

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

10230 10231

657

4-60

2011

263

2248 p.

657
4-60
այր

50

ՀԱՄԵՌՈՏ

Printed in Turkey

ՏՈՄԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՇՆՐԱԳՐԵԼ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՄԲ Խ. Յ. ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ

12002

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

1856

17396

20-11-11

11-11-11

11-11-11

11-11-11

6309
39

11-11-11

11-11-11

1881

ՅԱՌԱՐԱՐՆԵՐ

Ուրախութեամբ կը տեսնենք՝ որ այս մէկ քանի տարւոյն միջոցը, վաճառականութիւնը Հայոց ազգին մէջ մեծ յարգ գտաւ, ու օր օրի Հայ վաճառականներուն թիւը աւելնալու վրայ է :

Սակայն՝ վաճառականութեան գլխաւոր առարկաներուն մէկը դեռ պակաս է, այսինքն՝ Տոմարագիտութիւնը, որուն վրայ կարգաւորեալ գրութիւն մը չըլլալուն համար, ազգին երիտասարդները այս գիտութեանէն զուրկ մնալով՝ գրագրութեան պաշտօնն ալ վարելու կարողութիւնը չեն ունենար կոր :

Ուստի այս արգելքը և պակասութիւնը վերցնելու նպատակաւ՝ ներկայ գրութիւնը հրատարակեցինք, որուն մէջ կըրցածնուս չափ, պարզ և մանաւանդ Պօլսոյ վաճառականութեան մէջ պատահելու օրինակներով կրկնատումարին կանոնը բացատրեցինք :

Սակայն մեր աշխատութիւնը, կրկնատումար գիտցող մէկու մը համար, պէտք եղած կատարելութիւնը չունի, որովհետեւ դժուար համարուած մէկ քանի տեսակ գործողութիւնները դուրս ձգած ենք, ինչպէս ընկերութեան մը գործողութիւնները, բաժանորդական գործողութիւնները (Participation.) և այլն :

Բայց ասիկայ դիտմամբ ըրած ենք . ինչու որ այս գիրքը միայն կրկնատումար չը գիտցողներուն համար հրատարակուած ըլլալով այն գործողութիւններուն բացատրութիւնը, որքան որ պարզ ալ ըլլային, հարկաւ շփոթութիւն պիտի սկսեալէին ընթերցողին . նաեւ կրկնատումարին կանոնը և սկզբունքը, ամէն գործողութիւններու համար ալ՝ միեւնոյնը ըլլալով, կրնանք ըսել որ մեր աշխատութիւնը ուղղութեամբ կարգացող մը, դիւրութեամբ կրնայ այն դժուարութիւններն ալ լուծել :

Եւ ինչ գործողութիւններուն վրայ լուրջութեամբ անցնելիս, այս պատճառներէն զատ, ուրիշ գլխաւոր պատճառ մ'ալ ունի, որովհետեւ մեր միտքը այն գործողութիւնները զատ գրքի մը մէջ ընդարձակ կերպով բացատրել է, զորն որ հրատարակելը մեզի պարտք մը և երախտագիտութիւն մը պիտի համարէինք, [թէ որ ապրջ՝ այս պլշտի աշխատութիւննիս, ազնիւ ընդունելութեամբ մը պսակէ :

Սեր լեզուին մէջ վաճառականական բառերուն պակսութիւնը մեծ դժուարութիւն մըն էր մեզի համար, բայց մեր նպատակը միայն կրկնատումներն կանոնը սորվեցընեն ըլլալով, այս տեսակ արդեւնները բանի տեղ չդրինք, ու մէկ քանի օտար բառեր ալ գործածեցինք, յուսալով որ ազգը ներողամիտ կ'ըլլայ այս մասին:

ՀԱՄԱՌՈՏՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԵՋ ԳՈՐԾԱԾՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐՈՒՆ

ԵՐ''	Եարտա (Ընդդէյ չափ մըն է)
Ընդհը''	Ընդհանուր
ԹԲ''	Թօք
Ի/	Իմ • Իք
°/°	Հարիւրին
ՀՀ''	Հաշիւ
ՂՀ''	Ղուուշ
Մ/	Մէր
Յօդ ^ծ	Յօդուած
» Ն — »	Նոյն
Ն° —	Նօմերօ
ՊԼ''	Պալէայ
Տում ^հ ''	Տոմսակ
Փը''	Փարայ
Քում''	Քումբանէայ

ՀԱՄԱՌՕՏ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՄԱՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Տոմարագիտութիւնը՝ վաճառականական գործողութիւնները, կամ հաշիւները, կանոնաւոր կերպով տեւորակներու մէջ գրելու արհեստը կամ գիտութիւնն է:

Երկու տեսակ տոմարագիտութիւն կայ:

Ա. Պարզ տեսակ:

Բ. Կրկնատումար:

Այս երկու տեսակ տոմարագիտութեան մէջ ալ, Օրհաշիւը կանոնաւոր կերպով կրնայ բռնուիլ. բայց առջինին մէջ մայրհաշիւը երկրորդին կատարելութիւնը չունի: Ինչու որ, վաճառական մը՝ որ պարզ տեսակը կը գործածէ, իր մայրհաշիւին մէջ, մինակ օրով կամ պայմանով ըրած գործողութիւններուն համար հաշիւներ ունի. և կանխիկ ըրածներուն համար չունի: Այսու ամենայնիւ, մայրհաշիւին մէջ եղած հաշիւները ուրիշները կը ներկայացնեն, և յատկապէս զինքը ներկայացնող հաշիւ չկայ:

Բայց կրկնատումարին մէջ՝ մայրհաշիւը ուրիշներուն հաշիւը ցոյց տալէն ետքը, վաճառականը ներկայացնող զատ հաշիւներ ալ կը պարունակէ, որոնցմով վաճառականը՝ տարի գլուխ, ընդհանուր կշիւ ըրած ժամանակը, չէ թէ մինակ իր շահը կամ զենը կը հասկընայ, այլ նոյն շահուն կամ զենին ուրիշ յառաջ գալը:

Կրկնատումարը՝ մինակ իր այս օգտակարութեամբը, պարզ տեսակէն աւելի յարգելի կրնայ բռնուիլ. սակայն ուրիշ մեծ աղէկութիւն մ'ալ ունի: Վաճառականը որ և իցէ ժամանակ կրնայ իր վիճակը հասկընալ: Այսինքն կրնայ գիտնալ՝ մնտուկը ունեցած ստակը, ընդունական կամ վճարելի տոմսակներուն գումարը, օտար երկրի ունեցած պարտքը, ապրանքներուն գումարը, և այլն:

Սէկ խօսքով կրկնատումարը՝ վաճառականին առնելիքը և տալիքը ամէն ժամանակ իր աչքին առջին դնելով՝ անոր շահաւոր կամ վնասի վրայ ըլլալը ցոյց կու տայ. և ան ալ իր գործքը համեմատաբար կը շարունակէ:

Յիրաւի , կրկնատումարը այս դիւրութիւնները ունենալէն ետքը՝ անշուշտ պարզ տեսակը իր յարգը պիտի կորսնցըունենէր :

Հետեւեալը մենք ալ պարզ տեսակին վրայ լուութեամբ կ'անցնինք , ու աշխատութիւնն իս բոլորովին կրկնատումարին բացատրութեանը կու տանք :

ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՏԵՏՐԱԿՆԵՐ

Տոմարագիտութեան մէջ՝ գլխաւոր երկու տետրակներէն զատ , այսինքն օրհաշուէն և մայրհաշուէն զատ , ուրիշ տետրակներ ալ կը գործածեն , որոնք « երկրորդական տետրակ » կ'ըսուին :

Ասոնց մէջ վաճառականը՝ մանրամասն և օգտակար տեղեկութիւններ կը գրէ , և առանց այն տեղեկութիւններուն գրեթէ անհնար է , օրհաշիւը և մայրհաշիւը շարադրել :

Երկրորդական տետրակները , պարզ տեսակին և կրկնատումարին մէջ ալ միւսնոյնն են նմանապէս շարադրութիւնը : Սակայն վաճառականին ըրած վաճառականութեան տեսակին համեմատ կը սկսին կամ կ'աւելնան . այն ալ փորձառութիւնը դիւրութեամբ կը սորվեցընէ :

Անք հոս անոնց ամենէն կարեւորները կը գնենք , որոնց շարադրութիւնը կամ գրութիւնը՝ գլխաւոր տետրակներէն դիւրին ըլլալուն , մենք ալ հետեւեալը աւելի դիւրիններէն կը սկսինք : Ամենէն կարեւոր երկրորդական տետրակները ասոնք են :

Ձեռատետր :

Նախքի տետրակ : (սաթըշ տէֆտէրի :)

Ֆաթուրա :

Սակազէն :

Օջանազան պարտականներ : (զիմէմ :)

Սնտուկ :

() րինակ փոխանակադրոց :

() րինակ նաւակաց :

ՁԵՌՆԵՑԻ

Այս տետրակը, վաճառականի մը բոլոր գործողութիւններուն տեղեկութիւնները կը պարունակէ. կարճ խօսքով միւս երկրորդական տետրակներուն մէջ գտնուած գրութեանց բովանդակութիւնն է, ուրկից օրհաշիւին տետրակը կ'անցնին: Այս պատճառաւ շատերը ձեռատետր չեն գործածեր աւելորդ քան մը սեպելով, բայց փորձառու եղողը ու կանոնաւոր տոմարագիտութեան հետեւողը, ասոր մեծ օգուտը կը Խանչնայ. այս առթիւ՝ մենք ալ կարեւորներուն կարգը կը դասենք:

Ձեռատետրին շարադրութիւնը ամենադիւրին ըլլալուն, ամէն մարդ կրնայ ընել, և որովհետեւ տեսնելով աւելի աղէկ կը սորվուի, քան թէ լսելով, հոս մեր ընելիք վաճառականական գործողութիւններուն ձեռատետրը կը դնենք, ուրկից ամէն մէկ յօդուածը ետքը զատ զատ լուծելով՝ օրհաշիւը պիտի անցընենք:

ՁԵՌՆՏԵՏՐԻՆ ՕՐԻՆԵՐ

	1 ^o	1	Յունվար 1855		
Օր հաշիւ	1		Վաճառականութեան սկսելու համար դրած դրամագումար	250,000	
	2 ^o		» Ն — »		
			Վաճառատան համար պէտք եղած հետեւալ կարասիքները կանխիկ		
			ստակով առի :		
Օր հաշիւ	1		Մստուկ մը զէ" 2000 —		
			Գրասեղան մը » 250 —		
			Տետրակներ , թուղթ , գրիչ ևն" » 554 , 20		
			Չորս աթոռ » 20 —	2824	20
	3 ^o		2 . Ն — »		
			Մարտիրոս է քում" — Պօլեցի վաճառականէն հետեւալ ապրանքները		
			կանխիկ ստակով առի :		
Օր հաշիւ	1		Ն ^o —574 . 150 թբ" (T) ամերիքան 6 1/2 լիպրա 24 էր" 36 զէ"էն 5400—		
			» 575 . 150 » » » » » » » » 5400—		
			» 576 . 150 » » » » » » » » 5400—	16200	
	4 ^o		» Ն — »		
Օր հաշիւ	1		Մարտիրոս է քում" —էն առած ապրանքներու համար բեռնակրի վճարածս	50	
	5 ^o		3 . Ն — »		
			Գրիգոր Պօլեցի վաճառականէն հետեւալ ապրանքները 31 օր պայմա		
			նով առի :		
Օր հաշիւ	1		Ն ^o — 706 . 100 թբ" ամերիքան 11 լիպ" 36 էր" 50 զէ" 10 փր"էն . . . 5025—		
			» 707 . 100 » » » » » » » » 5025—	10050	
	6 ^o		» Ն — »		
Օր հաշիւ	1		Գրիգորէն առած ապրանքներու համար բեռնակրի վճարածս	27	
	7 ^o		5 . Ն — »		
			Մանչեսթրի Ճօնսըն է քում" անուն թղթակիցս , Գանաթ շոգենաւին մէջ		
			դրած 10 պլ" ապրանքին հաշիւը կը խրկէ ինծի , Վիլենայի ճամբով :		
Օր հաշիւ	1		(K) Ն ^o 1/10 £ 1030 . 6 . 10 . 1 լիբան 138 զէ"էն	142187	05
			20 Դեկտեմբեր 1854 վճարելի 20 մարտ 1855 :		
	8 ^o		6 . Ն — »		
			Հետեւալ ապրանքները Ստեփանին ծախեցի կանխիկ ստակով		
Օր հաշիւ	1		Ն ^o — 706 . 100 թբ" ամերիքան 11 լիպ" 36 էր" 56 1/2 զէ" էն 5650—		
			» 707 . 100 » » » » » » » » 5650—	11300	

	9°	7 յունվար 1855	
	Յարուժիւնին ծախեցի, շաբաթը 2000 ղշ" տարու պայմանաւ		
Օրհաշիւ	1	Ն°—574.150 [Թբ" (T) ամբիւքան 6 1/2 լիպ" 24 էր" 40 ղշ" էն	6000—
		» 575.150 » » » » » » » » » »	6000—
	10°	8. Ն — »	12000 —
	Ստեփանին և Յարուժիւնին ծախուած ապրանքներուն համար, միջնորդին վճարածս 0/0 1 էն		
Օրհաշիւ	1	11° 9. Ն — »	233 —
	Գտնաբ շրջենաւը Պօլիս հասաւ, ու մեջը ունեցած 40 պլ" ապրանքներն մտքս առնունէն հանելու համար, մաքսատան սպասաւորիս վճարեցի		
Օրհաշիւ	2	12° 10. Ն — »	350 —
	Յակոբին ծախեցի, շաբաթը 2500 ղշ" տարու պայմանաւ		
Օրհաշիւ	2	Ն°—576.150 [Թբ" (T) ամբիւքան 6 1/2 լիպ" 24 էր" 39 ղշ" էն	5850 —
	13°	12. Ն — »	
	Աւելքսանին ծախեցի		
	Ն°—5.400 [Թբ" խասա 30 էր" 105 ղշ" էն		
Օրհաշիւ	2	» 3.400 » սիւրպի 20 » 20 »	8000—
		» 9.300 » 6/4 սալաշալուր 20 » 32 »	9600—
		» 10.300 » » » » » » » » » »	9600—
			37700 —
	Շաբաթը 8000 ղշ" տարու պայմանով		
	14°	13. Ն — »	
	Պալթաճի սեղանաւորէն կանխիկ ստակով հետեւալ փոխանակազէրը առի, ու		
Օրհաշիւ	2	Մանչեսթրի ճենսընին խրկեցի .	
	£ 800, 3 ամիս պայման յ ճնտրայի վըայ 438 ղշ" էն		
	15°	» Ն — »	110400 —
	Ն°—1. Յարուժիւնէն աւնուած ստակը ղշ"		
Օրհաշիւ	2	» 2. Յակոբէն » » » » » » » » » »	2500—
	16°	» Ն — »	4500 —
	Յարուժիւնին և Յակոբին տուած ստակներէն ըրած զենս		
Օրհաշիւ	2	17° » Ն — »	34 —
	Տանը պէտքերը հոգալու համար սնտուկէն առած ստակս		
Օրհաշիւ	2		800 —

		18° ————— 14 յունվար 1855 —————	
		Ալբերտին ծախեցի կանխիկ	
Օրհաշիւ	2	Ն° — 1 . 150 թէ" (T) ամերիքան 6 1/2 լիպ" 24 էր" 43 դե" էն 6450—	
		» 4 . 200 » . . . սիւրայի . . . 20 » 16 1/2 » 3300—	
		» 6 . 75 » . . . խասա . . . 30 » 92 » 6900—	16650
		19° ————— ն » Ն — » —————	
Օրհաշիւ	2	Ռուբենին 15 օր պայմանով փոխ ստակ տուի ամիսը 0/0 1 1/2 շահ առնելու պայման նադրութեամբ :	25000
		20° ————— ն 16 . Ն — » —————	
Օրհաշիւ	3	Ալբերտին ծախուած ասրանքներուն համար , միջնորդին վճարածս 0/0 1 էն . . .	166
		21° ————— ն » Ն — » —————	
Օրհաշիւ	3	Ալբերտին առած ստակիս ղենը	276
		22° ————— ն 17 . Ն — » —————	
Օրհաշիւ	3	Ն° — 3 . Ալբերտին իր պարտքին առաջին շաբաթականը վճարեց	8000
		23° ————— ն » Ն — » —————	
Օրհաշիւ	3	Ալբերտին առնուած ստակին ղենը	160
		24° ————— ն 18 . Ն — » —————	
		Մանչեսթրի ճօնսըն է քում" ան , Ալթրօլճըր շոգէնաւին վրայ դրած 4 պլ" ասրանքին հաշիւը կը խրկէ	
Օրհաշիւ	3	(K) Ն° — 11/14 £ 429 . 1 . 8 . 138 դե" էն	59213
		28 դեկտեմբեր 54 , վճարելի 28 մարտ 1855	
		25° ————— ն 19 . Ն — » —————	
Օրհաշիւ	3	Ն° — 1 Յարութիւնէն եկած ստակը դե" 2000—	
		» 2 Յակոբէն » » » 3350—	5350
		26° ————— ն » Ն — » —————	
Օրհաշիւ	3	Յարութիւնէն և Յակոբէն առնուած ստակներուն ղենը	105
		27° ————— ն 20 . Ն — » —————	
		Քամանթօ սեղանաւորէն շաբաթ մը պայմանաւ , հետեւեալ փոխանակադիրը առի , ու Մանչեսթրի ճօնսըն է քում" ին խրկեցի	
Օրհաշիւ	3	£ 450 . 3 ամիս պայման 1 ճնարայի վրայ 139 դե" էն	62550
		28° ————— ն 21 . Ն — » —————	
		Գրիգոր վաճառականին ծախեցի հետեւեալ ասրանքները աս կէրպով :	

		Ն° — 6 . 25	Թբ'' խասա 30	Էր'' 91	ղէ'' էն	2275—	
		» 7 . 100	» » » » »	» »		9100—	
Օրհաշիւ	3	» 8 . 100	» » » » »	» »		9100—	20475
Ատոր փոխարէն առի							
		Քամանթօին մէկ տոմ'' կը 21 օր պայման''				ղէ'' 20000—	
		Ստակ				475—	
						ղէ'' 20475 —	
		29°	22 յունվար 1855				
Օրհաշիւ	4	Քամանթօին տոմակը իրեն ունեցած պարտքիս փոխարէն տուի					20000
		30°	» Ն — »				
Օրհաշիւ	4	Վաճառատանս տէրը , վեց ամսուան վարձքը կանխիկ պահանջելով , վճարեցի					
		200	ղէ'' էն				1200
		31°	23 . Ն — »				
Օրհաշիւ	4	Ասթրօլոճըր շողենաւը Պօլիս հասնելով , մէջը ունեցած 4 սլ'' ապրանքիս մաքսա-					
		տունէն հանելու համար՝ մաքսատան սպասարկիս վճարեցի					140
		32°	» Ն — »				
Օրհաշիւ	4	Ն° — 3 Ալեքսանէն եկած ստակը					8000
		33°	» Ն — »				
Օրհաշիւ	4	Ալեքսանէն առած ստակիս ղենը					160
		34°	24 . Ն — »				
Օրհաշիւ	4	Քամանթօին վճարեցի					20000
		35°	» Ն — »				
Օրհաշիւ	4	Ն° — 1 Յարութիւնէն եկած ստակը					2000
		36°	» Ն — »				
Օրհաշիւ	4	Յարութիւնէն եկած ստակին ղենը					40
		37°	26 . Ն — »				
Հետեւեալներուն վճարեցի							
		Դերձակին				ղէ'' 470—	
Օրհաշիւ	5	Սագործին				» 210—	
						ղէ'' 680—	
		Քամանթօին				» 22550—	23230

		38°	27 յունվար 1855		
		Յակոբին ծախեցի			
Օրհաշիւ	5	Ն° — 2 . 400	Թբ'' սիւրայի 20 էր'' 21 ղէ'' էն	8400—	
		» 4 . 200	» » » » »	4200—	
		» 14 . 400	» Թիււ 8400 էր'' 5 ղէ'' էն	42000—	54600
		39°	» Ն — »		
Օրհաշիւ	5	Ն° — 4	Յակոբէն եկած ստակը	ղէ'' 17400—	
		» 3	Աւերսանէն » »	» 8000—	25400
		40°	» Ն — »		
Օրհաշիւ	5	Յակոբէն և Աւերսանէն եկած ստակներուն ղենը			506 20
		41°	28 . Ն — »		
Օրհաշիւ	5	Վաճառատանս համար առի			
		Գրասեղան մը , և ստակ համբերու տախտակ մը			500
		42°	29 . Ն — »		
Օրհաշիւ	5	Ուրբէնը իր պարտքը վճարեց հետեւեալ կերպով			
		Աւած ստակը			ղէ'' 25000—
		Այս ստակին 15 օրվան 0/0 1 1/2 շահը			» 187,20
		43°	30 . Ն — »		25187 20
		Յովհաննէսին ծախեցի			
Օրհաշիւ	6	Ն° — 11 . 150	Թբ'' էրվանս պատմայ 36 էր'' 95 ղէ'' էն 14250—		
		» 12 . 300	» Թիւլպէնտ » 24 » 78 » 23400—		
		» 13 . 300	» » » » » 23400—		61050
		Շաբաթը 15000 ղէ'' տալու պայմանով			
		44°	» Ն — »		
		Վճարեցի			
Օրհաշիւ	6	Գրադիրին ամսականը			ղէ'' 700—
		Ստակ Ժողովոյ սպասաւորին ամսականը			» 450—
		Մաքսատան սպասաւորին »			» 300—
		Վաճառատանս մէջ կեցող սպասաւորին »			» 200—
		Ամսական մանր մոնր ծախը			» 74—
					ղէ'' 1724—
		Տան համար			» 1200—
					2924

Օրհաշիւ	6	45° ————— 1. փետրվար 1855 —————	
		Մանչեսթրի Ճոնսոն Է. քուսման, Բերսիան շոգենաւով խրկած 14 պլին հա	
		շիւր կը խրկէ	
		(K) Կ° — 15/28 Է 642 . 15 . 4 , 140 րէ" Էն	89987 15
		14 յունվար 1855 , վճարելի 14 ապրիլ 1855	
Օրհաշիւ	11	46° ————— 2 . Կ — »	
		Բերսիան շոգենաւը Պօլիս հասնելով , մէջի 14 պլ" ապրանքը մաքսատունէն	
		հանելու համար , սպասաւորիս վճարեցի	490
		47° ————— 3 . Կ — »	
		Հետեւեալ ապրանքները ծախեցի այս կերպով :	
		Ստեփանին	
Օրհաշիւ	6	Կ° — 17 . 120 Թբ" ամերիկան 12 լիպ" 36 Էր" 98 րէ" Էն 11760 —	
		» 19 . 120 » » » » » 11760 —	
		» 28 . 150 » T ամերիկան 7 » 24 Էր" 45 » 6750 —	
		» 26 . 150 » » » » » » 6750 —	
		Հաբաթը 9000 րէ" տալու պայմանաւ րէ" 37020 —	
		Աւքսանէն կանխիկ	
		Կ° — 21/24 . 200 Թբ" քանաւաւ 7200 Էր" . 3 1/2 րէ" Էն 25200 —	62220
		48° ————— » Կ — »	
Օրհաշիւ	6	Կ° — 1 Յարութիւնէն եկած ստակը րէ" 2000 —	
		» 3 Աւքսանէն » » » 8000 —	
		» 4 Յակոբէն » » » 6000 —	
		» 5 Յովհաննէսէն » » » 15000 —	31000
		49° ————— » Կ — »	
		Տուպի ի սեղանաւորէն շաբաթ մը պայմանով հետեւեալ փոխանակաւորը առի ,	
Օրհաշիւ	7	ու Մանչեսթրի Ճոնսոն Է. քուսման ին խրկեցի	
		Է 500 . 3 ամիս պայման Լոնարայի վրայ 140 րէ" Էն	70000
		50° ————— 4 . Կ — »	
Օրհաշիւ	7	Յարութիւնը , ուրիշ 4000 րէ" առնելէս մնացեր էր , սնանկանալով , յիշեալ	
		4000 րէ" ին միայն % 10 կը յայտնէ	400
		51° ————— » Կ — »	
Օրհաշիւ	7	Գրիգոր վաճառականին ունեցած սպաքսն վճարեցի	10050
		4	

		52° ————— 4 . փետրվար 1855 —————		
Օրհաշիւ	7	Յարութիւնէն մնացորդ 3600 ղէ՛ւ , ղէն անցընելով հաշիւը գոցեցի , ղանազան սարտահաններուն տետրակին մէջ	3600	
		53° ————— 5 . Դ — » —————		
Օրհաշիւ	7	Ստեփանին ծախած ապրանքներու մէջէն 60 թբ՛ւ աւրուած ելլելով ամէն մէկ թբ՛ւէն 5 ղէ՛ւ վար իջաւ իր հաշուէն	300	
		54° ————— 6 . Դ — » —————		
Օրհաշիւ	7	Տուակնի սեղանաւորին վճարեցի	40000	
		55° ————— 8 . Դ . — » —————		
		Սեպուհ վաճառականին ծախեցի		
		Դ° — 15 . 120 թբ՛ւ ամերեքան 12 լիս՛ւ 36 Էր՛ 94 ղէ՛ւ Էն	11280	
		» 16 . 120 » » » » »	11280	
		» 18 . 120 » » » » »	11280	
Օրհաշիւ	7	Ասոր փոխարէն առի ղէ՛ւ 33840		
		Դ° — 365 . 150 թբ՛ւ պամա 36 Էր՛ 85 ղէ՛ւ Էն	12750	
		» 366 . 150 » » » » »	12750	
		Ստակ	8340	
		56° ————— » Դ — » ————— ղէ՛ւ 33840	33840	
Օրհաշիւ	8	Սեպուհէն առած 300 թբ՛ւ պամային համար բեռնակրի վճարածս	32	
		57° ————— » Դ — » —————		
Օրհաշիւ	8	Սեպուհէն առնուած ստակին ղէնը	169	10
		58° ————— » Դ — » —————		
Օրհաշիւ	8	Տուակնիին վճարեցի	30000	
		59° ————— 9 . Դ — » —————		
		Դ° 6 Ստեփանէն եկած ստակը ղէ՛ւ 17000		
Օրհաշիւ	8	» 4 Յակոբէն » » » » » » 6000		
		» 5 Յովհաննէսէն » » » » » » 15000	38000	
		60° ————— 10 . Դ — » —————		
Օրհաշիւ	8	Ստակի ղէն	705	
		61° ————— 11 . Դ — » —————		
Օրհաշիւ	8	Աւերքանին և Ստեփանին ծախած ապրանքներուն համար , միջնորդին վճարածս		
		°/ 1 Էն	622	

62° ————— 12 փետրվար 1855

Ճամբորդ բարեկամ վաճառական մը, կանխիկ ստակով 5 պլ" 6/4 սավաշպուր ու
ղելով, և ես ալ նոյն ապրանքէն չունենալուս համար, Գրիգոր վաճառականէն առի ու
ծախեցի

1500 թբ" 6/4 սավաշպուր 20 էր" 29 1/2 44250—

Ես առեր էի Գրիգորէն 27 40500—

Գրիգորին պարտքս վճարեցն ետքը, մնացածը 12" 3750

63° ————— 16 . 6 — " —————

Տանը պիտոյիցս համար սնտուկէն առած ստակս

64° ————— 17 . 6 — " —————

Հետեւեալ ապրանքները ծախեցի Գրիգոր վաճառականին

6° — 365 . 150 թբ" պատմա 36 էր" 94 12" Էն 14100—

" 366 . 150 " " " " 14100—

28200

Ասոր փոխարէն առի

Փոխանակադիր մը

£ 200 . 3 ամիս պայման Լճնորայի վրայ 140 12" Էն 28000—

Ստակ 200—

28200

65° ————— 18 . 6 — " —————

6° — 3 Աւելքսանէն եկած ստակը 12" 2100—

" 4 Յակոբէն " " " 5400—

" 5 Յովհաննէսէն " " " 15000—

" 6 Ստեփանէն " " " 9000—

66° ————— 19 . 6 — " —————

Ստակի զէն

67° ————— 20 . 6 — " —————

Գրիգորէն առած փոխանակադիրս, Մանչեսթըրի Ջոնսն Է քուս"ին խրիկէն :

200 . 3 ամիս պայման Լճնորայի վրայ 140 12" Էն

68° ————— 21 . 6 — " —————

6° — 27 Պալեային մէջի ամերիքաններուն մէկ մասը ծովէն աւրուած ըլլալով, Սի-

կուրթայի ընկերութեանը գիմեցի, որն որ հետեւեալ կերպով վճարեց :

150 թբ" ամերիքանը 38 լիւրայի Սիկուրթա բռնուած էր . համեմատաբար 78 թբ"

աւրուածները պիտի ընեն

Օրհաշիւ	9	£ 19 . 15 . 2 , որ 140 դշ" էն կ'ընէ	2766 . 05	
		Բայց աւրուածները հոս աճուրդի դրուելով		
		Ասիէ յառաջ եկած ստակը առի 10 ականէն	780 —	
		Մնաց առնելքս	դշ" 1986 . 05	
		Այս մնացորդին համար ալ £ 14 . 3 . 8 1/2 տոմսէ մը տուաւ որ Մանչեսթըրի		
		Սիկուրթայի ընկերութենէն պիտի վճարուի 140 դշ" էն	1986 . 05	2766 05
		69° ————— 22 դեկտեմբ 1855 —————		
		Սիկուրթայի տոմսակը Մանչեսթըրի Ճնարն է քում"ին խրկեցի , որ Սիկուրթա		
		յէն այն ստակը առնէ :		
Օրհաշիւ	9	Հետեւաբար Ճնարն է քում"ին հաշիւը պարտական եղաւ		
		£ 14 . 3 . 8 1/2 , 140 դշ"էն	1986 05	
		70° ————— 23 . 6 ————— » —————		
Օրհաշիւ	9	Մաքսատան հետ ունեցած հաշիւս տեսայ ու պարտքս ելաւ	1506 20	
		71° ————— 24 . 6 ————— » —————		
		6° — 5 Զովհաննէսէն եկած ստակը	15000—	
Օրհաշիւ	10	» 6 Ստեփանէն » »	9000—	24000
		72° ————— 25 . 6 ————— » —————		
Օրհաշիւ	10	Ստակի ղէն	506	
		73° ————— 26 . 6 ————— » —————		
Օրհաշիւ	10	Խաւիււտարու կողմերը տուն մը ծախու առի	32000	
		74° ————— 27 . 6 ————— » —————		
Օրհաշիւ	10	Տանը պիտոյիցս համար առած ստակս	1000	
		75° ————— 28 . 6 ————— » —————		
		Հետեւեալներուն վճարեցի		
		Գրադրին	դշ" 700—	
Օրհաշիւ	10	Ստակ Ժողովոյ սպասաւորին	» 450—	
		Մաքսատան սպասաւորին	» 300—	
		Վաճառատանս մէջ կեցող սպասաւորին	» 200—	
		Ամսական մանր մուծը ծախքեր	» 107—	1757

ԾԱԽՔԻ ՏԵՏՐԱԿ (Աթըշ)

Այս երկրորդական տետրակը ամենեկին դժուարութիւն մը չունենալուն, կրնանք ըսել որ բացատրութեան ալ կարօտ չէ, ինչպէս որ վարը դրուած օրինակին մէջ կը տեսնենք:

ԾԱԽՔԻ ՏԵՏՐԱԿԻՆ ՕՐԻՆԱԿԸ

Ն ⁰ —	Թ''Բ	ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՏԵՍԱԿԸ	ԿԱՆԴԻԿ	ՊԱՅՄԱՆՈՎ
ՍՏԵՓԱՆԻՆ				
706	100	Ամերիկան 11 լիւ'' 36 եր'' 56 1/2 դ'' էն	5650	—
707	100	» » » » »	5650	—
6 յունվար 1855			11300	—
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԻՆ				
574	150	(T) Ամերիկան 6 1/2 լիւ'' 24 եր'' 40 դ'' էն		6000 —
575	150	» » » » » »		6000 —
7 յունվար 1855				12000 —
Չանադան սպարտականներուն տետրակին մէջ				
Ն ⁰ — 1				
ՅԱՎՈՐԻՆ				
576	150	(T) Ամերիկան 6 1/2 լիւ'' 24 եր'' 39 դ'' էն		5850 —
10 յունվար 1855				
Չանադան սպարտականներուն տետրակին մէջ				
Ն ⁰ — 2				
Տէս երես 16			11300	17850 —

Ն ^o —	Թ''Բ	ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՏԵՍԱԿԸ	ԿԱՆԽԻԿ	ՊԱՅՄԱՆՈՎ
		ԱԼԻՔՍԱՆԻՆ	11300	17850
5	100	Խառա 30 էր'' 105 ղէ'' էն		10500
3	400	Սիւրալի 20 » 20 »		8000
9	300	6/4 Սալաշուր » » 32 »		9600
10	300	» » » » » »		9600
		12 յունվար 1855		37700
		Չանազան պարտականներուն տեարակին մէջ		
		Ն ^o — 3		
		ԱԼԻՔՍԱՆԻՆ		
1	100	(T) Ամերիկան 6 1/2 լիպ'' 24 էր'' 43 ղէ'' էն	6450	
4	200	Սիւրալի 20 » 16 1/2 »	3300	
6	75	Խառա 30 » 92 »	6900	
		14 յունվար 1855	16650	
		ԳՐԻԳՈՐԻՆ		
6	25	Խառա 30 էր'' 91 ղէ'' էն	2275	
7	100	» » » » »	9100	
8	100	» » » » »	9100	
		21 յունվար 1855	20475	
		ՅԱԿՈԲԻՆ		
2	400	Սիւրալի 20 էր'' 21 ղէ'' էն		8400
4	200	» » » » »		4200
14	400	Ճերմակ Թիւղ 8400 էր'' 5 »		42000
		27 յունվար 1855		54600
		Չանազան պարտականներուն տեարակին մէջ		
		Ն ^o — 4		
		Տես էրես 17	48425	110150

№—	թ"Բ	ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ՈՒՆ ՏԵՍԱԿԸ	ԿԱՆԽԻԿ	ՊԱՅՄԱՆՈՎ
		ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻՆ	48425	110150
11	150	Էլքան պատմա 36 էր" 95 դ" էն		14250
12	300	Թիւղէնա » 24 » 78 »		23400
13	300	» » » » » »		23400
		30 յունվար 1855		61050
		Չանազան պարտականներուն տեարակին մէջ		
		Ն ⁰ — 5		
		Յունվար ամսուան մէջ ծախուած		
		Ապրանքներուն գումարը	48425	171200
		ՍՏԵՓԱՆԻՆ		
17	120	Ամերլքան 12 ըսլ" 36 էր" 98 դ" էն		11760
19	120	» » » » » » »		11760
28	150	(T) » 7 » 24 » 45 »		6750
26	150	» » » » » » »		6750
		3 փետրվար 1855		37020
		Չանազան պարտականներուն տեարակին մէջ		
		Ն ⁰ — 6		
		ԱԼԻՔՍԱՆԻՆ		
21/24	200	Քանվաջ 7200 էր" 3 1/2 դ" էն	25200	
		3 փետրվար 1855		
		Տէս էրես 18	25200	37020

6309 39

Ե°—	Թ°Բ	ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՏԵՍԱԿԸ	ԿԱՆԽԻԿ	ՊԱՅՄԱՆՈՎ
		ՍԵՊՈՒՆԻՆ	25200 —	37020 —
15	120	Թիբեթի ամերիկացի 12 լիպ'' 36 Էր'' 94 ղ'' Էն	11280 —	
16	120	» » » » » »	11280 —	
18	120	» » » » » »	11280 —	
		8 փետրվար 1855	33840 —	
		ԳՐԻԳՈՐԻՆ		
365	150	Պամա 36 Էր'' 94 ղ'' Էն	14400 —	
366	150	» » » »	14400 —	
		17 փետրվար 1855	28200 —	
		ԱՃՈՒՐՏԸ ՏՐՈՒԱԾ		
27	78	(T) Ամերիկացի 7 լիպ'' 24 Էր'' 10 ղ'' Էն	780 —	
		21 փետրվար 1855		
		Փետրվար ամսուն մեջ ծախուած		
		Ապրանքներուն գումարը	88020 —	37020 —
		Դիտողութիւն :		
		Յունվար ամսուն ծախքը կանխիկ . . . ղ'' 48425 . —		
		» » » պայմանով . . . » 171200 . —		
		Փետրվար » » կանխիկ . . . » 88020 . —		
		» » » պայմանով . . . » 37020 . —		
		ղ' 344665 . —		
		Նաև Սիկուրթայի ընկերութեան		
		Տոմարը » 1986 . 05		
		Հաւասար մայրհաշուին ընդհանուր		
		Ապրանքին առնելիցի կողմի գումարին 346651 . 05		346651 05

ՖԵԹՈՒՐԵՅԻ ՏԵՏՐԵԿ (Յուցակ վաճառաց)

Այս տետրակը՝ վաճառականին ծախու առած, կամ օտար երկիրներէ բերել
առած ապրանքներուն ցուցակն է. և այս ցուցակը շինելու համար եկած հաշիւները
մի ըստ միոցէ օրինակելէն ուրիշ բան մը պէտք չէ :

«Յոլայի Հայ վաճառականներէն շատերը այս տետրակին մէջ , ամէն մէկ շոգենաւով եկած ասպրանքներուն հաշուին գիմացը՝ յիշեալ ասպրանքներուն ծախքն ալ (Սաթըշ) կը գրեն , ամէն մէկ ցուցակէն որքան շահ ընենին հասկընալու նպատակաւ : Բայց փորձառու եղողները գիտնալով որ և ոչ մէկ ժամանակ մը վաճառականին ճիշդ շահը այս կերպով կը հասկցուի , մենք ալ յիշեալ աշխատութիւնը աւելորդ սեպեցինք :

ՖԱԹՈՒՐԱՅԻ ՏԵՏՐԱԿԻՆ ՕՐԻՆԱԿԸ

Կ . Պօլիս 2 յունիսր 1855

Մարտիրոս է քու՛մ" էն առնուած 3 պլ" ապրանքները

[illegible]

Մանգեսթըր 20 դեկտեմբեր 1854

Պարտական է Պօլսոյ Պր^ն Գրիգորը ճօնսըն է քում"ին 10 պլ" սպրանք, որ ի/ Տ
ըամանին համեմատ և ի/ հաշուն առնուած, 1 խլերբուէն Գառնաք շողենաւո
խրկուեցաւ:

[illegible]

Մանգեսթր 14 յունվար 1855

Պարտական է Պօլսոյ Պը— Գըիգորը ճ'նարն է քում'ին 14 պլ' ասրանք, որ է/ հրամանին համեմատ և է/ հաշուին առնուած, 1 խմբերուէն Ռեուիան շոգենաւով խրկուեցաւ :

[illegible]

		Պօլիս 3 փետրվար 1855				դ՝ 317638	—
		Սէպուհէն առնուած 2 ուլ՝ ապրանքները					
(S)							
366	150	Թըր՝ սլամա 36 էր՝ 85 դ՝ էն				դ՝ 12750	—
366	150	» » » » »				» 12750	—
		Բոլորը կանխիկ առնուած				դ՝ 25500	—
						25500	—
		Առնուած ապրանքներուն դումարը				դ՝ 343138	—
		Թէ որ մաքսատան վճարած ստակներն այս դումարին վրայ աւելցնենք նէ				» 1506	20
		կ'ունենանք, մայրհաշիւին մէջ ընդհանուր ապրանք հաշիւին տալիքին կողմի դումարին հաւասար					
		դումարը				դ՝ 344644	20

ԴԻՏՈՒ լՈՒԹԻՒՆ ՖԵԹՈՒՐՆՅԻ ՏԵՏՐԱԿՆ ՎՐԱՅ

Այնպէս ըլլալ որ, այս տետրակին դիրքը, այսինքն՝ գաւազաններուն շարքը փոխուի. բայց թէ որ վաճառականին առևտուրը զխաւորապէս Անգղիոյ հետ է նէ՝ պէտք է որ իր ֆաթուրայի տետրակը այս դժերուն համեմատ ըլլայ :

Անգղիոյ ստակը լիքան ըլլալով, որուն կոտորակները շիլինն ու բէնսն են, հարկ է որ երկու գաւազան ըլլայ այս երկու կոտորակներուն համար : (1 լիքան հաւասար է 20 շիլինի, մէկ շիլինը 12 բէնսի :)

Հետեւեալը, թէ որ վաճառականին զխաւոր առևտուրը Վաղղիոյ հետ է նէ, այն ժամանակը մէկ գաւազանը կը բաւէ, ինչու որ 1 ֆրանքը հաւասար է 100 սանթիմի կամ հարիւրերորդի, և ուրիշ կոտորակ չունի :

10) Ե որ վաճառականին առևտուրը ղ իհնայի հետ է նէ, ղ իհնայի ստակը մէկ կոտորակ մը ունենալուն, (մէկ ֆիօրինը հաւասար է 60 քառանթանի,) մէկ կոտորակի գաւազան մը կը բաւէ :

11) Երջապէս, վաճառականին գլխաւոր առևտուրը որ երկրի հետ է նէ՝ այն երկրին ստակին համեմատ գիծերը կարգադրելու է : Դրած օրինակներնուս ձախ կողմի նսմէրօներու յատկացեալ գաւազաններուն մէջ, այս կերպով գրուած թիւեր կան . $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{9}{10}$, և այլն . ասիկայ համառօտութիւն մըն է որ ըսել է $^{\circ}0-2$ էն մինչև $^{\circ}0-4$ ը, $^{\circ}0-5$ էն մինչև $^{\circ}0-8$ ը, $^{\circ}0-9$ էն մինչև $^{\circ}0-10$ ը, և այլն :

Գիններուն մէջ ալ այս կերպ թիւեր կը տեսնուին . $\frac{4}{3}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{9}{3}$, և այլն, այս ալ համառօտութիւն մըն է որ ըսել է 4 շիլին և 3 բէնս, 1 շիլին և 6 բէնս, 9 շիլին և 3 բէնս, և այլն :

ՄԱԿԱՌՈՒՆԻ ՏԵՏՐԱԿ

Ես տետրակին նպատակը, մէկ գծի վրայ ապրանքներուն մուտքը և ելքը ցըցունել է . հետեւեալը վաճառական մը ամէն ժամանակ, այս տետրակին միջնորդութեամբը կրնայ հասկընալ իր վաճառատանը մէջ որչափ ապրանք ըլլալը :

Մեր հոս դրած օրինակը մինակ Մալիֆաթուրա ըսված ապրանքներուն համար է, և ուրիշ տեսակ ապրանքներու համար զատ օրինակ չգնենուս պատճառը սա է որ, ընթերցողը անգամ մը այս տետրակին միտքը լաւ մը հասկընալէն ետքը՝ ինքնիրենն ալ կրնայ հնարել ուրիշ տեսակ ապրանքներուն համար պէտք եղած օրինակները :

Մեր դրած օրինակը երկար բացատրութեան կարօտ չէ :

Տետրակին ձախ կողմը, ինչպէս որ օրինակը կը ցըցունէ, վաճառատունը մտած ապրանքները կը գրվին . ու աջ կողմն ալ ելածները : Բայց ամէն մէկ պլ" լմնցած ժամանակը՝ ձախ կողմը պլ" ին նսմէրօյին քով այսպէս պզտի գիծ մը կը քաշուի (—) որով յիշեալ պլ" ին լմննալը կը հասկըցուի :

Դ՝	Թ՝	Մ Ո Ւ Տ Ք	Գ՝
MC		Մարտիրոս է քուժ՝էն առնուած	
— 574	150	(T) ամերիքան 6 1/2 լիւ՝ 24 էր՝ ղ՝	36
— 575	150	» » » » » » »	»
— 576	150	» » » » » » »	»
		Բոլորը 16200 ղ՝	
(K)		Գրեգորէն առնուած	
— 706	100	Ամերիքան 11 լիւ՝ 36 էր՝ ղ՝	50
— 707	100	» » » » » » »	»
		Բոլորը 10050 ղ՝	
(K)		Ճօնսըն է քուժ՝էն եկածները Գառնաք չողենաւով	
— 1	150	(T) ամերիքան 6 1/2 լիւ՝ 24 էր՝ £ »	4
— 2	400	Սիւրաշի 20 » » »	1
— 3	400	» » » » »	»
— 4	400	» » » » »	»
— 5	100	Խասա 30 » » »	9
— 6	100	» » » » »	»
— 7	100	» » » » »	»
— 8	100	» » » » »	»
— 9	300	6/4 սալաչգուր 20 » » »	2
— 10	300	» » » » » »	»
		Բոլորը £ 1030 . 6 . 10	

ՕՐԻՆԵՐ

Ե Լ Ք				ՄՆԱՅՈՐԴ	
150	թբ''	40	ղէ''էն		
150	»	»	»		
150	»	39	»		
100	թբ''	56 1/2	ղէ''էն		
100	»	»	»		
150	թբ''	43	ղէ''էն		
400	»	21	»		
400	»	20	»		
200	»	16 1/2	»	200	թբ'' 21 ղէ''էն
100	»	105	»		
75	»	92	»	25	» 91 ղէ''էն
100	»	91	»		
100	»	»	»		
300	»	32	»		
300	»	»	»		

ԿՕ—	Թ՞Բ	Մ Ո Ւ Տ Ք				ԳՐՆ
(K)		Ճճարնէն եկածները Ասթորլոճըը շողենաւով				
— 11	1 50	Էլլան սլամա	36 էր"	£ »	10	
— 12	3 00	Թիւլպէն »	24 »	» »	7	
— 13	3 00	» »	» »	» »	»	
— 14	4 00	Ճէրմակ Թիւլ	8400 »	» »	»	
		Բոլորը £ 429 . 1 . 8				
(K)		Ճճարնէն եկածները Բէսսիան շողենաւով				
— 15	1 20	Թիւրէլլ ամերիքան	12 լիպ" 36 էր"	£ »	9	
— 16	1 20	» »	» » » »	» »	»	
— 17	1 20	» »	» » » »	» »	»	
— 18	1 20	» »	» » » »	» »	»	
— 19	1 20	» »	» » » »	» »	»	
— 20	1 20	» »	» » » »	» »	»	
— 21	50	Քանակաջ	էր" 1800	» »	»	
— 22	50	» »	1800	» »	»	
— 23	50	» »	1800	» »	»	
— 24	50	» »	1800	» »	»	
— 25	1 50	(T) ամերիքան	7 լիպ" 24 էր"	» »	4	
— 26	1 50	» »	» » » »	» »	»	
— 27	1 50	» »	» » » »	» »	»	
— 28	1 50	» »	» » » »	» »	»	
		Բոլորը £ 642 . 15 . 4				
(S)		Սէպուէն ամուռած				
— 365	1 50	Էլլան սլամա	36 էր"	դ՞	85	
— 366	1 50	» »	» »	» »	»	
		Բոլորը 25500 դ՞				

Ե Լ Ք				ՄՆԱՅՈՐԴ		
150	թբ''	95	դը''էն	.	.	.
300	»	78	»	.	.	.
300	»	»	»	.	.	.
8400	էբ''	5	»	.	.	.
120	թբ''	94	դը''էն	.	.	.
120	»	»	»	.	.	.
120	»	98	»	.	.	.
120	»	94	»	.	.	.
120	»	98	»	.	.	.
Նոր հաշիւը անցաւ				թբ''	120	98 դը''էն
էբ''	1800	3 1/2	դը''էն	.	.	.
»	1800	»	»	.	.	.
»	1800	»	»	.	.	.
»	1800	»	»	.	.	.
Նոր հաշիւը անցաւ				թբ''	150	46 20 դը''էն
150	թբ''	45	դը''էն	.	.	.
78	»	10	»	Նոր հաշիւը անցաւ	թբ''	72 46 20 դը''էն
150	»	45	»	.	.	.
150	թբ''	94	դը''էն	.	.	.
150	»	»	»	.	.	.

ՉԼՆԸՉԼՆ ՊԸՐՏԸԿԸՆՆԵՐՈՒ (ՉԸԸԸ) ՏԵՏՐԸԿԸ

Չ) անազան պարտականքերու տեսքով՝ պայմանով ապրանք առնող մարդոց պարտքին ցուցակն է :

Չախ կողմը աւած ապրանքնին կը դրվի առնողին անունովը , և աջ կողմն ալ՝ տուած ստակնին : Իսոյց աւելի կանոնաւորութեան կամ ղիւրութեան համար , ամեն մէկ պարտականին հաշուին , մէյմէկ 'ն' — կը դրուի , ինչպէս որ հետեւեալ օրինակին մէջ կը տեսնուի :

Նաև պէտք է որ այս տետրակին վերջը այբուբենի վրայ ցանկ մը ըլլայ , որուն միջնորդութեամբը , ամեն մէկուն հաշիւը ղիւրութեամբ կը դանուի , առանց երկար բարակ փնտռելու :

1855		ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ		
Յունվար	7	300 թբ'' (T) ամերիքան 6 1/2 լիպ'' 24 էր'' 40 դշ''էն		12000
				
				
				
				
				
				12000
1855		ՅԱՍՈՐ		
Յունվար	10	150 թբ'' (T) ամերիքան 6 1/2 լիպ'' 24 էր'' 39 դշ''էն		5850
				
				5850
1855		ԱԼԷԲՍԱՆ		
Յունվար	12	100 թբ'' խասա	30 էր'' 105 դշ''էն	10500
"	"	400 " սիւրայի	20 " 20 "	8000
"	"	600 " 6/4 սովաչուր	20 " 32 "	19200
				37700

ՏԵՏՐԵԿԻՆ ՕՐԻՆԵԿՐ

1

1855		Ն ^o 1	
Յունվար	13	Տուած ստակը	2000 —
»	19	» »	2000 —
»	24	» »	2000 —
Փետրվար	3	» »	2000 —
»	4	Մնացորդ պարտքին % 10	400 —
»	»	Զէն	3600 —
			12000 —
1855		Ն ^o 2	
Յունվար	13	Տուած ստակը	2500 —
»	19	» »	3350 —
			5850 —
1855		Ն ^o 3	
Յունվար	17	Տուած ստակը	8000 —
»	23	» »	8000 —
»	27	» »	8000 —
Փետրվար	3	» »	8000 —
»	18	» »	2100 —
»	28	Մնացորդը նոր հաշուին անցաւ	3600 —
			37700 —

2

1355		ՅԱՌԲ		
Յունվար	27	400 թբ" սխալել 20 էր"	21 լշ"էն	8400
»	»	200 » » »	» »	4200
»	»	400 » ճերմակ թիւ 8400 էր"	3 »	42000
				54000
1855		ՅՈՎԱՆՆԵՍ		
Յունվար	30	150 թբ" էլլան պամա 36 էր"	93 լշ"էն	44250
»	»	600 » թլւլկնա » 24 »	78 »	46800
				61050
1855		ՍՏԵՓԱՆ		
Փետրվար	3	120 թբ" ամերկեան 12 լիւ" 36 էր"	98 լշ"էն	11760
»	»	120 » » 6 » »	» »	11760
»	»	300 » (T) » 7 » 24 »	45 »	13500
				37020
		Ն ⁰ — 3 ին մաշորդ		3600
		« 4 » »		19800
		» 5 » »		1050
		» 6 » »		1720
		Հաւասար մայրհաշուն մէջ զանազան պարտականքուն մաշորդ հաշիւ		26170

1855			Ն ^o — 4	
Յունվար	27	Տուած ստակը		17400 —
Փետրվար	3	» »		6000 —
»	9	» »		6000 —
»	18	» »		5400 —
»	28	Մնացորդը նոր հաշուին անցաւ		19800 —
				54600 —
1855			Ն ^o — 5	
Փետրվար	3	Տուած ստակը		15000 —
»	9	» »		15000 —
»	18	» »		15000 —
»	24	» »		15000 —
»	28	Մնացորդը նոր հաշուին անցաւ		1050 —
				61050 —
1855			Ն ^o — 6	
Փետրվար	5	60 թբ" աւրուածներուն համար վար իջածը, թբ" գլուխ 5 ղէ"էն		300 —
»	9	Տուած ստակը		17000 —
»	18	» »		9000 —
»	24	» »		9000 —
»	28	Մնացորդը նոր հաշուին անցաւ		1720 —
				37020 —

ՉԱՆԱՉԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՏԵՏՐԱԿԻՆ ՅԱՆԿԸ

Ա

Աւերաճան $\text{Ն}^0 - 3$ Երես 1

Յ

Յարութիւն $\text{Ն}^0 - 1$ Երես 4

Յակոբ $\text{Ն}^0 - 2, 4$ » 1, 2

Յովհաննէս » 5 » 2

Ս

Ստեփան $\text{Ն}^1 - 6$ Երես 2

ՍՆՏՈՒԿԻ ՏԵՏՐԵՆ

Այս տետրակը՝ մատուկը մտած և ելած ստակներուն ցուցակն է, որուն ձախ կողմը մտած ստակը կը գրուի, և աջ կողմը ելածը :

Սակայն այս գրութեանը խիստ ուշադրութիւն ընելու է. որ տարի գլխուն մատուկին և տետրակին մէջ տարբերութիւն մը չի տեսնուի :

Ետ անգամ, ստակ տալու և առնելու ժամանակ մէկ երկու փարան բանի տեղ չդնել, տարեգլխուն մեծ տարբերութեան մը պատճառ կրնայ ու փորձառու եղողը այլ ճշմարտութիւնը չի կրնար ուրանալ :

Պօլսոյ մէջ վաճառականութիւն ընողի մը համար, մատուկին տետրակը մատուկին ստակին հետ միշտ համաձայն բերելը շատ դժուար է, ինչու որ այս երկրին մէջ հաբիւր տեսակ օտար ստակներ կ'առնուի և կը տրուի, որոնցմէ յառաջ եկած տարբերութիւնները կամ զէնքերը մատուկին տետրակին մէջ նշանելը խիստ դժուար գործ մըն է :

Բայց Գաղղիոյ և Լ՛նդղիոյ մէջ միայն մէկ տեսակ ստակ մը գործածուելուն՝ այս դը-
ժուարութիւնը այնքան մեծ չէ :

Լ՛յսու ամենայնիւ թէ որ սնտուկին տետրակը Պօլսոյ մէջ ալ ուշադրութեամբ բլու-
նուելու ըլլայ նէ, սնտուկին և տետրակին մէջ տարբերութիւն չի տեսնուիր տարեգըլ-
խուն :

Լ՛յս պատճառաւ պէտք է որ սնտուկը մտած ու ելած ստակները գրեթէ ամէն ստա-
կի զէնները ամբողջ և փարայ մը դուրս չի ձգելով տետրակին մէջ գրուին, և կարելի է-
ղածին չափ ստէս, ստէս սնտուկին ստակը տետրակին հետ բաղդատուի եղած սխալմունք-
ները աւելի դիւրութեամբ գտնալու համար :

Պօլսոյ հայ վաճառականներուն շատերը՝ այս բաղդատութիւնը ամէն ամիս կրնեն, և
զարմանալին այն է որ, մինչեւ ամսագլուխ եղած ստակի զէնները գրի չառնելով, բաղդա-
տութեան ժամանակ սնտուկին և տետրակին մէջ գտած տարբերութիւննին ստակի զէն-
ը սեպեն ու տետրակը կանցընեն :

Յիրաւի այս կերպով տետրակը միշտ սնտուկին համաձայն կը կենայ, բայց մէկ գէ-
շութիւն մը ունի, ուրկէջ շատ անգամ մեծ փոփոխութիւն կրնան ծագիլ վաճառականի մը
համար :

Սեպենք որ ամսագլուխ վաճառականին սնտուկը մտած ստակին
գումարը եղաւ դր" 270405 —
և ելած ստակինը » 103004 —

Տարբերութիւնը սնտուկին մէջ գտնուած ստակը պիտի ըլլայ . . . դր" 165401 —
բայց սնտուկին մէջ մինակ այս կը գտնուի » 140806 —
որն որ ստակի զէն պիտի համարուի դր" 24595 —

Բայց ո՞վ կրնայ ըսել որ այս 24595 դուռուշին բոլորն ալ ստակի զէն է . արդեօք չի
կրնար ըլլալ որ այս գումարին մէջէն 1000 դր" կամ 2000 ը գողցուած ըլլայ, և թէ
որ գողցուած ըլլայ ալ նէ ուրկից պիտի հասկընայ վաճառականը :

Լ՛յս կերպը գործածող վաճառականի մը գանձապետը, թէ որ անհաւատարիմ մէկը
ըլլայ նէ՝ կրնայ ամէն ամիս առանց կասկած տալու 2000 դուռուշ գողնալ :

Լ՛յս տեսակ գէպքերու առիթ չի տալու համար, պէտք է որ վերը ըսածնուն պէս,

ամէն ստակի վէն ամբողջ գրուին ու սնտուկին և տետրակին բաղդատուծիւնն ալ ստէսլ ստէսլ ըլլայ :

Սենք՝ հոս դրած օրինակներնուս մէջ որքան որ ստակի գէները ամբողջ անցուցել ենք նե՛, բաղդատուծիւնը միայն ամառըլնուն ըրեր ենք՝ սնտուկն ու տետրակը գոցած ժամանակնիս : Բայց սնտուկին տետրակը գոցելը անգամ մը սորվելէն ետքը ամեն օր ալ կրնայ ըլլալ, և մեծ վաճառականներէն շատերը ամէն օր այսինքն ամէն իրիկուն սնտուկին տետրակը կը գոցեն :

Սնտուկին տետրակը գոցելուն կերպը հետեւեալն է :

Սնտուկին մուտքն ու ելքը, այսինքն ձախ կողմի և աջ կողմի գաւազաններուն մէջ գտնուած թիւերը երկուքն ալ զատ զատ գումար կրնեն, ելքին գումարը մուտքին գումարէն հանելով, մնացորդը՝ որ սնտուկին ստակին հետ համեմատ պիտի գայ, ելքին կողմը կանցնեն երկուքին գումարը հաւասարելու համար :

Երկու կողմի գումարները իրարու հաւասար գալէն ետքը, երկերկու գիծ կը քաշեն գումարներուն տակը, նաև որ կողմը որ քիչ գիր կայ նե՛ գումարին քովէն մինչեւ վեր ուրիշ գիծ մ'ալ կը քաշեն պարապ տեղը գոցելու համար, ինչպէս որ օրինակին մէջ կը տեսնուի :

44.112.23

40.102.30

1

0.102.330

0.102.330

1883																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ՕՐԻՆԵԿՐ

1

ՍԸՆՏՈՒԿ

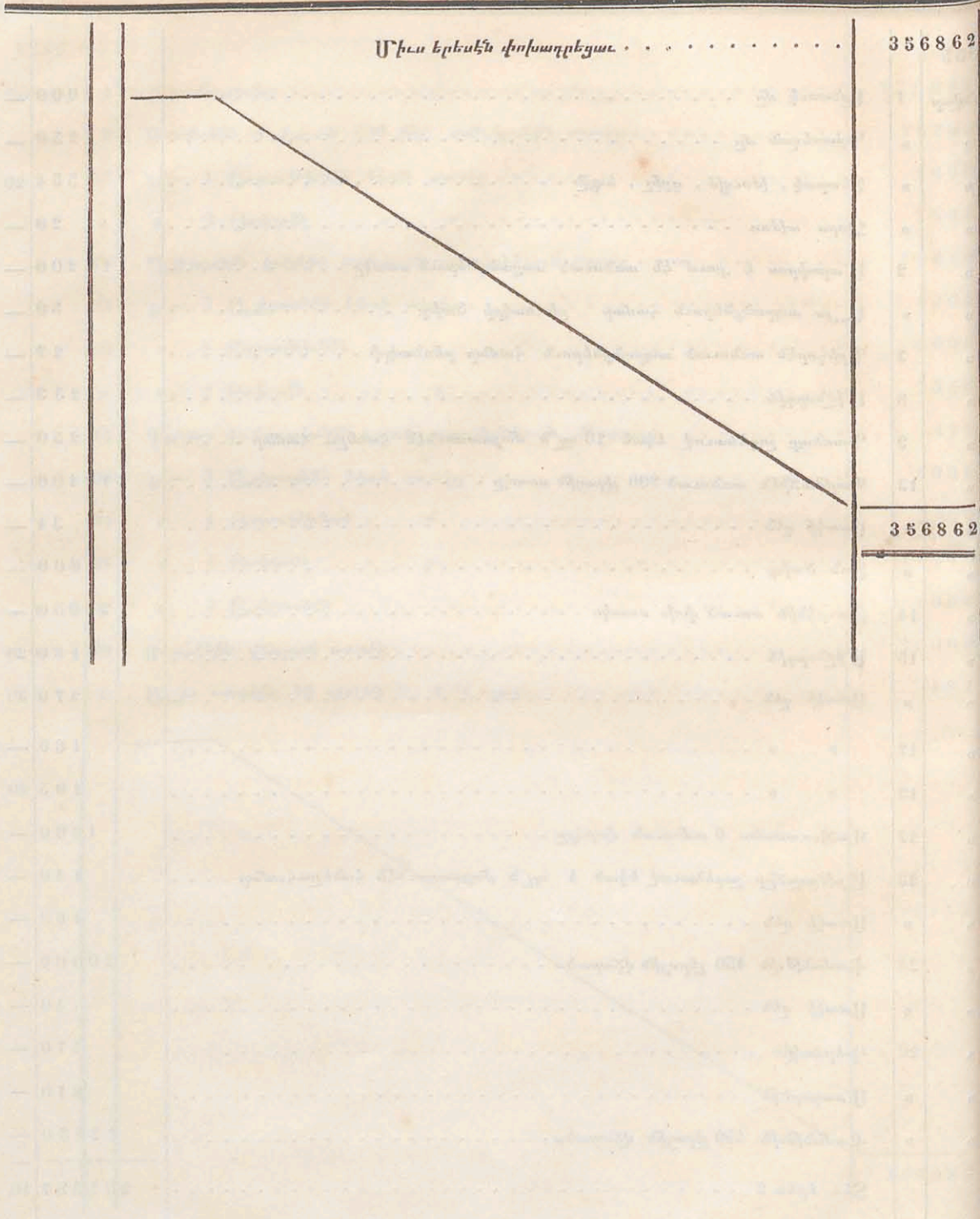
ԵԼՔ 400

1855			
Յունիս	1	Սընտուկ մը	2000 —
»	»	Գրասեղան մը	250 —
»	»	Տեարակ, թուղթ, դրիչ, կայն	554 20
»	»	Չորս աթոռ	20 —
»	2	Մարտիրոս և քումէն առնուած ապրանքներուն ստակը	16200 —
»	»	Այս ապրանքներուն համար բեռնակրի ծախք	50 —
»	3	Գրիգորէն առնուած ապրանքներուն համար բեռնակրի	27 —
»	8	Մեջնորդին	233 —
»	9	Գանաք չոգենաւով եկած 10 պլն մաքսատունէն հանելու համար	250 —
»	13	Պալթաշինն առնուած 800 լրային ստակը	110400 —
»	»	Ստակի ղէն	34 —
»	»	Տան ծախք	800 —
»	14	Ռուբէնին տուած փոխ ստակս	25000 —
»	15	Մեջնորդին	166 20
»	»	Ստակի ղէն	276 30
»	17	» »	160 —
»	19	» »	105 20
»	22	Վաճառատանս 6 ամսուան վարձքը	1200 —
»	23	Աթթորձը չոգենաւով եկած 4 պլն մաքսատունէն հանելու համար	140 —
»	»	Ստակի ղէն	160 —
»	24	Քամանթօին 450 լրային վճարածս	20000 —
»	»	Ստակի ղէն	40 —
»	26	Գերձակին	470 —
»	»	Մսադործին	210 —
»	»	Քամանթօին 450 լրային վճարածս	22550 —
		Տէս Էրէս 2	201397 10

2

Մ Ո Ւ Տ Ք

ՍԸՆՏՈՒԿ

ՄՐՆՏՈՒԿ

ԵԼՔ

1855		Միւս երեսէն փոխադրեցաւ	201397	10
Յունվար	27	Ստակի դէն	506	20
»	28	Գրասեղան մը և ստակ համբերու տախտակ մը	500	—
»	30	Գրադէրին ամսականը	700	—
»	»	Ստակ ժողովող սպասաւորին ամսականը	450	—
»	»	Մաքսատան սպասաւորիս ամսականը	300	—
»	»	Վաճառատունը կեցող սպասաւորիս ամսականը	200	—
»	»	Մանր մուկը ամսական ծախք	74	—
»	»	Տան համար	1200	—
»	»	Կշիւ	151534	30
			356862	20

Մ Ո Ւ Տ Ք

Ս Ը Ն Տ ՈՒ Կ

1855			
Փետրվար	1	Մնացած ստակը	151534
»	3	Ալեքսանին ծախուած 4 պլ' քանավաճօներուն ստակը	25200
»	»	Ն ⁰ — 1 Յարութիւնէն եկած ստակը	2000
»	»	» 3 Ալեքսանէն » »	8000
»	»	» 4 Յակոբէն » »	6000
»	»	» 5 Յովհաննէսէն » »	15000
»	4	» 1 Յարութիւնին մնացած պարտքին % 10ը	400
»	8	Սէպուհին ծախուած 3 պլ' ամերիքանին մնացորդը	8340
»	9	Ն ⁰ — 6 Ստեփանէն եկած ստակը	17000
»	»	» 4 Յակոբէն » »	6000
»	»	» 5 Յովհաննէսէն » »	15000
»	12	Ճամբորդ վաճառականին ծախուած սավաշպուրներուն շահը	3750
»	17	Գրիգորին ծախուած 2 պլ' պատմային մնացորդը	200
»	18	Ն ⁰ — 3 Ալեքսանէն եկած ստակը	2100
»	»	» 4 Յակոբէն » »	5400
»	»	» 5 Յովհաննէսէն » »	15000
»	»	» 6 Ստեփանէն » »	9000
»	21	Աճուրդը տրուած ամերիքաններուն ստակը	780
»	24	Ն ⁰ — 5 Յովհաննէսէն եկած ստակը	15000
»	»	» 6 Ստեփանէն » »	9000
			314704

ՍԸՆՏՈՒԿ

ԵԼՔ

1855			
Փետրվար	2	Բեռսիան շոգենաւէն 1½ պլ' հանելու ծախք	490 —
»	4	Գրկութիւն վճարածս, պարտքիս փոխարէն	10050 —
»	6	Տուպնիկին վճարածս	40000 —
»	8	Բեռնակրի ծախք	32 —
»	»	Ստակի ղէն	169 10
»	»	Տուպնիկին վճարածս	30000 —
»	10	Ստակի ղէն	705 —
»	11	Միջնորդին	622 —
»	16	Տան համար	1000 —
»	19	Ստակի ղէն	628 —
»	25	» »	506 —
»	26	Խալիւտարու կողմը առած տանս ստակը	32000 —
»	27	Տան համար	1000 —
»	28	Գրագիրիս ամսականը	700 —
»	»	Ստակ ժողովող սպասաւորին ամսականը	450 —
»	»	Մաքսատան սպասաւորիս »	300 —
»	»	Վաճառատունը կէցող » »	200 —
»	»	Ամսական մանր մունր ծախք	107 —
»	»	Իշխ	195745 20
			314704 30

ՕՐԻՆԱԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

Լայ տետրակին մէջ՝ վաճառականը առած փոխանակագիրները կ'օրինակէ ։ Պայմանաւորուած ձևով վաճառականներուն ձեռքէն անցած բոլոր փոխանակագիրները օտար լեզուով ըլլալուն յիշեալ տետրակին օրինակը հոս չենք դնել , ու պէտք եղած տեղեկութիւնները միւս ընդարձակ աշխատութեանը կը թողունք ։

ՕՐԻՆԱԿ ՆԵՄԱՆԱԿ

Սաճառականը պարտաւորեալ է , իր գործքերուն վրայօք գրած բոլոր նամակներուն օրինակը քովը պահելու , և օրինակ նամակաց ըսած տետրակին այս օրինակութեան յատկացեալ է , որուն գրութիւնը՝ օրինակ փոխանակագիրներուն տետրակին պէս խիստ զիւրիշ ըլլալով , այս տետրակին ալ օրինակը հոս չենք դնել աւելորդ սեպելով ։

Հաշուի մը տալիքին և առնելիքին գումարները հաւասար բերելու համար հարկ եղած որ և իցէ տարբերութեանը՝ Միացորդ հաշուի (Սալտո) կ'ըսեն :

Օ Ր Ի Ն Ա Վ

Հաշուին տալիքին գումարը	72''	20000
» առնելիքին »	»	12000
Տարբերութիւնը, կամ միացորդ հաշուին	»	8000

որ 12000 ին վըայ, կամ առնելիքին գումարին վըայ աւելցնենք նէ երկու կողմը հաւասար կուգան :

Լ.Ե. հաւասարութեանը կշիռ կ'ըսեն :

Թէ որ հաշուին մնացորդը, առնելիքին կողմը դրուելու ըլլայ նէ՝ յիշեալ մնացորդը պարտական է կ'ըսուի. այսինքն հաշուին տէրջը պարտքն է այն մնացորդ գումարը :

Թէ որ հաշուին մնացորդը տալիքին կողմը դրուելու ըլլայ նէ՝ յիշեալ մնացորդը պարտատէր է կ'ըսուի, այսինքն այն մնացորդը հաշուին տէրջը առնելիքն է :

ՀԱՇՈՒՆՆԵՐՈՒՆ ՏԵՍԵԿԻ

Արկնատումարի մէջ երեք տեսակ հաշիւ կայ :

1) աճառականը ներկայացնող հաշիւները .

2) Դրամադուլիս .

3) Հաճ և զէն .

Ընդհանուր ծախք (մատրաֆ) .

Տան ծախք .

Ստակի զէն . և այլն :

Երկրորդ 1) աճառականութեան առարկաները ներկայացնող հաշիւներ .

2) Ընդհանուր ապրանք .

3) Օճանաղան պարտականներ .

4) Արնտուկ .

5) Ընդունական տոմսակ .

6) Զարեկի տոմսակ .

Փոխանակադիր . Լայն :

Երբորք Մասնաւոր հաշիւներ .

Գր . Յակոբ .

Գրիգոր .

Մանչէսթէրի Ղօնսօն է քուժ^ւ — Լայն :

ԳԼԽԵՒՈՐ ՏԵՏՐԵԿՆԵՐ

()ր—հաշիւ :

Եւ զայն կրկնատումարին ամենէն կարեւոր տետրակը , որուն շարադրութիւնը՝ մեծ ուշադրութեան կարօտ է , ինչու որ բոլոր երկրորդական տետրակներուն գլուխները այս գլխաւոր տետրակին մէջ պարունակուելուն կրնանք ըսել որ կրկնատումարին դժուարութիւնը մինակ օրհաշուին շարադրութիւնն է : Մայրհաշիւը , օրհաշուին օրինակութիւնը ըլլալով՝ օրհաշիւը աղէկ շարադրուած ըլլալէն ետքը՝ մայրհաշիւը ամենեւին դժուարութիւն չի ցըցուներ :

Եւս պատճառաւ մեծ ուշադրութիւն ընելու է , օրհաշուին յօդուածները լուծելու և շարադրելու ժամանակնիս , և ձեռվընուս եկածին չափ մենք ալ պիտի աշխատինք պարզ և ամենադիւրին կանոն մը գործածելու :

Ձեռատետրին յօդուածները օրհաշիւը անցնելու համար
հարկաւոր գիտելիք :

Այլ էր ըսինք որ երեք տեսակ հաշիւ կայ : Ե . վաճառականը ներկայացնող հաշիւներ : Բ . վաճառականութեան առարկաները ներկայացնող հաշիւներ : Գ . մասնաւոր հաշիւներ :

Կրկնատումարի մէջ այս հաշիւները զատ զատ անձինք համարուած են , այսինքն այս հաշիւները մարդու պէս , մէջերնին կ'առնեն ու կուտան :

()ըինակի համար , թէ որ կանխիկ ստակով ապրանք ծախուի՝ ապրանքին հաշիւը տուած կը համարուի , և սընտուկին հաշիւը առած :

Թէ որ պայմանով ապրանք ծախուի նէ , ապրանքին հաշիւը տուած կը համարուի և զանազան պարտականներուն հաշիւը առած :

Թէ որ Գրիգորին փոխ ստակ տրուի նէ՝ սընտուկին հաշիւը տուած կը համարուի և Գրիգորին հաշիւը առած : Լայն :

Ինչպէս որ կը տեսնենք՝ վաճառականին անունը ամենեկին չի յիշուիր , ու մինակ այս հաշիւները , մէջերնին կ'առնեն ու կուտան :

Եւս հասկցուեկէն ետքը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտանք մեր ընթերցողին :

Ով որ բան մը ծախու կ'առնէ ու անոր ստակը չի վճարեր , պարտական է այն առած բանը ծախողին :

Ով որ փոխ ստակ կ'առնէ , պարտական է այն ստակը , տուողին : Ամ ով որ մէկէ մը որեւիցէ բան մը կ'առնէ պարտական է , այն որեւիցէ բանը տուողին :

Վերջապէս ուր որ պարտական մը կայ , պարտատէր մ'ալ կայ , ուր որ պարտատէր մը կայ՝ պարտական մ'ալ կայ :

Ենչուշտ կրկնատումարին պիտը՝ այս տրամաբանութենէն յառաջ եկած ըլլալու է :

Եւ որովհետեւ կրկնատումարի մէջ ամէն մէկ հաշիւ մէյմէկ մարդու տեղ զրուած են , ուրեմն վերը ըրած խորհրդածութիւննիս հաշիւներուն ալ կը յարմարի , ու կըրնանք ըսել , այն հաշիւը որ կ'առնէ՝ պարտական է տուող հաշուին , կամ այն հաշիւները որ կ'առնեն՝ պարտական են տուող հաշիւներուն :

Ուստի յօդուածները լուծելու ժամանակնիս հանդիպած դժուարութիւնները քակելու համար՝ հետեւեալ երկու հարցմունքը մեզի առաջնորդ կրնանք բռնել :

Ա . հարցմունք : Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Բ . » : Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Եւ ըստին հարցմունքին պատասխանը՝ մեզի պիտի ցըցունէ պարտական եղող հաշիւը , և երկրորդ հարցմունքին պատասխանն ալ՝ պարտատէր եղող հաշիւը : Սակայն այս երկու հարցմունքը՝ միշտ վերը զրուած կարգովը դործածելու է :

Ձեռատետրին բոլոր յօդուածները այս պարզ հարցմունքներուն միջնորդութեամբը պիտի լուծենք , և օրհաշիւը պիտի անցնենք :

ՉԵՌԵՏԵՏՐԻՆ ՅՕԴՈՒՆԾՆԵՐԸ ՕՐՀԱՇՂՈՒՄԻՆ ԸՆՑՆԵԼՈՒ ԿԵՐՊ

Ինչպէս որ կը տեսնուի ձեռատետրին ամէն մէկ յօդուածին քով մէյմէկ թիւ դրեր ենք, որոնց կարգովը յօդուածները հոս զատ զատ պիտի լուծենք: Սակայն այն թիւերը տոմարագիտութեան մէջ չգործածուիր. մենք հոս ընթերցողներուն աւելի դիւրութիւն տալու համար դրեր ենք:

Ձեռատետրին յօդուածները օրհաշիւը անցնելէն ետքը՝ ձեռատետրին ձախ կողմը, օրհաշիւ բառը կը դնեն, ու քովի դաւաղանին մէջն ալ օրհաշուին երեսին թիւը, ինչպէս որ ձեռատետրերնուս մէջ կը տեսնուի: Եւ ասով նոյն յօդուածը օրհաշուին տետրը անցնելնիս կը հասկըցուի:

ՕՐՀԱՇՆՈՒՄՆ ԴԱՐԱՆԻ ՌԻԹԻԲՆԵՐ

Յունվար ամսուն գործողութիւնները

Թիւ 1 ————— 1 Յունվար 1855 —————

Վաճառականութեան սկսելու համար դրած գրամագլուխս դր 250000

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սենթուիլին հաշիւը :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է ստուողը :

Պատասխան . Դրամագլխին հաշիւը, որ վաճառականը կը ներկայացնէ :

Ըսել է որ սընտուկին հաշիւը պարտական է գրամագլխին հաշուին դր 250000

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք, պարտական բառը զանց առնելով :

ՍԸՆՏՈՒԿԸ ԴԱՐԱՆԻ ՌԻԹԵՆ

Դրած գրամագլուխս 250000

Տես օրհաշիւ Թիւ 1

Դիտարկելիքն : Օրհաշուին յօդուածներուն գրութեանը մէջ, պարտական հաշիւը միշտ յառաջ դնելու է, ու պարտաւերը ետքը, սակայն երկուքն ալ գլխագրով, ինչպէս որ օրհաշիւներնուս մէջ կը տեսնուի : Տակի բացատրութիւնը քիչմը ասդիկն սկսելու է, և աւելորդութեամբը նոյն գծին վրայ գումարներուն գաւազանին մէջ, յօդուածին գումարը դնելու է :

Թիւ 2 ————— » 6 —————

Վաճառատանս համար պէտք եղած հետեւեալ կարասիքները կանխիկ ստակով առի :

Սընտուկ մը դր 2000 —

Գրասեղան մը » 250 —

Տէտրակներ, թուղթ գրիչ ևայլն » 554,20

Չորս ամթոս » 20 —

դր 2824,20

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախքին հաշիւը (ճէմի մասարիք) :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է ստուողը :

Պատասխան . Սենթուիլին հաշիւը :

Ըսել է որ ընդհանուր ծախքին հաշիւը պարտական է սընտուկին հաշուին դր 2824,20

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք, պարտական բառը զանց առնելով :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Վաճառատանս կարևոր կարասիքներուն համար 2824, 20

Տես օրհաշիւ Թիւ 2

Թիւ 3 ————— 2 Յունվար 1855 —————

Մարտիրոս է քում" — Պօլեցի վաճառականէն հետեւալ ապրանքները կանխիկ ստա-
կով առի :

Ն^o — 574 . 150 Թբ" (T) ամերիքան 6 1/2 լիպ" 24 էր" 36 ղէ"էն 5400 —

» 575 . 150 » » » » » » » » 5400 —

» 576 . 150 » » » » » » » » 5400 —

16200 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնող :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուող :

Պատասխան . Սընտրուիլ :

Ըսել է որ , ընդհանուր ապրանքը պարտական է սընտրուիլն ղէ" 16200 —

Ուստի օրհաշիւն մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Մարտիրոս է քում" —էն առած , ապրանքներու համար բեռնակրին վճարածս 16200 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 3

Դիտարանելիս : Օրհաշիւն մէջ յիշեալ ապրանքներուն նկարագրութիւնը ընելը առե-
լարդ կը սեպենք , որովհետեւ ֆաթուրայի տեսրակին մէջ կայ :

Թիւ 4 ————— » Ն —————

Մարտիրոս է քում" —էն առած , ապրանքներու համար բեռնակրին վճարածս . . . 50

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնող :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուող :

Պատասխան . Սընտրուիլ :

Ուստի օրհաշիւն մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Բեռնակրի ծախք 50

Տես օրհաշիւ Թիւ 4

Թիւ 5 ————— 3 Ն —————

Գրիգոր Պօլեցի վաճառականէն հետեւալ ապրանքները 31 օր պայմանով առի

Ն ⁰ — 706 . 100	ԹԲ՝ ամերիկացի 11 լիպ ⁰ 36 էր ⁰ 50 դ՛՛ 10 փլյ ⁰ էն	5025 —
» 707 . 100	» » » » » » » » »	5025 —
		10050 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Գրէֆ⁰ը :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԸ ԳՐԻԳՈՐԻՆ

31 օր պայմանով առնուած 2 պլ⁰ ապրանքը 10050 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 5

Թիւ 6 ————— 3 Յունվար 1855 —————

Գրիգորէն առած ապրանքներնուս համար բեռնակրին վճարածս 27 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սենթոն⁰ը :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Բեռնակրի ծախք 27

Տես օրհաշիւ Թիւ 6

Թիւ 7 ————— 5 . Ն —————

Մանչէսթրի , Ճօնսըն է քուս⁰ անուն Թիլթակիցս , Գառնաք շոգենաւին մէջ գրած
10 պլ⁰ ապրանքին հաշիւը կը խրկէ ինծի , Վիեննայի ճամբով :

(K) Ն⁰— 1/10 £ 1030 . 6 . 10 . 1 լիրան 138 դ՛՛էն 142187,05

20 դեկտեմբեր 1854 վճարելի 20 մարտ 1855

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Ճօնսըն է քուս⁰ —

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԸ ՃՕՆՍԸՆ Ե՛ ԳՈՒՄ^{աին}

Գառնաք շողենաւով խրկած 10 պլ^ա սպրանքին հաշիւը

£ 1030 . 6 . 10 . 138 ղ^աէն 142187, 05

20 դեկտեմբեր 1854 . վճարելի 20 մարտ 1855

Տես օրհաշիւ թիւ 7

Դիփոտըմէիս . Հաստ անդամ՝ օտար երկիրներէ բերել տուած սպրանքներուն հաշիւը՝
սպրանքէն ամիս մը առաջ կու գայ, բայց օրհաշուին մէջ, հաշիւին ցուցակը եկած օ-
րէն կ'անցնեն : Ինչու որ սպրանքը խրկողը՝ սպրանքը ճամբայ դրած օրէն իր հաշիւը
կը շինէ, և այն օրէն սպրանքը տէրոյը յանձնած կը համարի :

Օտար երկիրներէ եկած սպրանքներուն հաշիւը, այն երկրին ստակովը ըլլալուն, օր-
հաշուին մէջ հաշուին գումարը՝ այն երկրին ստակովը կը նշանեն, որ մայրհաշիւը ան-
յաճ ժամանակը՝ խրկողին հաշուին մէջ ալ երեայ ան գումարը :

Պէտք է նաև նշանել օրհաշուին մէջ ֆաթուրային խրկուած օրը և վճարման թուականը :

Թիւ 8

 6 Յունվար 1855

Հետեւեալ սպրանքները Ստեփանին ծախեցի կանխիկ ստակով

Ն^օ— 706 . 400 թբ^ա ամբիքան 11 լիպ^ա 36 եր^ա 56 1/2 ղ^աէն 5650 —

» 707 . 400 » » » » » » » 5650 —

 11300 —

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սէփուիլ :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր սպրանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍԸՆՏՈՒԿԸ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

Կանխիկ ծախք (սաթըլ) 11300 —

Տես օրհաշիւ թիւ 8

Դիփոտըմէիս : Օրհաշուին մէջ հարկ չէ ծախքերուն բացադրութիւնը ընել, ինչու որ
ծախքին տետրակը այս բացադրութեանը յատկացեալ է : Նաև ձեռատեարին մէջն ալ
կրնանք գտնալ :

Թիւ 9

 7 . Ն — »

Յարութիւնին ծախեցի շաբաթը 2000 ղ^ա տալու պայմանաւ

Ն^օ— 574 . 150 թբ^ա (T) ամբիքան 6 1/2 լիպ^ա 24 եր^ա 40 ղ^աէն 6000 —

» 575 . 150 » » » » » » » 6000 —

 12000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Զանազան պարագաններ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿՆ՝ ԸՆԴ՝ ԲԱՊՐԱՆՔԻՆ

Պայմանով ծախք 12000

Տես օրհաշիւ թիւ 9

Դիտարանելիս : Ընթերցողը հոս պիտի շփոթի, տեսնալով, որ Յարուծիւնին տեղը, զանազան պարտականներ հաշիւը պարտական ըրեր ենք :

Կրկնատումարի մէջ համառոտութիւնը շատ անգամ այս տեսակ փոփոխութիւններ կը պահանջէ . թէ որ ամէն մէկ ապրանք ծախու առնողներուն մայրհաշուին մէջ մէկ մէկ հաշիւ բացուի մէկ քանի մայրհաշիւ հաղիւ թէ կը բաւէ : Այս դժուարութիւնը վերցնելու համար, զանազան պարտականներ հաշիւը հնարեր են, ու այս տեսակ բոլոր պայմանով ծախքը հոն կ'անցնեն :

Թիւ 10 ————— 8 Յունվար 1855 —————

Ստեփանին և Յարուծիւնին ծախուած ապրանքներուն համար միջնորդին վճարածս

1/10 էն 233

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախք :

Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընդուր :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴ՝ ՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆԸՈՒԿԻՆ

Միջնորդութիւն 233

Տես օրհաշիւ թիւ 10

Թիւ 11 ————— 9 —————

Դառնաք շոգենաւը Պօլիս հասաւ, ու մէջը ունեցած 10 պլ' ապրանքներս մաքրատու

նէն հանելու համար, մաքրատան սպասարարին վճարեցի 350

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընդուր :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

10 պլ՝ մաքսատունէն հանելու ծախք 350

Տես օրհաշիւ Թիւ 11

Թիւ 12 ————— 10 Յունվար 1855 —————

Յախորին ծախեցի, շաբաթը 2500 ղ՝ տալու պայմանաւ

Ն^o— 576 . 150 Թբ՝ (1) ամերիկեան 6 1/2 լիպ՝ 24 էր՝ 39 ղ՝էն 5850

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Չանապան պարգաւաններ :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿՆ՝— ԸՆԴՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

Պայմանով ծախք 5850

Տես օրհաշիւ Թիւ 12

Թիւ 13 ————— 12 . Ն —————

Ալիքսանին ծախեցի

Ն^o— 5 . 100 Թբ՝ խառա . . . 30 էր՝ . . . 150 ղ՝էն . . . 10500 —

» 3 . 400 » սիւրայի | . . . 20 » . . . 20 » . . . 8000 —

» 9 . 300 6/4 սալապուր 20 » . . . 32 » . . . 9600 —

» 10 . 300 » . . . » . . . » . . . 9600 —

37700 —

Շաբաթը 8000 ղ՝ տալու պայմանաւ

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Չանապան պարգաւաններ :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿՆ՝— ԸՆԴՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

Պայմանով ծախք 37700 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 13

Թիւ 14

13 Յունվար 1855

Պալլթաճի սեղանաւորէն կանխիկ ստակով Հետեւեալ փոխանակադրը առի, ու Ման-
չեւթըրի Ճօնսօնին խրկեցի :

£ 800, 3 ամիս սկսման Լօնտրայի վրայ 138 դէ'էն 110400 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ճօնսօն է փոխ^{ան} —

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընթոսիլ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը դրենք :

ՃՕՆՍՈՆ Է ՔՈՒՄ^{ան} — ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

£ 800, 3 ամիս սկսման Լօնտրայի վրայ 138 դէ'էն 110400 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 14

Պիպոզաւիան : Այս դործողութիւնը օրհաշուին մէջ 3 զատ յօդուած կրնար ըլլալ
ինչպէս որ շատ վաճառականներ կ'ընեն : Բայց համառօտութիւնը՝ կրկնատումարին գըլ-
խաւոր կանոններուն մէկը ըլլալուն մէնք ալ կրցածնուս չափ այն կանոնէն դուրս չենք
էլլեր, մանաւանդ որ այն երեք յօդուածին նպատակն ալ մեր դրած յօդուածն է :

Ա. Յօդուած . փոխանակադրին առնուիլը :

ՓՈՒԱՆԱԿԱԳՐԻՆ ՊԱԼԹԱՃԻՆ

Բ. Յօդուած . փոխանակադրին վճարումը :

ՊԱԼԹԱՃԻՆ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Գ. Յօդուած . փոխանակադրին Ճօնսօնին խրկուիլը :

ՃՕՆՍՈՆ Է ՔՈՒԱՆԱԿԱԳՐԻՆ

Թէ որ ասոնց երեքն ալ միացնենք կ'ունենանք

Ա. Փոխանակադր . Պալլթաճիին

Բ. Պալլթաճի . Սընտուկին

Գ. Ճօնսօն . Փոխանակադրին

Բայց հոն կը տեսնենք որ մի և նոյն հաշիւը տալիքին կողմն ալ կը գտնուի առնելիքին
կողմն ալ, որն որ հաւասարութիւն ըսել է, ինչու որ Թէ որ մէկէ մը 100 դէ' առնե-
լիք ունենամ և նոյն մարդուն 100 դէ' ալ տալիք ունենամ, յայտնի բան է որ ոչ
առնելիք և ոչ տալիք ունեցած կ'ըլլամ :

Թէ որ այս հաւասարութիւնները երկու կողմէն վերցնենք՝ փայտածը մեր հոս դրած
յօդուածին համաձայն կու գայ :

Ա . Փ Ո Խ Ա Ն Ա Կ Ա Գ Ի Ր Պ Ա Լ Թ Ա Ճ Ի Ի Ն
 Բ . Պ Ա Լ Թ Ա Ճ Ի Ն Ս Ը Ն Տ Ո Ի Կ Ի Ն
 Գ . Ճ Օ Ն Ս Օ Ն Ը Փ Ո Խ Ա Ն Ա Կ Ա Գ Ի Ր Ի Ն

Կը տեսնենք որ փոխանակադրին հաշիւը , մէկ կողմը պարտական է և միւս կողմը պարտաւոր , այս հաւասարութիւնը կ'աւրեմ :

Կը տեսնեմ նաև որ Պալթաճին ալ մէկ կողմը պարտական է և միւս կողմը պարտաւոր , այս հաւասարութիւնն ալ կ'աւրեմ :

Կը մնայ անդին

Ճ Օ Ն Ս Օ Ն Ը Ս Ը Ն Տ Ո Ի Կ Ի Ն

Որ մեր յօդուածին համաձայն է :

Թիւ 15	13	Յունվար 1855	
Ն ^o — 1 .	Յարութիւնէն առնուած ստակը	դր 2000	—
» 2 .	Յակոբէն » » 	» 2500	—
		դր 4500	—

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սընքուիլ :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Ջանազան պարտականներ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

Ս Ը Ն Տ Ո Ի Կ Ը Ջ Ա Ն Ա Ջ Ա Ն Պ Ա Ր Տ Ա Կ Ա Ն Ն Ե Ր Ո Ի Ն

Ջանազան պարտականներէն եկած ստակը 4500 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 15

Թիւ 16	»	Ն ^o — »	
--------	---	--------------------	--

Յարութիւնին և Յակոբին տուած ստակներէն ըրած զենս 34

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սիւնի լէն :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընքուիլ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

Ս Տ Ա Կ Ի Ջ Ե Ն Ը Ս Ը Ն Տ Ո Ի Կ Ի Ն

Ստակի զենս 34

Տես օրհաշիւ Թիւ 16

Թիւ 17

13 Յունվար 1855

Տանը պէտքերը հոգալու համար սընտուկէն առած ստակս 800

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Տան ծախք

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընտուկ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՏԱՆ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տան համար ծախք 800

Տես օրհաշիւ Թիւ 17

Թիւ 18

14 Ն —

Աւերսանին ծախսելի կանխիկ

Ն⁰ — 1 . 150 ԹԲ" (T) ամերիկեան 6 1/2 լիպ" 34 էր" 43 զէ"էն 6450 —

» 4 . 200 » սիւրայի 20 » 16 1/2 » 3300 —

» 6 . 75 » խասա 30 » 92 » 6900 —

16650 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սընտուկ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր աղբանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍԸՆՏՈՒԿԸ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

Կանխիկ ծախք 16650 —

Տես Օրհաշիւ Թիւ 18

Թիւ 19

» Ն —

Ռուբլէնին 15 օր պայմանով փոխ ստակ տուի ամիսը 0/0 1 1/2 շահ առնելու պայմա-

նադրութեամբ : 25000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ռուբլէն :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընտուկ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՌՈՒԲԼԵՆԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տուած փոխ ստակի ամիսը $\% 1 \frac{1}{2}$ շահովը 25000

Տես օրհաշիւ Թիւ 19

Թիւ 20 ————— 15 Յունվար 1855 —————

Աւերբանին ծախուած ապրանքներուն համար, միջնորդին վճարածս $\% 1 \frac{1}{2}$ 166,20

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր Եփփ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սենթուիւն :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Միջնորդութիւն 166,20

Տես օրհաշիւ Թիւ 20

Թիւ 21 ————— Ն —————

Աւերբանէն առած ստակի զէնը 276,30

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սփախի զէնը :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սենթուիւն :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Ստակի զէն 276,30

Տես օրհաշիւ Թիւ 21

Թիւ 22 ————— Ն —————

Ն^o— 3 . Աւերբանը իր պարտքին առաջին շարաթականը վճարեց 8000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սենթուիւն :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Զանազան պարտականութիւնները :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍԸՆՏՈՒԿԸ ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Զանազան պարտականութիւններէն էկած ստակը 8000

Տես օրհաշիւ Թիւ 22

Թիւ 23

17 Յունվար 1855

Աւերակներն առնուած ստակին զենք 160 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Սրբի վէնք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սենթուր :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

Ս Տ Ա Կ Ի Զ Ե Ն Ը Ս Ը Ն Տ Ո Ի Կ Ի Ն

Ստակի զենք 160 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 23

Թիւ 24

18 . Ն — »

Մանգեսթրի ճօնսըն է քում"ան , Ասթուրճը շոգենաւին վայ գրած 4 պլ" ասպ.
րանքին հաշիւը կը խրկէ

(T) Ն⁰ — 11/14 £ 429 . 1 . 8 . 138 ղ"էն 59213, 20

28 դեկտեմբեր 54 , վճարելի 28 մարտ 1855

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Ճօնսն է քում"ան :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

Ը Ն Դ Հ Ա Ն Ո Ի Բ Ա Պ Ր Ա Ն Ք Ը Ճ Օ Ն Ս Ը Ն Է Ք Ո Ի Մ" — ^{աին}

£ 429 . 1 . 8 . 138 ղ"էն 59213, 20

28 դեկտեմբեր 54 վճարելի 28 մարտ 55

Տես օրհաշիւ Թիւ 24

Թիւ 25

19 . Ն — »

Ն⁰ — 1 Յարուծիւնէն եկած ստակը ղ" 2000 —

» 2 Յակոբէն » » » 3350 —

ղ" 5350 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Սենթուր :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Զանազան պարտականեւրոն հաշիւ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

Ս Ը Ն Տ ՈՒ Կ Ը

Զ Ա Ն Ա Զ Ա Ն Պ Ա Ր Տ Ա Կ Ա Ն Ն Ե Ր ՈՒ Ն

Զանազան պարտականւոյններէն եկած ստակը 5350

Տես օրհաշիւ թիւ 25

Թիւ 26 ————— 19 Յունիս 1855 —————

Յարութիւնէն և Յակոբէն առնուած ստակներուն զէնը 105,20

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սպիի Վէն :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սէփուի :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը դրենք :

Ս Տ Ա Կ Ի Զ Ե Ն Ը

Ս Ը Ն Տ ՈՒ Կ Ի Ն

Ստակի զէն 105,20

Տես օրհաշիւ թիւ 26

Թիւ 27 ————— 20 . Ն ————— »

Քամանթօ սեղանաւորէն շաբաթ մը պայմանաւ, հետեւեալ փոխանակադիրը առի ու

Մանչեսթըրի Ճնսըն է քուս" ին խրկեցի

£ 450 . 3 ամիս պայման Լոնտրայի վրայ 139 ղէն 62550 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ճնսըն :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Քամանթօ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը ^{ան}դրենք :

Ճ Օ Ն Ս Ը Ն Է Ք ՈՒ Մ"

Ք Ա Մ Ա Ն Թ Օ Ւ Ն

£ 450 . 3 ամիս պայման Լոնտրայի վրայ 139 ղէն 62550 —

Տես օրհաշիւ թիւ 27

Թիւ 28 ————— 21 . Ն ————— »

Գրիգոր վաճառականին ծախեցի հետեւեալ ապրանքները աս կերպով :

Ն⁰ — 6 . 25 թը" խառա 30 եր" 91 ղէն 2275 —

» 7 . 100 » » » » » » 9100 —

» 8 . 100 » » » » » » 9100 —

20475 —

Ասոր փոխարէն առի

Քամանթօին մէկ տոմ" կը 21 օր պայման ղ՛ 20000 —

Ստակ » 475 —

զ՛ 20475 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Ընդունախան քոմասիւ , և Սընքոմիւ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ասորանքիւ ,

Այսինքն

Ընդունախան տոմասկը

Ընդհանուր ասորանքին

Սընտուկը

Ընդհանուր ասորանքին

Բայց կրկնատուարի մէջ , երբոր երկու հաշիւ մէկ հաշուի մը պարտական ըլլան՝ հե-
տեւեալ կերպով կը գրեն

ԶԱՆ ԱԶԱՆՆԵՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

Կանխիկ ծախք հետեւեալ կերպով

ԸՆԴՈՒՆԱԿԱՆ ՏՈՄՍԱԿ

Քամանթօին մէկ տոմասկը 21 օր պայման 20000

ՍԸՆՏՈՒԿ

Ստակ 475 20475 —

Տես օրհաշիւ թիւ 28

Թիւ 29 ————— 22 Յունվար 1855 —————

Քամանթօին տոմասկը իրեն ունեցած պարտքիս փոխարէն առի 20000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Քամանթօ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Ընդունախան քոմասիւ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԲԱՄԱՆԹՕ

ԸՆԴՈՒՆԱԿԱՆ ՏՈՄՍԱԿԻՆ

Իր 21 օրուան տոմասկը , իրեն ունեցած պարտքիս փոխարէն առի 20000 —

Տես Օրհաշիւ թիւ 29

Թիւ 30 ————— » Ն —————

Վաճառատանս տէրը , վեց ամբուան վարձքը կանխիկ պահանջելով , վճարեցի
200 ղ՛էն 1200 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Կանխիկ վաճառք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է ստուողը :

Պատասխան . Սենսուս :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

Կ ԱՆԽԻԿ ՎԱՐՁՔ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Վաճառատանս վեց ամսուան կանխիկ վարձքը յունվար 1 էն յունիս 30 1200 —

Տես օրհաշիւ թիւ 30

Գլխադրութեան : Հատ վաճառականներ , աս կանխիկ վարձքը ընդհանուր ծախք հաշուին կ'անցընեն , բայց մենք զատ հաշիւ մը կը բանանք կանխիկ վարձք անունով , ու հոն կ'անցընենք , ինչու որ մենք աս 'ստակը փոխ ստուածի պէս կը համարինք :

Թիւ 31 ————— 23 Յունվար 1855 —————

Աւթրօքոճըր շողենաւը Պօլիս հասնելով , մէջը ունեցած 4 պլ' սպրանքիս մաքսատունէն հանելու համար՝ մաքսատան սպասաւորիս վճարեցի 140 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է ստուողը :

Պատասխան . Սենսուս :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ Ը ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

4 պլ' մաքսատունէն հանելու ծախք 140 —

Տես օրհաշիւ թիւ 31

Թիւ 32 ————— » Ն —————

Ն⁰—3 Աւերսանէն եկած ստակը 8000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սենսուս :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է ստուողը :

Պատասխան . Զանազան պարտականներ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍԸՆՏՈՒԿԸ ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Զանազան պարտականներէն եկած ստակը 8000 —

Տես օրհաշիւ թիւ 32

Թիւ 33 _____ 23 Յունւար 1855 _____
Աւերջանէն առած ստակին զէնը 160 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Սրբալի զէնը :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սընդունիլ :

Ուստի օրհաշուն մէջ կը գրենք :

Ս Տ Ա Կ Ի Զ Ե Ն Ը Ս Ը Ն Տ Ո Ւ Կ Ի Ն

Ստակի զէն 160 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 33

Թիւ 34 _____ 24 . Ն — » _____

Քամանթօին վճարեցի 20000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Քամանթօ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սընդունիլ :

Ուստի օրհաշուն մէջ կը գրենք :

Ք Ա Մ Ա Ն Թ Օ Ս Ը Ն Տ Ո Ւ Կ Ի Ն

Քամանթօին վճարածս 20000 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 34

Թիւ 35 _____ » Ն — » _____

Ն՝— 1 Յարութիւնէն եկած ստակը 2000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Սընդունիլ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Զանազան պարտականէի :

Ուստի օրհաշուն մէջ կը գրենք :

Ս Ը Ն Տ Ո Ւ Կ Ը Զ Ա Ն Ա Զ Ա Ն Պ Ա Ր Տ Ա Կ Ա Ն Ն Ե Ր Ո Ւ Ն

Զանազան տարտականներէն եկած ստակը 2000 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 35

Թիւ 36 _____ » Ն — » _____

Յարութիւնէն եկած ստակին զէնը 40 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Սփայի վե՛ր :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սընհա՛ն :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

Ս Տ Ա Կ Ի Զ Ե Ն Ը Ս Ը Ն Տ Ո Ւ Կ Ի Ն

Ստակի ղեն 40 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 36

Թիւ 37 ————— 26 Յունվար 1855 —————

Հետեւեալներուն վճարեցի

Դերձակին ղ՛ 470 —

Մաագործին » 210 —

ղ՛ 680 —

Քամանթօին » 22550 —

ղ՛ 23230 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Տան ծախք , և Քամանթօն :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սընհա՛ն :

Այսինքն

Տան ծախքը Սընտուկին

Քամանթօ »

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

Զ Ա Ն Ա Զ Ա Ն Ն Ե Ր Ս Ը Ն Տ Ո Ւ Կ Ի Ն

Հետեւեալ կերպով

Տ Ա Ն Ծ Ա Խ Ք

Դերձակին և Մաագործին 680

Ք Ա Մ Ա Ն Թ Օ Ն

450 լիպրաին մնացորդը 22550 23230

Տես օրհաշիւ Թիւ 37

Թիւ 38 ————— 27 . Ն — —————

Յակոբին ծախեցի

Ն ⁰ — 2 . 400	ԹԷ" սիւրայի 20 էր" 21 ղէ"էն	8400 —
« 4 . 200	» » » » » »	4200 —
» 14 . 400	» Թիւ 8400 » 5 »	42000 —
		54600 —

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Զանազան պարբերականներ :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԶԱՆԱԶԱՆ ՊՐՏԱԿՆԵՐ ԸՆԴՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

Պայմանով ծախք 54600 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 38

Թիւ 39 ————— 27 Յունվար 1855 —————

Ն⁰— 4 . Յակոբէն եկած ստակը ղէ" 17400 —

» 3 . Ալեքսանէն » » » 8000 —

ղէ" 25400 —

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Սըփուլ :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Զանազան պարբերականներ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍԸՏՈՒԿԸ ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Զանազան պարբերականներէն եկած ստակը 25400 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 39

Թիւ 40 ————— Ն —————

Յակոբէն և Ալեքսանէն եկած ստակներուն ղէնը 506,20

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Սփառի ղէնը :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սըփուլ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԸ ՍԸՏՈՒԿԻՆ

Ստակի ղէնը 506,20

Տես օրհաշիւ Թիւ 40

Թիւ 41 ————— 28 Յունվար 1855 —————

Վաճառատանս համար առի

Գրասեղան մը, և ստակ համբեղու տախտակ մը 500 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախս :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է սուտողը :

Պատասխան . Սընդհանուր :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՏԻՐ ՍԸՆԾՈՒԿԻՆ

Վաճառատանս հարկաւոր կարասիքներուն համար 500 —

Տես օրհաշիւ Թիւ 41

Թիւ 42 ————— 29 . Դ — » —————

Ռուբլէն իր պարտքը վճարեց հետեւեալ կերպով

Առած ստակը զ՝ 25000 —

Աստակին 15 օրվան $\frac{1}{2}$ շահը » 187,20

» 25187,20

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սընդհանուր :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է սուտողը :

Պատասխան . Ռուբլէն և շահ (ֆայդ) :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍԸՆԾՈՒԿԻՆ ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐՈՒՆ

Ռուբլէնէն եկած ստակը հետեւեալ կերպով

ՌՈՒԲԵՆԻՆ

Առած ստակին վճարումը 25000

ՇԱՀԻՆ (ֆայդ)

15 օրվան $\frac{1}{2}$ շահը 187,20 25187,20

Տես օրհաշիւ Թիւ 42

Թիւ 43 ————— 30 . Դ — » —————

Յովհաննէսին ծախեցի

Դ՝ 11 . 150 Թբ՝ էրվան պատմա 36 էր՝ 95 զ՝էն 14250 —

» 12 . 300 » Թիւրքիստ » 24 » 78 « 23400 —

» 13 . 300 » » » » » » 23400 —

Շաբաթը 15000 զ՝ տալու պայմանով 61050 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Զանազան պարգուսկաններ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐԸ ԸՆԴՐԱՊՐԱՆՔԻՆ

Պայմանով ծախք 61050 —

Տես օրհաշու թիւ 43

Թիւ 44 ————— 30 Յունվար 1855 —————

Վճարեցի

Գրադրին ամսականը ղ՝ 700 —

Ստակ ժողովող սպասաւորին ամսականը » 450 —

Մաքսատան սպասաւորին » 300 —

Վաճառատան մէջ կեցող սպասաւորին » 200 —

Ամսական մանր մոնր ծախք » 74 —

—————
ղ՝ 1724 —

Տան համար » 1200 —

—————
» 2924 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախք , քան ծախք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սընթուղի :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐԸ ՍԸՆԾՈՒԿԻՆ

Հետեւեալ կերպով

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ

Գրադրին և ուրիշ սպասաւորներուն ամսականը 1724

ՏԱՆ ԾԱԽՔ

Տան համար վճարածս 1200 2924 —

Տես օրհաշու թիւ 44

ՄԱՅՐՏԱՇՆՈՒՄ

Մայրհաշուին մէջ վաճառականը իր բոլոր գործողութիւններուն համար զատ զատ հաշիւներ կը բանայ, ու օրհաշուին բովանդակութեանը համեմատ՝ իր գործողութիւնները յիշեալ հաշիւներուն առնելքին կամ տակելքին կողմը կը գրէ :

Հետեալաբար օրհաշիւը՝ մայրհաշուին առաջնորդն ըլլալով՝ ո՛վ որ օրհաշիւ մը ունի՝ մայրհաշիւ մ'ալ ունենալու է, նմանապէս ո՛վ որ մայրհաշիւ մը ունի՝ օրհաշիւ մ'ալ ունենալու է :

Մայրհաշիւը՝ վաճառականին հայելին է, որուն մէջ միշտ իր վիճակը կը տեսնէ, ու համեմատաբար իր գործքերը կ'ընդարձակէ կամ կը պղզտիկցընէ :

ՄԱՅՐՏԱՇՆՈՒՄԻՆ ՄԷՋ ԲԱՅՈՒՆԸ ԶԱՇՆՈՒՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԳԸ

Մայրհաշուին առաջին երեսը դրամագլուխ հաշուին յատկացեալ է. միւս հաշիւները օրհաշուին յօդուածներուն գրութեանը համեմատ ետեւէ ետեւ կու գան :

ՄԱՅՐՏԱՇՆՈՒՄԻՆ ՅԱՆՎԱՐ

Մայրհաշուին մէջ, հաշիւներուն շատութիւնը՝ ցանկ մը գործածելու պարտաւորութիւնը կու տան գրագրին :

Յիշեալ ցանկը՝ այբուբենի վրայ շինուած է, ու ամէն մէկ հաշուին առնունը ցանկին մէջ իր առաջին գրին յատկացեալ երեսին վրայ կը գրուի, ու մայրհաշուին մէջ քանի երրորդ երեսին վրայ որ է այն թիւն ալ քովը կը տրուի : Թէ որ հաշիւը լեցվելով ուրիշ երես մը փոխադրել հարկ ըլլայ, այն ուրիշ երեսին թիւը ցանկին մէջ առջի երեսին թուոյն քով կը գրուի :

Երանկով որեւիցէ հաշուի մը մայրհաշուին մէջ քանի երրորդ երեսին վրայ ըլլալը շուտով մը կը գտնուի :

ՕՐՀԱՇՆՈՒՄԵ ՅՕԴՈՒԸՆԵՐԸ ՄԵՅՐՀԱՇՆՈՒՄ ԸՆՑՆԵԼՈՒ ԿԵՐՊ

() Երհաշուն առաջին յօդուածը այս է .

ՍՆՏՈՒԿԸ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԻՆ

Դրած դրամագլուխս

250000 —

Ընտրեն սնտուկը պարտական է և դրամագլուխը պարտատէր : Ուստի մայրհաշուն մէջ սնտուկին տալիքին կողմը կը գրենք

1855
յունվար

1	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԻՆ	դրած ստակս
---	--------------	------------

Ը	Ը	250000
1	1	—

250000 էն առաջ դրուած երկու թիւերուն առաջինը՝ օրհաշուն երեսը կը ցուցնէ , և երկրորդը՝ մայրհաշուն մէջ դրամագլխին որ երեսը ըլլալը :

Սնտուկը պարտական ընելէն ետքը՝ կը մնայ որ դրամագլուխն ալ պարտատէր ընենք : Ուստի մայրհաշուն մէջ դրամագլխին առնելիքին կողմը կը գրենք

1855
յունվար

1	ՍՆՏՈՒԿԸ	դրամագլուխս
---	---------	-------------

1	1	250000
1	1	—

() Երհաշուն յօդուածը մայրհաշուը անցնելէն ետքը՝ օրհաշուն ձախ կողմը երկու գաւազաններուն մէջ , սնտուկ և դրամագլուխ հաշիւներուն մայրհաշուն մէջ քանի երրորդ երեսին վրայ ըլլալին կը նշանեն : Առաջին գաւազանին մէջ պարտական հաշունը , և երկրորդին մէջ պարտատէրինը :

Ը	Ը	1 Յունվար 1855
1	1	ՍՆՏՈՒԿԸ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԻՆ
		դրած դրամագլուխս

250000 —

Ըսանկով կը հասկըցուի որ մայրհաշուին մէջ մատուկին հաշիւը այս ինչ երեսն է, և դրամագլխինը այս ինչ :

Երբ ամեն մէկ յօդուած մայրհաշիւը անցած ժամանակը՝ այս թիւերը օր հաշուին մէջ նշանելով՝ յօդուածին մայրհաշիւը անցած ըլլալը կը հասկըցուի :

Օգնագան պարտական կամ պարտատէր հաշիւներ պարունակող յօդուածները մայրհաշիւը անցընելը՝ մէկ պարտական և մէկ պարտատէր հաշիւներ պարունակող յօդուածներուն պէս կ'ըլլայ :

() Ըրինակի համար թէ որ օրհաշուին մէջ

ՍՆՏՈՒԿԸ ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐ ՈՒՆ զրուած է՝ մայրհաշուին մէջ մատուկին տալիքին կողմը կը գրենք, ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐ ՈՒՆ, և ետքը այն զանազան հաշիւներուն առնելիքին կողմն ալ իրենց յատկացեալ գումարները կը գրուի ՍՆՏՈՒԿԻՆ ըսելով, ինչպէս որ մայրհաշիւներնուս մէջ կը տեսնուի :

Երբոր հաշուի մը տալիքին թիւերը առնելիքի թիւերուն հաւասար կու գայ՝ այսինքն թէ որ հաշիւ մը կշիռ կ'ըլլայ այն հաշիւը կը գոցեն, և հաշիւ մը գոցեն ալ այս կերպով կ'ըլլայ :

Երկու կողմի թիւերուն տակը մէյմէկ գիծ քաշելով, թիւերը գումար կ'ընեն և յիշեալ գումարներուն տակը երկու գծով կը գոցեն ինչպէս որ հոս կը տեսնուի :

280000.—

Երկու երեսին վրայ ալ, այսինքն թէ տալիքին և թէ առնելիքին կողմն ալ, գումարները միևնոյն ուղղութեամբ պիտի ըլլան, և որովհետեւ միշտ երկու կողմն ալ ընցուած չըլլա՞ր՝ պարապ մնացած կողմը, վերէն ի վար ծուռ գծով մը կը գոցեն, ինչպէս որ միւս երեսը կը տեսնուի :

280000.—

Ի՞նչ որ ընթերցողը ուշադրութեամբ մեր մայրհաշիւը դիտելու ըլլայ այս տեղեկութիւններուն շուտով խեղամուտ կ'ըլլայ, բայց ասոր համար պէտք է որ, օրհաշուին յունկար ամսուան յօդուածներուն ինչպէս մայրհաշիւը անցնենի՞մ մէկիկ մէկիկ աչքէ անցընէ :

Փ Ո Ր Զ Ե Ն Շ Ւ Ռ

Երբնապէս մար գործածող վաճառական մը պէտք է որ ամէն ամիս փորձաւիշու մը ընէ, այսինքն օրհաշուին յօդուածները մայրհաշիւը անցած ժամանակը սխալմունք չըլլալուն վստահանայ :

Եւոր համար բոլոր չգոցուած հաշիւներուն տալիքին թիւերը գումար կ'ընէն, նմանապէս առնելիքին թիւերն ալ, ու զատ թուղթի մը կամ տետրակի մը վրայ երկու գաւազանի մէջ կը դրեն, տալիքին գումարը և գաւազանին մէջ և առնելիքինը Ի : Թէ որ երկու գաւազանին թիւերուն գումարն ալ իրարու հաւասար ըլլան՝ սխալմունք եղած չէ. Թէ չէ՝ անշուշտ սխալմունք մը ըլլալու է :

Երկու գաւազանին գումարները հաւասար դալէն ետքը՝ ամէն մէկ հաշուին տարբերութիւնը կամ մնացորդ հաշուին կը լնտուեն որ աջ կողմի երկու միւս գաւազաններուն տալիքին կամ առնելիքին կողմը կը դրեն :

Թէ որ հաշուին տալիքը առնելիքէն շատ է՝ մնացորդ հաշուին տալիքին յատկացեալ գաւազանին մէջ կը դնեն :

Թէ որ հաշուին առնելիքը շատ է՝ մնացորդը առնելիքին կողմը կը դնեն :

Յայտնի բան որ մնացորդ հաշիւներուն գումարներն ալ երկու գաւազաններուն մէջ հաւասար պիտի գան :

Սակայն այս մնացորդ հաշիւները փորձակշռոյն մէջ դնելով՝ վաճառականը չէ թէ մինակ իր գլխաւոր տետրակներուն ուղղութիւնը կը հասկընայ՝ այլ ամէն ամսագլուխ իր վիճակն ալ կը տեսնէ , որովհետեւ սընտուկին մնացորդ հաշուին , սնտուկը գտնուած ստակը կը ցուցունէ , ընդունական տոմսակին մնացորդը հաշուին տոմսակներուն գումարը , շահ և զէն հաշուին մնացորդ հաշուին , ապրանքէն դուրս ըրած շահ կամ զէնը , տան ծախքին մնացորդ հաշուին , տան համար ըրած ծախքերուն գումարը : Գրիգորին մնացորդ հաշուին , Գրիգորին տալիքը կամ առնելիքը և՛ :

1855 ՅՈՒՆՎԵՐՍԻՏԵՏԻ ՓՈՐՁԱԿՇՒՈՐ

Մայր հաշուին երեսները	ՀԱՇՒԿՆԵՐՈՒՄ ԱՆՈՒՄԸ	Գ Ո Ւ Մ Ա Ր				ՄՆԱՅՈՐԴ ՀԱՇՈՒՒ			
		ՏԱԼԻՔ		ԱՌՆԵԼԻՔ		ՏԱԼԻՔ		ԱՌՆԵԼԻՔ	
1	Դրամադուխ	»	»	250000	»	»	»	250000	»
»	Սընտուկ	356862	20	205327	30	151534	30	»	»
2	Ընդհանուր ծախք (մասարիֆ) . .	6015	»	»	»	6015	»	»	»
3	Ընդհանուր ապրանք	227650	25	219625	»	8025	25	»	»
»	Գրիգոր	»	»	10050	»	»	»	10050	»
4	Ճօնաքն է քուս ^{ան}	172950	»	201400	25	»	»	28450	25
5	Չանազան պարտականներ	171200	»	53250	»	117950	»	»	»
6	Ստակի ղեն	1282	30	»	»	1282	30	»	»
»	Տան ծախք	2680	»	»	»	2680	»	»	»
8	Կանխիկ վարձք	1200	»	»	»	1200	»	»	»
10	Շահ (ֆայդ)	»	»	187	20	»	»	187	20
		939840	35	939840	35	288688	05	288688	05

Փետրվար ամսուան դործողութիւնները :

Թիւ 45 ————— 1 փետրվար 1855 —————

Մանգեսթրի ճանաչն է քուճ" ան Բերսիան շոգենաւով խրիած 14 լիպ"ին հաշիւը
կը խրկէ

(K) Ն⁰— 15/28 £ 642 . 15 . 4 , 140 ղէն 89987,15

14 յունվար 1855, վճարելի 14 ապրիլ 1855

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանքը :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Ճծնալն է քուճ" — :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԸ ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ" ^{ին}—

Տես օրհաշիւ Թիւ 45

Թիւ 46 ————— 2 . Ն ————— »

Բերսիան շոգենաւը Պօլիս հասնելով , մէջի 14 սլ" ապրանքը մաքսատունէն հանելու
համար , սպասաւորիս վճարեցի 490 —

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախքը :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սընդհանր :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 46

Թիւ 47 ————— 3 . Ն ————— »

Հետեւեալ ապրանքները ծախեցի այս կերպով :

Ստեփանին

Ն⁰— 17 . 120 Թբ" ամերիքան 12 լիպ" 36 էր" 98 ղէն 11760 —

» 19 . 120 » » » » » » » 11760 —

» 28 . 150 » T » 7 » 24 » 45 » 6750 —

» 26 . 150 » » » » » » » » 6750 —

Հարաւթը 9000 ղէ" տալու սլայմանաւ ղէ" 37020 —

Փոխադրութիւն 3 7 0 2 0 —

Աւելցանէն կանխիկ

Ն⁰— 21/24 . 200 թր'' քանակաջ 7200 եր'' . 3 1/2 ղէ''էն 2 5 2 0 0 —

ղէ'' 6 2 2 2 0 —

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Զանազան պարագայաններ և Սընթառիւն :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանքը :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԶԱՆ ԱԶԱՆՆԵՐԸ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

ԶԱՆ ԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐ

ՍԸՆՏՈՒԿ

Տես օրհաշիւ թիւ 47

Թիւ 48 ————— 3 Փետրվար 1 8 5 5 —————

Ն⁰— 1 Յարութիւնէն եկած ստակը ղէ'' 2 0 0 0 —

» 3 Աւելցանէն » » » 8 0 0 0 —

» 4 Յակորէն » » » 6 0 0 0 —

» 5 Յովհաննէսէն » » » 1 5 0 0 0 —

ղէ'' 3 1 0 0 0 —

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սընթառիւն :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Զանազան պարագայաններ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍԸՆՏՈՒԿ ԶԱՆ ԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Տես օրհաշիւ թիւ 48

Թիւ 49 ————— » Ն —————

Տուպինի սեղանաւորէն շաբաթ մը պայմանով հետեւեալ փոխանակագիրը առի , ու

Մանգեսթրի ճօնարն է քուս'' ին խրիկցի

£ 500 . 3 ամիս պայման Լոնտրայի վրայ 140 ղէ''էն 7 0 0 0 0 —

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ճօնարն է քուս'' —

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Տուպինի :

Թիւ 53 ————— 5 փետրվար 1855 —————
 Ստեփանին ծախած ապրանքներու մէջէն 60 թե՛ւ աւրուած էլլելով ամէն մէկ թե՛ւէն
 5 ղե՛ վար իջաւ իր հաշուէն 300 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Շահ և ղէն :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է սուտողը :

Պատասխան . Չանաղան պարգատանէր :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՀԱՀ ԵՒ ԶԵՆ ԶԱՆ ԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՄ

Տես օրհաշիւ թիւ 53

Թիւ 54 ————— 6 . Ն —————
 Տուպինի սեղանաւորին վճարեցի 40000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Տուպինի :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է սուտողը :

Պատասխան . Սըփոռէլ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՏՈՒՊԻՆԻ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տես օրհաշիւ թիւ 54

Թիւ 55 ————— 8 . Ն —————

Սեպուհ վաճառականին ծախեցի

Ն⁰— 15 . 120 թե՛ ամերիքան 12 լիպ⁰ 36 եր⁰ 94 ղե՛ւէն 11280 —

» 16 . 120 » » » » » 11280 —

» 18 . 120 « » » » » 11280 —

ղե՛ 33840 —

Ասոր փոխարէն առի

Ն⁰— 365 . 150 թե՛ պատմա 36 եր⁰ 85 ղե՛ւէն 12750 —

» 366 . 150 » » » » » 12750 —

Ստակ 8340 —

ղե՛ 33840 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր պարտի և Սըփոռէլ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԶԱՆ ԱԶԱՆՆԵՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔ

ՍԸՆՏՈՒԿ

Տէս օրհաշիւ թիւ 55

Թիւ 56

8 Փետրվար 1855

Սեպուհէն առնուած 300 թբ'' սլամային համար բեռնակիրին վճարածս 32 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընտանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ

ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տէս օրհաշիւ թիւ 56

Թիւ 57

» Կ — »

Սեպուհէն առնուած ստակին ղէնը 169.10

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սթակի ղէն :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընտանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍՏԱԿԻ ԶԵՆ

ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տէս օրհաշիւ թիւ 57

Թիւ 58

» Կ — »

Տուպինին վճարեցի 30000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Տուպինի :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընտանք :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՏՈՒՊԻՆԻ

ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 58

Թիւ 59	9	Փետրվար 1855	
Ն ⁰ — 6	Ստեփանէն եկած ստակը	դր	17000 —
» 4	Յակոբէն » »	»	6000 —
» 5	Յովհաննէսէն » »	»	15000 —
		դր	38000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սընքուիլ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Զանազան պարբերակներ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍԸՆՏՈՒԿԸ

ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 59

Թիւ 60	10	Ն — »	
	Ստակի դէն		705 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սրակի դէն .

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընքուիլ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍՏԱԿԻ ԶԵՆ

ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 60

Թիւ 61	11	Ն — »	
	Ալիքսանին և Ստեփանին ծախուած ապրանքներուն համար , միջնորդին վճարածս		
	% 1 էն		622 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախս :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընքուիլ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺԱԽՔ

ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 61

Թիւ 62	12	Փետրվար	1855
Ճամբորդ բարեկամ վաճառական մը, կանխիկ ստակով 5 պլ" 6/4 սավաշպուր ուղեւորով, և ես ալ նոյն ասպանքէն չունենալու համար, Գրիգոր վաճառականէն առի ու ծախեցի			
1500 թր" 6/4 սավաշպուր	20	Էր" 29 1/2 Էն	44250 —
Ես առեր էի Գրիգորէն	27	»	40500 —
Գրիգորին պարտքս վճարեւէն ետքը, մնացածը		»	3750 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Սենթուր :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Շահ և Գէն :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

Ս Ը Ն Տ Ո Ւ Կ Ը Շ Ա Հ Ե Ի Զ Ե Ն Ի Ն

Տես օրհաշիւ Թիւ 62

Դիպողութիւն : Այս տեսակ գործողութիւններ, վաճառականութեան մէջ շատ կը պատահին, բայց վաճառականը մտածը և երածը իր տետրակներուն մէջ չգրելով, միայն իր շահը կը գրէ, ինչու որ ասպանքին մուտքը և եւքը միեւնոյն օրը կամ միջոցին մէջն ըլլալով, անոնք գրի առնելը, աշխատութիւնը աւելցնել է :

Թիւ 63	16	Ն	»
Տանը պիտոյլցս համար մտուկէն առած ստակս			
			1000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Տան ծախք :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սենթուր :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

Տ Ա Ն Ծ Ա Խ Բ Ս Ը Ն Տ Ո Ւ Կ Ի Ն

Տես օրհաշիւ Թիւ 63

Թիւ 64	17	Ն	»
Հետեւեալ ասպանքները ծախեցի Գրիգոր վաճառականին :			
Ն ⁰ — 365 . 150 թր" պատմա 36	Էր" 9 1/2 Էն		14100 —
» 366 . 150 »	»	»	14100 —
			28200 —

Ասոր փոխարէն առի փոխանակագիր մը

£ 200 . 3 ամիս պայման Լոնտրայի վրայ 14.0 դէկտեմբեր 28000 —

Ստակ 200 —

դէ" 28200 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Փոխանակագիր և ուղեգր :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր տպահ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

ՍԸՆՏՈՒԿ

Տես օրհաշիւ Թիւ 64

Թիւ 65 ————— 18 Փետրվար 1855 —————

Ն⁰— 3 Աւերսանէն եկած ստակը դէ" 2100 —

» 4 Յակոբէն » » » 5400 —

» 5 Յովհաննէսէն » » » 15000 —

» 6 Ստեփանէն » » » 9000 —

դէ" 31500 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սընդհանուր :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Զանազան պարգևատրումներ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍԸՆՏՈՒԿ ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 65

Թիւ 66 ————— 19 . Ն —————

Ստակի զէն 628 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սպառի դէն :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սընդհանուր :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԸ

ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տես օրհաշիւ թիւ 66

Թիւ 67 ————— 20 փետրվար 1855 —————

Գրիգորէն առած փոխանակադիրս, Մանչեսթրի Ճօնսըն է քուսմ"ին խրկեցի :

£ 200 . 3 ամիս պայման Լօնտրայի վրայ 140 ղէ"էն 28000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ճօնսըն է քուսմ"ին :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Փոխանակադիր :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ"՝ ————— ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻՆ

Տես օրհաշիւ թիւ 67

Թիւ 68 ————— 21 . Կ —————

Ն՞— 27 Պալէային մէջի ամերիկացիներուն մէկ մասը ծովէն աւրուած ըլլալով, Սիկուրթայի ընկերութեանը ղիմեցի, որն որ հետեւեալ կերպով վճարեց :

150 թբ" ամերիկացի 38 լրայի Սիկուրթա բռնուած է . համեմատաբար 78 թբ" աւրուածները պիտի ընեն

19 . 15 . 2, որ 140 ղէ"էն կ'ընէ 2766.05

Բայց աւրուածները հոս աճուրդի դրուելով

Ասիէ յառաջ եկած ստակը առի 10 ականէն 780 —

Մնաց առնելիքս ղէ" 1986.05

Այս մնացորդին համար ալ £ 14 . 3 . 8 1/2 տոմսակ մը տուաւ որ Մանչեսթրի Սիկուրթայի ընկերութեանէն պիտի վճարուի 140 ղէ" էն . . . 1986.05 : 2766.05

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Սընթոսիլը և Սիկուրթայի փոխակ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանքի :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

ՍԸՆՏՈՒԿԸ

ՍԻԿՈՒՐԹԱՅԻ ՏՈՄՍԱԿ

Տես օրհաշիւ թիւ 68

Դիփոդուլիան . Երկրորդական տեսարաններուն մէջ այս գործողութիւնէն մինակ 780 ղէ՛ր
կը նշանենք , ան ալ ապրանքին ելքը ցոյց տալու համար :

Թիւ 69

22 Փետրվար 1855

Սիկուրթայի տոմսակը Մանչեսթրի Ճօնսըն է քուովին խրկեցի , որ Սիկուրթայէն
այն ստակը առնէ :

Հետեալար Ճօնսըն է քուովին հաշիւը պարտական եղաւ

£ 14 . 3 . 8 $\frac{1}{2}$, 140 ղէ՛ն 1986.05

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ճօնսըն է քուովին $\frac{ան}{ան}$:

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Սիկուրթայի քոմսակ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ $\frac{ան}{ան}$ ՍԻԿՈՒՐԹԱՅԻ ՏՈՄՍԱԿԻՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 69

Թիւ 70

23 . Ն . »

Մաքսատան հետ ունեցած հաշիւս տեսայ ու պարտքս եղաւ 1506.20

Ա . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ապրանք :

Բ . Հարցմունք . Ո՞ր հաշիւն է տուողը :

Պատասխան . Մաքսատան հաշիւն :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԸ ՄԱՔՍԻՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 70

Դիփոդուլիան . Պօլսոյ Հայ վաճառականներուն շատերը , դեռ մաքսի հաշիւը չտե-
սած մայրհաշուին մէջ մաքսի համար զատ հաշիւ մը կը բանան , ու Եւրոպայէն եկած
ապրանքներուն գումարին վրայ $\frac{0}{100}$ յ կը հաշուեն ու մաքսին հաշիւը կ'անցընեն : Ետը
տարի գլուխ մաքսատան հետ հաշիւ տեսած Ժամանակնին , որքան որ պակաս գանեն
անիկայ իրենց շահ մը կը սեպեն :

Մենք՝ այս երկար աշխատութիւնը չունենալով մինեոյն նպատակին կը հասնինք , ու մի-
նակ տարի գլուխ մաքսի հաշիւը տեսած Ժամանակնիս , մաքսին համար մայրհաշուին
մէջ հաշիւ կը բանանք :

Մաքսատան մէջ եղած ծախքը , ապրանքին արժէքը աւելցնող ծախք մը ըլլալով՝ միշտ
ընդհանուր ապրանքին տալիքին կողմը կը գրուի :

Թիւ 71	24	Փետրվար 1855	
Ն ⁰ — 5	Յովհաննէսէն	Եկած ստակը	դր 15000 —
» 6	Ստեփանէն	»	» 9000 —
			դր 24000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Սընքուիլ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Զանազան պարտականէր :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՍԸՆՏՈՒԿԸ

ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 71

Թիւ 72	25	Ն — »	
	Ստակի զէն		506 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Ստակի զէն :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սընքուիլ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՍՏԱԿԻ ԶԵՆ

ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 72

Թիւ 73	26	Ն — »	
	Իւսկիւտարու կողմերը տուն մը ծախու առի		32000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Իւսկիւտարու քանակ :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սընքուիլ :

Ուստի օրհաշուն մէջ կը գրենք :

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐՈՒ ՏՈՒՆԸ

ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 73

Թիւ 74	27	Ն — »	
	Տանը պիտոյիցս համար առած ստակս		1000 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :
 — 000 Պատասխան . Տան ծախս :
 — Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :
 — 000 Պատասխան . Սենյուսիլ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ՏԱՆ ԾԱԽՔ

ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 74

Թիւ 75

28 Փետրվար 1855

Հետեւեալներուն վճարեցի

Գրագրին	ը" 700 —
Ստակ ժողովող սպասաւորին	» 450 —
Մաքսատան սպասաւորին	» 300 —
Վաճառատանս մէջ կեցող սպասաւորին	» 200 —
Ամսական մանր մունր ծախքեր	» 107 —
	ը" 1757 —

Ա. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է առնողը :

Պատասխան . Ընդհանուր ծախս :

Բ. Հարցմունք . Ո՞ր հաշին է տուողը :

Պատասխան . Սենյուսիլ :

Ուստի օրհաշուին մէջ կը գրենք :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ

ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ

Տես օրհաշիւ Թիւ 75

ՄԱՅՐԱՇԱՆՈՒՄԻՆ ՄԷՔ ԲԱՅՈՒՆԾ

ԵՄԷՆ ՄԷՔ ՀԱՇԻՒՆԵՐՈՒՆ ՏԵԼԻՔԻՆ

ԵՒ ԵՌՆԵԼԻՔԻՆ ՆԱԵՆԵԿՈՒԹԻՒՆԵՐ

Պրամագլուխ հաշուին առնելիքն կողմը վաճառականին դրած դրամագլուխը կը ցուցնէ : Տալիքն կողմը մինչև ընդհանուր հաշուին ժամանակը բան մը չգրուիր , և տարեգլուխ վաճառականին ըրած շահը դրամագլխին վրայ աւելցնելէն ետքը՝ առնելիքն կողմի գումարը տալիքն կողմը կ'անցնեն հաշիւը գոցելու համար :

Անտուկին հաշուին տալիքն կողմը մտած ստակը կը ցուցնէ , և առնելիքն կողմին ալ՝ ելած ստակը : Առնելիքն գումարը տալիքն գումարէն հանելէն ետքը՝ տալիքն մնացորդը անտուկը գտնուած ստակը կը ցուցնէ :

Ընդհանուր ծախք հաշուին տալիքն կողմը , վաճառականին ըրած ծախքերը կը գրուին , որոնք են գրադրի և սպասաւորներու ամսականները , վաճառատան կարևոր կարասիքներուն համար եղած ծախքերը , մաքսատունէն ապրանքները հանելու համար եղած ծախքը , տրուած միջնորդութիւնները (թէլալըզ) , բեռնակրի ծախքերը ևն : Առնելիքն կողմը մինչև տարեգլուխ բան մը չգրուիր , ու ընդհանուր հաշուին ժամանակը , տալիքն գումարը առնելիքն կողմը անցնելով՝ հաշիւը կը գոցուի :

Ընդհանուր ապրանք հաշուին տալիքն կողմը , առնուած ապրանքները կը գրուին . նմանապէս մաքսի համար տրուած ստակը , և առնելիքն կողմը ծախուած ապրանքները :

Ստանաւոր հաշիւներուն , կամ Գրիգորին , Ջօնսնին ևն հաշիւներուն տալիքն կողմը՝ իրենց պարտքը կը ցուցնէ , այսինքն առած ապրանքնին , փոխանակագիրնին կամ ստակնին , առնելիքն կողմն ալ իրենց առնելիքը կը ցուցնէ , այսինքն խրկած ապրանքնին , փոխանակագիրնին կամ ստակնին :

Օգնազան պարտականներուն հաշուին տալիքն կողմը , յիշեալ պարտականներուն տրուած ապրանքները կը գրուին , և առնելիքն կողմն ալ տուած ստակնին : Թէ որ առնելիքն գումարը տալիքն գումարէն հանուի՝ տալիքն մնացորդը զանազան պարտականներուն պարտքը կը ցուցնէ :

Ստակի զէն հաշուին տալիքին կողմը, ստակներէն յառաջ եկած զէները կը գրուին : Առնելիքին կողմը մինչև տարեգլուխ բան մը չգրուիր, միայն ընդհանուր հաշուին ժամանակը տալիքին գումարը առնելիքին կողմը անցընելով հաշիւը կը գոցեն :

Տան ծախք հաշիւը, ստակի զէն հաշուին նմանն է :

Ընդունական տոմսակին տալիքին կողմը, առնուած ընդունական տոմսակները կը գրուին, առնելիքին կողմն ալ անոնց վճարումը :

Կանխիկ վարձք հաշուին տալիքին կողմը, կանխիկ վճարուած վարձքը կը գրուի : Առնելիքին կողմը մինչև վարձքին լրացած ժամանակը բան մը չգրուիր . վարձքը լրանայէն ետքը տալիքին գումարը առնելիքին կողմը կ'անցընեն հաշիւը գոցելու համար :

Շահ (Ֆայիդ) հաշուին տալիքին կողմը վաճառականին վճարած շահերը կը գրուին, առնելիքին կողմն ալ առած շահերը :

Շահ և զէն հաշուին տալիքին կողմը, վաճառականին կրած զէները կը գրուին, առնելիքին կողմն ալ ըրած շահ :

Փոխանակագիր հաշուին տալիքին կողմը, մտած փոխանակագիրները կը գրուին, առնելիքին կողմն ալ ելածները :

Սաքսին հաշուին տալիքին կողմը, մաքսին վճարուած ստակը կը գրուի, և առնելիքին կողմն ալ մաքսին առնելիքը :

ՓԵՏՐՎԱՐ ԱՄՍՈՒՆ ՓՈՐՁԱԿՇՒՌ

Յայտնի բան է որ այս ամսուան փորձակշիւր, յունվարի փորձակշիւն տարբերութիւն մը չպիտի ունենայ . միայն երկու ամսուան գումարները մէկտեղ առնելով զրելու է՝ որ մնացորդ հաշիւները ճիշդ ըլլան, ու վաճառականին վիճակը դիւրութեամբ ցոյց տան :

Անդին գրուած ընդհանուր կշռոյն ցուցակին մէջ, այս փորձակշիւն ալ կը տեսնուի :

Այս երկու ամսուան գործողութիւնները բաւական սեպելով՝ յիշեալ գործողութիւններուն ընդհանուր կշիւը պիտի ընենք հոս :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՇՒՌ

Ընդհանուր կշիռ ընել ըսելը, վաճառականին ըրած շահը կամ զենք գտնել, ու այն շահը դրամագլխին վրայ աւելցրնելով՝ կամ զենք դրամագլխէն վար իջեցրնելով՝ հաշիւները գոցել ու նորէն բանալ ըսել է :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՇՒՌ ԸՆԵՒՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՐԱԳՐԻ ՄԱՐ ԸՆԵՒՈՒՔԻ

Սխառ և առաջ պէտք է գրի առնել մնացած կամ չծախսուած ապրանքները, ու անոնց արժէքը օրուան գինովը հաշուել :

Այս աշխատութիւնը մեզի համար խիստ դիւրին է . ինչու որ մակագլխին տեսութեամբ մնացած ապրանքները հայելի պէս կը ցուցնէ . որն որ գտնելէն ետքը պէտք է մնացած ապրանքներուն հետ իրօք բաղդատել, տեսնելու համար թէ կորսուած բան մը կայ :

ՄՆԱՅԸՆԻ ԸՊՐԱՆՔՆԵՐԻ

Ն ⁰ —20 . 120	Թբ''	Թիրեղի ամբիւրան	12 լիպ''	36 եր''	98 զէ'' էն	11760—
» 55 . 150	»	T	»	7 »	24 » 46 ¹ / ₂ »	6975—
» 27 . 72	»	»	»	» »	» » » »	3348—
Մնացած ապրանքներուն գումարը զէ''						<u>22083—</u>

Մնացած ապրանքներուն գումարը գտնելէն ետքը՝ պէտք է շահ կամ զեն տուող հաշիւներուն շահերը կամ զենքերը զատել :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔ ՀԱՇՈՒՆ ԵԿԱԾ շահ :

Ընդհանուր կշիռն ցուցակին մէջ կը տեսնենք որ ընդհանուր ապրանք հաշուին առնելէն գումարը, որ ծախսուած ապրանքներուն գինը կը ցուցնէ, 346651 . 05 զէ''ի ելեր է

(միւս երեսին գումարը) 346651.05

և տալիքին գումարը որ ապրանքներուն առնուած գիւ

նը կը ցուցնէ 344644.20 ղ"ի ելեր է :

Սակայն պէտք է որ այս ետքի

գումարէն չծախուած ապրանք

ները վար իջեցնենք 22083.—

ու առանկով տալիքին կողմը ծախուած ապ

րանքներուն ճիշդ առնուած արժէքը կը մնայ 322561.20 ղ"

Ընտանը 322561.20 ղ"ը 346651.05 էն —

Թէ որ հանենք , կը մնայ 24089.25 ղ"

Ծախուած ապրանքները իրենց առնուած գինէն 24089.25 ղ" աւելի ընելուն , այս ա

ւելորդը շահ մըն է , որուն յօդուած մը ընել հարկ կ'ըլլայ օրհաշուին մէջ : Ուստի

այս առնելիքի կողմի աւելորդ շահը տալիքին կողմը կ'անցնենք , և շահ և զէն հաշ

ուին ալ առնելիքին կողմը , ու կ'ըսենք

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՊՐԱՆՔ ԸՆՀ ԵՒ ԶԵՆԻՆ

Տէս ընդհանուր կշռոյ յօդուածները Թիւ 1

ԾԱՀ հաշուէն յառաջ եկած շահը :

Ընդհանուր կշռոյն ցուցակին մէջ կը տեսնենք որ շահ հաշուին առնելիքին կողմը կայ ղ" 187.20

ու տալիքին կողմը բան մը չկայ :

Ընտ 187.20 ղ"ը շահ մըն է , ուստի կ'ըսենք

ԸՆՀ ԸՆՀ ԵՒ ԶԵՆԻՆ

Տէս ընդհանուր կշռոյ յօդուածները Թիւ 2

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ հաշուէն յառաջ եկած զէնը :

Ընդհանուր կշռոյն ցուցակին մէջ այս հաշուին տալիքին կողմը կայ ղ" 8916

ու առնելիքին կողմը բան մը չկայ . ուստի այն տալիքին գումարը որ զէն մըն է

առնելքին կողմը կ'անցնենք ու հաշիւը կը գոցենք ըսելով

ՀԱՀ ԵՒ ԱԵՆ ԲՆԴԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԻՆ

Տէս ընդհանուր կշռոյ յօդուածները թիւ 3

ՍՏԱԿԻ ԱԵՆ հաշուէն յառաջ եկած զենք :

Բնդհանուր կշռոյ ցուցակին մէջ կը տեսնենք որ այս հաշուին տալիքին
կողմը 3294 զ" կայ

ու առնելքին կողմը բան մը չկայ . ուստի այս գումարը առնելքին կողմը անցը-
նելով՝ հաշիւը կը գոցենք , ու կ'ըսենք

ՀԱՀ ԵՒ ԱԵՆ ՍՏԱԿԻ ԱԵՆԻՆ

Տէս ընդհանուր կշռոյ յօդուածները թիւ 4

ՏԱՆ ԾԱԽՔ հաշուէն յառաջ եկած զենք :

Բնդհանուր կշռոյ ցուցակին մէջ կը տեսնենք որ այս հաշուին տալիքին
կողմը 4680 զ" կայ

ու առնելքին կողմը բան մը չկայ . ուստի այս գումարը առնելքին կողմը անցը-
նելով հաշիւը կը գոցենք , ու կ'ըսենք

ՀԱՀ ԵՒ ԱԵՆ ՏԱՆ ԾԱԽՔԻՆ

Տէս ընդհանուր կշռոյ յօդուածներ թիւ 5

ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ^{ին} — հաշուէն յառաջ եկած զենք :

Բնդհանուր կշռոյն ցուցակին մէջ կը տեսնենք որ Ճօնսըն է քում^{ին} — առնելքի-
քին կողմը 291388 զ" — կայ

և տալիքին կողմը 272936 » 05 »

իր մնացորդ հաշուին 18451 » 35

առնելքին կողմը ըլլալով, ըսել է որ այս գումարը Ճօնսընին առնելքին է . բայց
Ճօնսընը ղուրուշ չձանձնար , այլ մինակ Անգղիոյ լիրա ստակը , և ասոր համար իր
հաշուին մէջ ուրիշ երկու սիւն յատկացուցեր ենք , իր խրկած ասլրանքներուն և
մեր խրկած փոխանակագիրներուն լրանները նշանակելու համար : Ուստի թէ որ

տալիբին կողմի 1964 թվական 3 շինը և $8\frac{1}{2}$ բենան առնելից կողմի 2102 թիվայ 3 շին և 10 բենային հանելու ըլլանք , կը տեսնենք որ թիվներէն 138— $1\frac{1}{2}$ պարտքերնիս կը մնայ : Այս 138 թիվն և $1\frac{1}{2}$ բենան թիւ որ այսօր վճարել հարկ ըլլայ , 139 զէն վար չափի կրնանք առնել . և 139 զէն 19182 . 35 կրնէ : Բայց զէներուն մնացորդը միայն 18451 . 35 զէն է : Ըսել է որ 731 զէն աւելի պիտի վճարենք , որն որ մեզի զէն մը ըլլալուն , կ'ըսենք

ՀԱՀ ԵՒ ՔԵՆ ՃՕՆՍԻՆ Ի ՔՈՒՍՄ՝—
Տէս ընդհանուր կշռոյ յօդուածներ թիւ 6

Պարտքերնիս : ()տար երկիրներէ ապրանք բերել տուող վաճառականները իրենց թղթակիցներուն հաշուին մէջ միշտ այն երկիրներուն ստակին համար զատ դաւազաններ կը յատկացնեն . մէկը տալիբին և միւսը առնելից կողմը . որովհետեւ , ինչպէս որ ըսինք , այն թղթակիցները միայն իրենց երկրին ստակը կը ճանչնան : Այս ասանկ ըլլալով՝ ընդհանուր կշռոյ ժամանակ այս տեսակ հաշիւներ ունեցող վաճառականները , իրենց թղթակիցին հաշիւը առանց շահ և զէն հաշիւը մէջ խտրելու չեն կրնար գոցել . ինչու որ ամէն շաբթու օտար երկրի վրայ քաշուած փոխանակագիրներուն գինը կը տարբերի , և վաճառականը այն գիններուն համեմատ իր թղթակցին առած ապրանքի հաշիւները զէն կը փոխադրէ , նմանապէս իր խրկած փոխանակագիրները :

Պօլոյ վաճառականները ուրիշ կերպ մը կը գործածեն , որն որ մեր կանոնին որքան որ նմանութիւնը ունի ալ նէ՝ իր երկարութեանը համար մէկը չգործածեցինք :

Ի իրային կամ Ֆրանքին արժէք մը կը դնեն իրենք . օրինակի աղագաւ ըլլան 139 զէն : Թիւ որ այն շաբթու ըլլան 140 ի ելաւ , առած ապրանքի հաշիւներնիս կամ իրենց խրկած փոխանակագիրներնիս 139 զէն հաշուելէն ետքը՝ 140 ի վրայ ըրած տարբերութիւննիս շահ և զէն հաշուին կ'անցնեն իբրեւ զէն : Թիւ որ ըլլան 138 ի իջաւ , տարբերութիւնը դարձեալ շահ և զէն հաշուին կ'անցնեն իբրեւ շահ , ու այս գործողութեանը կ'ըսեն վալուէս :

Բայց մենք այս վարութայի երկար աշխատութիւնը ամէն ժամանակ ընելուս՝ միայն

ընդհանուր կշռոյն ժամանակ կ'ընենք, ու ասանկով միեւնոյն նպատակին կը հասնինք:

ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՐՁ Հաշուէն յառաջ եկած զենք

Ընդհանուր կշռոյն ցուցակին մէջ կը տեւանայ որ այս հաշիւը 1200 ղշ" պար: տական է վաճառատան 6 ամսուան կանխիկ վճարուած վարձքին համար: Սակայն այն 6 ամիսէն երկուքը լրացած ըլլալով 400 ղշ" վար իջնալ կամ հաշիւին առնելիքին կողմը անցընել հարկ կ'ըլլայ: Ուստի կ'ըսենք

ՀԱՀ ԵՒ ԱԵՆ ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՐՁՔԻՆ

Տէս ընդհանուր կշռի յօդուածներ թիւ 7

Հա՛ համ զէն տուող հաշիւներուն շահը կամ զէնը իրենց յատկացեալ տե- ղը անցընելէն ետքը՝ պէտք է շահ և զէն հաշիւը գոցել:

ՀԱՀ ԵՒ ԱԵՆ ՀԱՀՈՒՄԻՆ ԳՈՅԵԼՈՒՆ ԿԵՐՊՐ

Ըհա այս հաշուին մնացորդ հաշուէն պիտի հասկընանք՝ վաճառականին իր գործ- քի սկսելէն ՚ի վեր որքան շահ կամ զէն ընեն:

Հա՛ և զէն հաշիւը գոցելու համար հետեւեալ խորհրդածութիւն կ'ընենք: Այս հաշուին առնելիքը՝ ընդհանուր կշռոյն ցուցակին մէջ այս գումարը կը ցուցունէ ղշ" 3750

Ետքէն աւելցուցինք ընդհանուր ասորանքին շահը . . . ղշ" 24089.25

Փոխ տուած ստակներնու շահը » 187.20 24277.05

Առնելիքին գումարը 28027.05

Այս հաշուին տալիքը ընդհանուր կշռոյն ցուցակին մէջ այս գու- մարը կը ցուցընէ ղշ" 3900

Ետքէն աւելցուցինք

Ընդհանուր ծախք հաշուին մնացորդը . . . ղշ" 8916—

Ստակի զէն » » » 3291—

Տան ծախք » » » 4680—

Ճօնսըն է քում^{ին} » զէնը » 731—

Կանխիկ վարձք » » » 400— 18018 21918—

Առնելիքին կողմը ևւելած մնացորդը ղշ" 6109.05

Ըսել է որ վաճառականին բոլոր զործողութիւններէն շահ եղեր է զ՝ 6109.05

Լսյա շահը, շահ և զեն հաշուին տալիքին կողմը կ'անցընենք հաշիւը գոցելու համար, ու դրամագլխին առնելիքին կողմը, որով դրամագլուխը 6109.05 զ՝ աւելցած կ'ըլլայ:

Կ'ըսենք.

ՀԱՀ ԵՒ ԱԵՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԻՆ

Տէս ընդհանուր կշռոյ յօդուածներ թիւ 10

ԵՏՔԻՆ ՅԱԼԵԿԱԾ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐԸ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՀՌՈՅ

ՅՈՒՅԱԿԻՆ ՄԵՋ ՓՈԽԱԳԻՐԵԼՈՒ ԿԵՐՊ

Ետքէն աւելցած յօդուած ըսելով ընդհանուր կշռոյ յօդուածները կը հասկընանք, որ ցուցակին մէջ իրենց յատկացեալ երկու գաւազաններուն մէջ կը փոխադրենք, պարտական եղած հաշիւները տալիքին գաւազանին մէջ գրելով, և պարտատէր եղածները առնելիքին:

Ընդհանուր ապրանք հաշիւը ետքէն պարտական եղած է	զ՝	24089.25
Հաշ հաշիւը	»	187.20
Հաշ և զեն հաշիւը	»	24127.05
Ետքէն յաւելցած յօդուածներուն տալիքին	զ՝	48404.10

Ընդհանուր ծախք հաշիւը ետքէն պարտատէր եղած է զ՝ 8916 —

Ստակի զեն	»	3291 —
Տան ծախք	»	4680 —
Ղծնաւն է քուս ^{ան}	»	731 —
Կանխիկ վարձք	»	400 —
Հաշ և զեն	»	24277.05
Դրամագլուխ	»	6109.05
Ետքէն յաւելցած յօդուածներուն առնելիքը	զ՝	48404.10

ՎԵՐՋԻՆ ՄՆԵՑՈՐԴ ՀԵՇԻՒՆԵՐԸ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՇՈՌՑՆ

ՅՈՒՅԵԿԻՆ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԵԼՄԵՐ ԳՏՆԵԼՈՒ ԿԵՐՊ

Ետքէն յաւելցած յօդուածները ցուցակին մէջ նշանելէն ետքը՝ մնացորդ հաշիւներուն հետ կը միացընենք, ու ասանկով վերջին մնացորդ հաշիւները կը գտնենք:

Ղրամագլուխ հաշիւը, մնացորդ հաշիւներուն գաւազանին մէջ պարտատէր է դր" 250000 —

Եւ ետքէն յաւելցած յօդուածներուն գաւազանին մէջ դարձեալ պարտատէր է դր" 6109.05

Այս երկու գումարները յաւելում կ'ընենք ու վերջին մնացորդ հաշիւներուն առնելիքին գաւազանին կողմը կը գրենք. դր" 256109.05

Արնտուկին հաշիւը մնացորդ հաշիւին գաւազանին մէջ պարտական է դր" 195745.20

Բայց ետքէն յաւելցած յօդուած մը չունի. ուստի այս գումարը վերջին մնացորդ հաշիւներուն տալիքին կողմը կը գրենք:

Լիւդհանուր ապրանք հաշիւը, որ ետքէն յաւելցած յօդուածներուն գաւազանին մէջ պարտական է դր" 24089.25

Մնացորդ հաշիւներուն գաւազանին մէջ պարտատէր է » 2006.25

Կը մնայ այս գումարը՝ որ վերջին մնացորդ հաշիւներուն տալիքին կողմը կը գրենք դր" 22083 —

Ղօնսըն է քում^{ին} — հաշիւը մնացորդ հաշիւներուն գաւազանին մէջ պարտատէր է դր" 18451.35

Եւ ետքէն յաւելցած յօդուածներուն գաւազանին մէջ դարձեալ պարտատէր է » 731 —

Այս գումարը վերջին մնացորդ հաշիւներուն առնելիքին կողմը կը գրենք դր" 19182.35

Օգնազան պարտականներուն հաշիւը մնացորդ հաշիւին գաւազանին մէջ պարտական է դր" 26170 —

Բայց ետքէն յաւելցած յօդուած մը չունի . ուստի այս գումարը վերջին մնացորդ հաշիւներուն տալիքին կողմը կը գրենք :

Կանխիկ վարձ հաշիւը , մնացորդ հաշիւին գաւազանին մէջ պարտական է	դր" 1200 —
Եւ ետքէն յաւելցած յօդուածներուն գաւազանին մէջ պարտատէր է	դր" 400
Կը մնայ այս գումարը՝ որ վերջին մնացորդ հաշիւներուն տալիքին կողմը կ'անցընենք :	800

Սաքսին հաշիւը , մնացորդ հաշիւին գաւազանին մէջ պարտատէր է դր" 1506 . 2
 և ետքէն յաւելցած յօդուած մը չունի , ուստի այս գումարը վերջին մնացորդ հաշիւներուն առնելիքին կողմը կը գրենք :

“ Իւսկիւտարու տուն հաշիւը ” , մնացորդ հաշիւներուն գաւազանին մէջ պարտական է դր" 32000 —
 Ու ետքէն յաւելցած յօդուած մը չունի , ուստի այս գումարը վերջին մնացորդ հաշիւներուն տալիքին կողմը կը գրենք :

Վերջին մնացորդ հաշիւները գտնելէն ետքը , ընդհանուր կշռոյ ցուցակին մէջ իրենց յատկացեալ գաւազաններուն մէջ կ'անցընենք , որոնց երկուքին ալ գումարները , միւսներուն պէս մէկգլմէկու համեմատ կու գան և մեր փնտռածը մեզի ճիշդ կերպով ցոյց կու տան :

ԲՆԴ ՀԱՆՈՒՐ ԿՇՌՈՅՆ

Մայր հաշվին էրեաները	ՀԱՇՒՒՆԵՐՈՒՆ ԱՆՈՒՆԸ	ՀԱՇՒՒՆԵՐՈՒՆ ԴՈՒՄԱՐԸ	
		ՏԱԼԻՔ	ԱՌՆԵԼԻՔ
1	Դրամագլուխ	»	250000 —
9	Սընտուկ	520032 20	324287 —
2	Ընդհանուր ծախք	8916 —	»
3	Ընդհանուր ապրանք	344644 20	346651 05
4	Ճօնսըն է քում' —	272936 05	291388 —
5	Չանազան պարտականներ	208220 —	182050 —
6	Ստակի զենն	3291 —	»
»	Տան ծախք	4680 —	»
8	Կանխիկ վարձք	1200 —	»
10	Շահ	»	187 20
»	Շահ և զենն	3900 —	3750 —
11	Մաքս	»	1506 20
»	Իսկիւտարի տոն	32000 —	»
		1399820 05	1399820 05

ՅՈՒՑԱԿԸ 28 ՓԵՏՐՎԱԼՐ 1855

ԵՐԱՅՈՐԴ ԶԱՇՈՒՒ		ԵՏՔԻՆ ԱՒԵԼՑԱԾ 80ԴՈՒՍԾՆԵՐ		ՎԵՐՋԻՆ ԵՐԱՅՈՐԴ ԶԱՇՈՒՒ	
ՏԱԼԻՔ	ԱՌՆԵԼԻՔ	ՏԱԼԻՔ	ԱՌՆԵԼԻՔ	ՏԱԼԻՔ	ԱՌՆԵԼԻՔ
»	250000	»	6109 05	»	256109 05
195745 20	»	»	»	195745 20	»
8916 —	»	»	8916 —	»	»
»	2006 25	24089 25	»	22083 —	»
»	18451 35	»	731 —	»	19182 35
26170 —	»	»	»	26170 —	»
3291 —	»	»	3291 —	»	»
4680 —	»	»	4680 —	»	»
1200 —	»	»	400 —	800 —	»
»	187 20	187 20	»	»	»
150 —	»	24127 05	14277 05	»	»
»	1506 20	»	»	»	1506 20
32000 —	»	»	»	32000 —	»
272152 20	272152 20	48404 10	48404 10	276798 20	276798 20

ԻՆՉ ԿՐ ՆՇԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ՄՆԱՅՈՐԳ ԿԱՇԻՒՆԵՐ

Ընդ որ մեր կանոնին ուշադիր ըլլալով, ընդհանուր կշռոյ ցուցակին ընտանեցան՝ պիտի տեսնան որ, վաճառականին բոլոր ունեցածը կը բաղկանայ հետևեալներէն :

Սընտուկը մնացած ստակ	դր" 195745 . 20
Վաճառատանը մէջ եղած ապրանքները	» 22083 . —
Չանազան պարտականներէն մնացած առնելիքը	» 26170 . —
Կանխիկ վարձք և ամսուան	» 800 . —
Իսկիւնաւորի տունը	» 32000 . —
Վաճառականին բոլոր ունեցածը	դր" 276798 . 20

Վաճառականին պարտքը կը բաղկանայ հետևեալներէն .

Ճօնսըն է քում ^{ին} առնելիքը	դր" 19182 . 35
Սաքսին առնելիքը	» 1506 . 20
Վաճառականին բոլոր պարտքը	» 20689 . 15
Վերջապէս վաճառականին նոր դրամագլուխը որ իր ունեցածին ,	
և պարտքին տարբերութիւնն է	» 256109 . 05
Գումար , հաւասար վաճառականին ունեցածին	» 276798 . 20

Լսկէց ալ յայտնի կ'երևայ՝ որ վաճառականին առջի դրամագլուխը 6109 դր" և 05 փարայ աւելցեր է . ինչու որ իր պարտքը բոլոր ունեցածներէն իջեցուցած ժամանակինս 250000 դր" գտնելուս տեղը՝ 256109 . 05 կը գտնանք :

ԿՇԻՌ ԶԵՂԱԾ ԿԵՄ ԶԳՈՑՈՒՄԸ ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ,
ԳՈՑԵՆՈՒ ԵՒ ՆՈՐԷՆ ԲԱՆԱԼՈՒ ԿԵՐՊՐ՝

Կլիւ չեղած հաշիւները գոցել ըսելը՝ այն հաշիւներուն մնացորդ հաշիւները թէ որ պարտական են՝ առնելիքին կողմը դնելով, կամ թէ որ պարտատէր են՝ տալիքին կողմը դնելով, առնելիքին և տալիքին գումարները հաւասար բերել ըսել է:

Նորէն հաշիւ բանալ ըսելն ալ՝ գոցուած հաշուի մնացորդը նոր հաշուի մը մէջ գրել ըսել է, բայց այս նկատմամբ որ — թէ որ մնացորդ հաշուին պարտական էր՝ նոր հաշուին տալիքին կողմը գրելու է, և թէ որ պարտատէր էր՝ առնելիքին կողմը:

Ուստի ցուցակին վերջին մնացորդ հաշիւներուն գաւազանին մէջ կը տեւանայ որ՝ Սընտուկին հաշիւը 195745 ղ^{''} 20 փարայ մնացորդ մը ունի իր առնելիքին կողմը: Իսկ է որ հաշիւը գոցելու համար այս մնացորդը իր առնելիքին կողմը դնելու է, և նորէն բանալու համար ալ ուրիշ Սընտուկի նոր հաշիւ մը բանալով նոյն մնացորդը այն նոր հաշուին տալիքին կողմը փոխադրելու է: Այսինքն 195745 ղ^{''} 20 փարան Սընտուկին հին հաշուին առնելիքին կողմը պիտի գրուի, և նոր հաշուին տալիքին կողմը. կամ ուրիշ կերպով՝ Սընտուկին նոր հաշիւը պարտական պիտի ըլլայ իր հին հաշուին ղ^{''} 195745 . 20:

Ընդհանուր ապրանք, զանազան պարտականներ, կանխիկ վարձ, և իւսկիւտաւրու տուն հաշիւները՝ Սընտուկին հաշուին պէս, մնացորդ հաշիւներնին պարտական ըլլալով, միեւնոյն կերպով պիտի գոցուին ու բացուին:

Տէս ընդհանուր կլիւի յօդուածներ թիւ 11

Այն հաշիւները, որոնց մնացորդը, ցուցակին վերջի գաւազանին առնելիքին կողմը կը գրուին, ինչպէս Ճօնարն է քում^{ան} —, մաքս, և գրամադուլս, պէտք է այն մը նացորդները իրենց հաշուին տալիքին կողմը դնելով հաշիւը գոցել, և նոր հաշուին առնելիքին կողմը դնելով հաշիւը բանալ, կամ հին հաշիւները պարտական ընել իրենց նոր հաշուին:

Տէս ընդհանուր կլիւի յօդուածներ թիւ 12

Այոք ընելով կլիւ չեղած հաշիւները կը գոցուին ու նորէն կը բացուին, որով ընդհանուր կլիւն գործողութիւնն ալ վերջացած կ'ըլլայ:

ՕՐՀԱՆԴԻՐ

ՊՕԼՍԵՑԻ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՃԱԹԵԿԵՆԻՆ

ՕՐՀԱՇԽՈՒՄ

1

		1 30 հունիս 1855		
1	1	ՍԸՆՏՈՒԿԸ	ԴՐԱՄԱԿԻՆՈՒՄ	
		Դրած դրամագրություն		250000
2			» Ն — »	
2	1	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
		Վաճառատանս կարևոր կարասիքներուն համար		2824 20
3			2 . Ն — »	
3	1	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԸ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
		Մարտիրոս Է քուսմ — կանխիկ առած 3 սլ — ամբողջանա		16200
4			» Ն — »	
2	1	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
		Բեռնակրի ծախք		50
5			3 . Ն — »	
3	3	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԸ	ԳՐԻԳՈՐԻՆ	
		31 օր պայմանով առնուած 2 սլ — ամբողջ		10050
6			» Ն — »	
2	1	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
		Բեռնակրի ծախք		27
7			5 . Ն — »	
3	4	ԸՆԴՐ ԱՊՐԱՆՔԸ	ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ —	
		Գառնաք շոգենաւով խրկած 10 սլ — ամբողջին հաշիւը :		
		£ 1030 . 6 . 10 138 ղ — Էն		142187 05
		20 գեղտեմբեր 1854 վճարելի 20 մարտ 1855		
8			6 . Ն — »	
1	3	ՍԸՆՏՈՒԿԸ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ	
		կանխիկ ծախք		11300
9			7 . Ն — »	
5	3	ԶՆՆՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆՐ	ԸՆԴՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ	
		Պայմանով ծախք		12000

		10	8	Յունիս 1855	
2	1	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ			
		Միջնորդութիւն			233
11		9	հ	»	
2	1	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ			
		10 պլ' մաքսէն հանելու ծախք			350
12		10	հ	»	
5	3	ԶԱՆ՝ԶՆ ՊՐՏ՝ԿԱՆՆՐ ԸՆԴՐ ԱՊՐՆՔԻՆ			
		Պայմանով ծախք			5850
13		12	հ	»	
5	3	ԶԱՆ՝ԶՆ ՊՐՏ՝ԿԱՆՆՐ ԸՆԴՐ ԱՊՐՆՔԻՆ			
		Պայմանով ծախք			37700
14		13	հ	»	
4	1	ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ՝ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ			
		£ 800 . 3 ամիս պայման Լհորայի վրայ 138 ղէ՛էն			110400
		Պալմաճի սեղանաւորէն առնուած կանխիկ			
15		»	հ	»	
1	5	ՍԸՆՏՈՒԿԸ ԶՆ՝ԶՆ ՊԱՐՏ՝ԿԱՆՆՐՈՒՆ			
		Չանաղան պարտականեքէն Էկած ստակը			4500
16		»	հ	»	
6	1	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ			
		Ստակի ղէն			34
17		»	հ	»	
6	1	ՏԱՆ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ			
		Տան համար ծախք			800
18		14	հ	»	
1	3	ՍԸՆՏՈՒԿԸ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ			
		Կանխիկ ծախք			16650
19		»	հ	»	
7	1	ՌՈՒԲԵՆԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ			
		Տուած փոխ ստակս ամիսը 0/0 1 1/2 շահովը			25000

		20	15	Յունիսար 1855		
2	1	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ		ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Մեջնորդութիւն			166	20
		21		» Ն — »		
6	1	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԸ		ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Ստակի ղէն			276	30
		22		17 . Ն — »		
1	5	ՍԸՆՏՈՒԿԸ	Չ՛Ն՝Չ՛Ն	ՊԱՐՏ՛ԿԱՆՆԵՐՈՒՆ		
		Չանազան պարտականներէն եկած ստակը			8000	—
		23		» Ն — »		
6	1	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԸ		ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Ստակի ղէն			160	—
		24		18 . Ն — »		
3	4	ԸՆԴ՛Ր ԱՊՐԱՆՔԸ		ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ՛՛		
		Այլթուօճըս շոգենաւով խրկած 4 պլ՛ն ապրանքին հաշիւը				
		£ 429 . 1 . 8 .	138	ղէ՛հն	59213	20
		28	դեկտեմբեր 1854 , վճարելի 28 մարտ 1855			
		25		19 . Ն — »		
1	5	ՍԸՆՏՈՒԿԸ	Չ՛Ն՝Չ՛Ն	ՊԱՐՏ՛ԿԱՆՆԵՐՈՒՆ		
		Չանազան պարտականներէն եկած ստակը			5350	—
		26		» Ն — »		
6	1	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԸ		ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Ստակի ղէն			105	20
		27		20 . Ն — »		
4	7	ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ՛՛	ՔԱՄԱՆԹՕՒՆ			
		£ 450 . 3 ամիս պայման 1 շնորայի վրայ 139	ղէ՛հն		62550	—
		28		21 . Ն — »		
3		ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐ	ԸՆԴ՛Ր ԱՊՐԱՆՔԻՆ			
		Կանխիկ ծախք , հետևեալ կերպով				
8		ԸՆԴՈՒՆԱԿԱՆ ՏՈՄՍԱԿ				
		Քամանթօին մէկ տրամակը 21 օր պայման ղ՛ 20000				

		Միւս երեսէն	դր 20000	
1		ՍԸՆՏՈՒԿ		
		Ստակ	» 475	20475
29		22 Յունվար 1855		
7	8	ՔԱՄԱՆԹՕ ԸՆԴՆՊՆՍՆ ՏՈՄՍԱԿԻՆ		
		Իր 21 օրուան տոմարը, իրեն ունեցած պարտքիս փոխարէն տուի . . .		20000
30		» Ն — »		
8	1	ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՐՁՔ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Վաճառատանս 6 ամսուան կանխիկ վարձքը, յունվար 1 էն մինչև յու		
		նիս 30		1200
31		23 Ն — »		
2	1	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		4 պլ մաքսատուէն հանելու ծախք		140
32		» Ն — »		
1	5	ՍԸՆՏՈՒԿԸ ԶՆՆՆՁՆ ՊՐՏՊՆՆԵՐՈՒՆ		
		Զանազան պարտականւորէն եկած ստակը		8000
33		» Ն — »		
6	1	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Սակի ղէն		160
34		24 Ն — »		
7	9	ՔԱՄԱՆԹՕՆ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Քամանթօն վճարածս		20000
35		» Ն — »		
9	5	ՍԸՆՏՈՒԿԸ ԶՆՆՆՁՆ ՊՐՏՊՆՆԵՐՈՒՆ		
		Զանազան պարտականւորէն եկած ստակը		2000
36		» Ն — »		
6	9	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Ստակի ղէն		40

3

		26 Յունիս 1855		
37	9	ՋԱՆԱՋԱՆՆԵՐ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
		Հետևեալ կերպով		
6		ՏԱՆԾԱԽՔ		
		Դերձակին և մնալաճառին	դր 680	
7		ՔԱՄԱՆԹՕ		
		450 լըրային մնացորդը	» 22550	23230
		27 . 5	»	
38	5 3	ՋՆՆՋՆ ՊՐՏՆՆՆԵՐ	ԸՆԴՀՐԱՊՐՆՔԻՆ	
		Պայմանով ծախք		54600
		» 5	»	
39	9 5	ՍԸՆՏՈՒԿԸ	ՋՆՆՋՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ	
		Ջանադան սարտականքներն եկած ստակը		25400
		» 5	»	
40	6 9	ՍՏԱԿԻ ՋԵՆԸ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
		Ստակի ղեն		506 20
		28 . 5	»	
41	2 9	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔԸ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
		Վաճառատանս հարկաւոր կարասիքներուն համար		500
		29 . 5	»	
42	9	ՍԸՆՏՈՒԿԸ	ՋԱՆԱՋԱՆՆԵՐՈՒՆ	
		Ռուբլներն եկած ստակը հետևեալ կերպով		
7		ՌՈՒԲԼՆԻՆ		
		Առած ստակին վճարումը	դր 25000	
10		ՇԱՀԻՆ		
		15 խորան % 1 1/3 շահը	» 187.20	25187 20

5	3	43	30	Յունվար 1855		
				ԶՆՆՆՆՆՆ ՊՐՏՎՆՆՆՆ ԵՐ	ԸՆԴՐ ԱՊՐՆՔԻՆ	
				Պայմանով ծախք		61030
		44		» Ն »		
	9			ԶԱՆԱԶԱՆՆՆ ԵՐ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
				Հետեւալ կերպով		
	2			ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ		
				Գրադրին և ուրիշ սպասաւորներուն ամսականը	դ՛ 1724	
	6			ՏԱՆ ԾԱԽՔ		
				Տան համար վճարածս	» 1200	
						2924
		45	1	Փետրվար 1855		
3	4			ԸՆԴՐ ԱՊՐԱՆՔԸ	ՃՕՆՍԸ Է ՔՈՒՄ՝	
				Բէռսիան շոգենաւով խրկած 14 պլին հաշիւը £ 642 . 15 . 4 140 դ՛էն		89987 15
				14 յունվար 1855 / վճարելի 14 ապրիլ 1855		
		46		2 . Ն »		
	2 9			ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
				14 պլ մարտին հանելու ծախք		490
		47		3 . Ն »		
	3			ԶԱՆԱԶԱՆՆՆ ԵՐ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ	
				Եղած ծախքը հետեւալ կերպով		
	5			ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆՆ ԵՐ		
				Պայմանով ծախք	դ՛ 37020	
	9			ՍԸՆՏՈՒԿ		
				Կանխիկ ծախք	» 25200	62220
		48		» Ն »		
9	5			ՍԸՆՏՈՒԿԸ	ԶԱՆԱԶԱՆ ՊՐՏՎՆՆՆՆ ԵՐ	
				Չանաղան պարտականներէն եղած ստակը		31000

		49 ————— 3 փետրվար 1855	
4	10	ՃՕՆՍԸՆ Է ԳՈՒՄ՝— ^{ան} ՏՈՒՊԻՆԻՆՆ	
		£ 500 — 3 ամիս պայման 1 ճնարայի վրայ 140 դրեն	70000
		50 ————— 4 . Ն — »	
9	5	ՍԸՆՏՈՒԿԸ ԶՆՆՁՆ ՊՐՏՆԱՆՆԵՐՈՒՆ	
		Յարութիւնին անանկութեան ժամանակը մնացորդ առնելիցս % 10ը . . .	400
		51 ————— » Ն — »	
3	9	ԳՐԻԳՈՐԸ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
		Գրեգորին վճարածս	10050
		52 ————— » Ն — »	
10	5	ՀԱՀ ԵՒ ԶԵՆ ԶՆՆՁՆ ՊՐՏՆԱՆՆԵՐՈՒՆ ^{ուն}	
		Յարութիւնէն մնացորդ առնելիցս չկրնալով առնել շահ և դէնին անցաւ . . .	3600
		53 ————— 5 . Ն — »	
10	5	ՀԱՀ ԵՒ ԶԵՆ ԶՆՆՁՆ ՊՐՏՆԱՆՆԵՐՈՒՆ	
		Ստեփանին ծախուած ապրանքներուն մէջէն աւրուած ելածներուն համար	300
		54 ————— 6 . Ն — »	
10	9	ՏՈՒՊԻՆՆ ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
		Տուպինին վճարածս	40000
		55 ————— 8 . Ն — »	
3		ԶՆՆՁՆԵՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ	
		Սեպուհին ըրած ծախքս , հետեւեալ կերպով	
3		ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔ	
		Սեպուհէն առնուած 300 թք՝ պատման փոխարէն իր առածներուն դր՝ 25500	
9		ՍԸՆՏՈՒԿ	
		Սեպուհին պարտքին մնացորդին համար վճարած ստակը . . . դր՝ 8340	33840

		56	8 փետրվար 1855		
2	9	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Բեռնակիրի ծախք			32
		57	» Ն — »		
6	9	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԸ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Ստակի ղեն			169 10
		58	» Ն — »		
10	9	ՏՈՒՊԻՆԻ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Տուգանքի վճարածս			30000
		59	9 . Ն — »		
9	5	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	ԶՆՆՆՆՆ ՊԱՐՏԱԿՆԵՐ		
		Զանազան սարտականքերի երաժշտական			38000
		60	10 . Ն — »		
6	9	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԸ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Ստակի ղեն			705
		61	11 . Ն — »		
2	9	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Միջնորդութիւն			622
		62	12 . Ն — »		
9	10	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	ՀԱՎԵՐՆԱԿԻ ԶԵՆԻՆ		
		Համարող վաճառականին ծախսած 5 պլ" սովաշտուրներին երաժշտական			3750
		63	16 . Ն — »		
6	9	ՏԱՆ ԾԱԽՔ	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ		
		Տան ծախք			1000
		64	17 . Ն — »		
3		ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ		
		Գրիգոր վաճառականին ծախսած 2 պլ" պամա հետեւեալ կերպով			
11		ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
		£ 200 — 3 ամիս պայման 140 ղէ"էն ղէ" 28000			

9

		Միւս երեսէն	դր 28000	
9		Ս Ը Ն Տ ՈՒ Կ		
		Ստակ	» 200	28200
65		18 փետրվար 1855		
9	5	Ս Ը Ն Տ ՈՒ Կ Ը ԶԱՆԱԶԱՆ ՊՐՏՎՆԵՐ — ^{ուն}		
		Զանազան պարտականքներէն եկած ստակը		31500
66		19 . Ն — »		
6	9	Ս Տ Ա Կ Ի Զ Ե Ն Ս Ը Ն Տ ՈՒ Կ Ի Ն		
		Ստակի ղէն		528
67		20 . Ն — »		
4	11	Ճ Օ Ն Ս Ը Ն Է Ք ՈՒ Մ — ^{ան} Փ ՈՒ Ա Ն Ա Կ Ա Գ Ր Ի Ն		
		£ 200 — 3 ամիս պայման Լոնտրայի վրայ 140 դրէն		28000
68		21 . Ն — »		
3		ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐ Ը Ն ԴՐ Ա Պ Ր Ա Ն Ք Ի Ն		
		Ն ⁰ — 27 պլնին մէջէն աւրուած ելած ապրանքներուն վճարումը Սիկուր- թայի ընկերութեան կողմէն, հետեւեալ կերպով		
9		Ս Ը Ն Տ ՈՒ Կ		
		Աճուրդէն յառաջ եկած ստակը	դր 780 —	
11		Ս Ի Կ ՈՒ Ր Թ Ա Յ Ի Տ Ո Մ Ս Ա Կ		
		Սիկուրթայի ընկերութեան մէկ տոմսակը, վճարելի		
		ի Մանչեսթեր £ 14 . 3 . 8 1/2 140 դրէն	» 1986 . 03	2766 03
69		22 . Ն — »		
4	11	Ճ Օ Ն Ս Ը Ն Է Ք ՈՒ Մ — ^{ան} Ս Ի ԿՐ ԹՅ Ի Տ Ո Մ — ^{սակին}		
		Սիկուրթայի տոմսակը Ճօնսընին կը խրկեմ £ 14 . 3 . 8 1/2 140 դրէն		1986 03
70		23 . Ն — »		
3	11	Ը Ն Դ Հ Ա Ն ՈՒ Ր Ա Պ Ր Ա Ն Ք Ը Մ Ա Ք Ս Ի Ն		
		Մաքսին ունեցած պարտքս		1506 20

		71	24	Փետրվար 1855	
9	5	ՍԸՆՏՈՒԿԸ	ՋՆՆՋՆ	ՊԱՐՏԱԿՆԵՐՈՒՆ	
				Չանազան սպարապետներէն եկած ստակը	24000 —
		72	25	Ն — »	
6	9	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆ		ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
				Ստակի զէն	506 —
		73	26	Ն — »	
11	9	ԻՒՍԿԻՒՏԱՐՈՒ ՏՈՒՆ		ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
				Իւսկիւտարու կողմը ծախու առած տունն	32000 —
		74	27	Ն — »	
6	9	ՏԱՆ ԾԱԽՔ		ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
				Տան ծախք	1000 —
		75	28	Ն — »	
2	9	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՔ		ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	
				Գրադրին և սպասաւորներուն ամսականը և մանր մուկն ծախք	1757 —

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՇՌՈՅ ՅՕԴՈՒՆԾՆԵՐԸ

Ընթերցողին գիտութեան համար դատ ամս լսողական կենտրոնի օգնությամբ

Մանկ. գրականության մէջ գործածուած կերպը

1	28 փետրւար 1855	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔ	ՀԱՅ ԵՒ ՁԵՆԻՆ	
		Ապրանքներէն եղած շահը		24089 25
2		» Ն — »		
		ՀԱՅ ՀԱՅ ԵՒ ՁԵՆԻՆ		
		Հահ հաշուէն եղած շահը		187 20
3		» Ն — »		
		ՀԱՅ ԵՒ ՁԵՆ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺԱԽՔԻՆ	
		Ընդհանուր ծախքին մնացորդ հաշուին		8916
4		» Ն — »		
		ՀԱՅ ԵՒ ՁԵՆ	ՍՏԱԿԻ ՁԵՆԻՆ	
		Ստակի զէնին մնացորդ հաշուին		3291
5		» Ն — »		
		ՀԱՅ ԵՒ ՁԵՆ	ՏԱՆ ԺԱԽՔԻՆ	
		Տան ծախքին մնացորդ հաշուին		4680
6		» Ն — »		
		ՀԱՅ ԵՒ ՁԵՆ	ՃՕՆՍԸՆ ԵՒ ՔՈՒՄ— ^{ին}	
		Լիւրաներուն տարբերութենէն յառաջ եկած զէնը		731
7		» Ն — »		
		ՀԱՅ ԵՒ ՁԵՆ	ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՐՁՔԻՆ	
		Վաճառատանս լրացած 2 ամսուան վարձքը		400
8		» Ն — »		
0		ՁԱՆԱՁԱՆՆԵՐ	ՀԱՅ ԵՒ ՁԵՆԻՆ	
		Հետեւեալ կերպով		
3		ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔ		
		Ապրանքներէն եղած շահը	դր 24089 . 25	
10		ՀԱՅ		
		Հահ հաշուէն եղած շահը	» 187 . 20	24277 05

9 ————— 28 փետրվար 1855 —————

10 ՇԱՀ ԵՒ ՋԵՆ ՋԱՆԱՋԱՆՆԵՐՈՒՆ
Հետևեալ կերպով

2 ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺԱԽՔԻՆ
Ընդհանուր ծախքին մնացորդ հաշուին ղ՞" 8916 —

6 ՍՏԱԿԻ ՋԵՆԻՆ
Ստակի զէնին մնացորդ հաշուին » 3291 —

6 ՏԱՆ ԺԱԽՔԻՆ
Տան ծախքին մնացորդ հաշուին » 4680 —

4 ՃՕՆՍԸՆ ԵՒ ՔՈՒՄ՝—
Լերաներուն տարբերութենէն յառաջ եկած զէնը » 731 —

8 ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՐՁՔԻՆ
Վաճառատանս լրացած 2 ամսուան վարձքը » 400 —

18018 —

10 ————— 28 փետրվար 1855 —————

10 1 ՇԱՀ ԵՒ ՋԵՆ ԴՐԱՄԱԳԼԻՆ
Շահ և զէն հաշուին մնացորդ հաշուին 6109 05

11 ————— » Ն — —————

ՋԱՆԱՋԱՆ ՆՈՐՀԱՇԻՒՆԵՐ

ԻՐԵՆՅ ՀԻՆ ՀԱՇԻՒՆԵՐՈՒՆ

Հետևեալ հաշիւները գոցելու և նորէն բանալու համար

9 ՍԸՆՏՈՒԿ
Մ'նացած ստակը ղ՞" 195745.20

3 ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔ
Մ'նացած ասրանդները » 22083 —

5 ՋԱՆԱՋԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐ
Ջանադան սպարտականներէն

Մ'նացած առնելիք » 26170 —

Տէս միւս երեսը ղ՞" 243998.20

			դէ" 243998.20	
8	ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՐՁ			
	Կանխիկ վարձ 4 ամսուան »	800	—	
11	ԻՒՍԿԻՏԱՐՈՒ ՏՈՒՆ			
	Իւսկիտարու տունը »	32000	—	276798 20
12	28 Փետրվար 1855			
	ՁԱՆԱՁԱՆ ՀԻՆ ՀԱՇԻՒՆԵՐ			
	ԻՐԵՆՑ ՆՈՐ ՀԱՇԻՒՆԵՐՈՒՆ			
	Հետեւալ հաշիւները գոցելու և նորէն բանալու համար			
1	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ			
	Նոր դրամագլուխ դէ" 256109.05			
4	ՃՕՆՍԸՆ Ի ՔՈՒՄ՝—			
	Ճօնսընին տոնելիքը £ 138. — . 1 1/2 139 դէ"էն »	19182.35		
11	ՄԱՔՍ			
	Մաքսին տոնելիքը »	1506.20		276798 20

ՄԱՅՐԱՆԻՔ

ՊՕԼԱՅՈՒՆԻ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՃԵՌԱԿԱՆՈՒՆ

1

SULLT

ԳՐԱՄԱՐԿԱՆՈՒԽ

1855					
Փետրվար 28.	ՆՈՐ ՀԱՇՈՒՒՆ	Նոր դրամագլուխ	13	256109	05
				256109	05

SULLY

ՄԸՆՏՈՒԿ

1855									
Յունիսյա	1	ԴՐԱՄ ԱԳԼԻՒՆ	Աճնտուկը շրուած ստակը	1	1	25000	/		
»	6	ԸՆԴՀՐԱՊՐԱՆՔԻՆ	Կանխիկ ծախք	»	3	11300	/		
»	13	ԶՆՆՆ ՊՐՏԿՆՆՐ—	ԶՆՆ շՆ ալ ըստ կՆՆ ըէն եկճ ստակը	2	5	4500	/		
»	14	ԸՆԴՀՐԱՊՐԱՆՔԻՆ	Կանխիկ ծախք	»	3	16650	/		
»	17	ԶՆՆՆ ՊՐՏԿՆՆՐ—	ԶՆՆ շՆ ալ ըստ կՆՆ ըէն եկճ ստակը	3	5	8000	/		
»	19	»	»	»	»	5350	/		
»	21	ԸՆԴՀՐԱՊՐԱՆՔԻՆ	Կանխիկ ծախք	4	3	475	/		
»	23	ԶՆՆՆ ՊՐՏԿՆՆՐ—	ԶՆՆ շՆ ալ ըստ կՆՆ ըէն եկճ ստակը	»	5	8000	/		
Տեւ երեւ Յ								304275	

ԱՌՆԵԼԻՔ

[illegible]

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855	1	ԸՆԴՀՐԹԻՓԵՆ	Վաճառատան կարևոր կարասիքները	1	2	2824	20
2	2	ԸՆԴՀՐԹԻՓԵՆ	Կանխիկ առնուած 3 պլ' ապրանք . . .	1	3	16200	—
3	3	ԸՆԴՀՐԹԻՓԵՆ	Բեռնակրի ծախք 	1	2	50	—
8	8	»	»	»	»	27	—
9	9	»	»	»	»	233	—
13	13	ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ—	10 պլ' մաքսատունէն հանելու ծախք	»	»	350	—
14	14	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԵՆ	£ 800 . 138 ղէն Պ' լԹ' ճիէն առնուած	»	4	110400	—
15	15	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԵՆ	Ստակի ղէն	»	6	34	—
16	16	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԵՆ	Տան համար ծախք	»	»	800	—
17	17	ՌՈՒԲԵՆԵՆ	Տուած փոխառ' կա , ամիսը % 1 1/2 շահ	»	7	25000	—
18	18	ԸՆԴՀՐԹԻՓԵՆ	Միջնորդութիւն	3	2	166	20
19	19	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԵՆ	Ստակի ղէն	»	6	276	30
20	20	»	»	»	»	160	—
21	21	»	»	»	»	105	20
22	22	ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՐՁՔԵՆ	Վ' ճ' ա' տ' ես Եամն' ն վարքձը 200 ղէն	4	8	1200	—
23	23	ԸՆԴՀՐԹԻՓԵՆ	4 պլ' մաքսէն հանելու ծախք	»	2	140	—
24	24	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԵՆ	Ստակի ղէն	»	6	160	—
Տես Էրես 9							158127 10

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

1855																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					</
------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

ፊ.ፒ.ቁ

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855	Փետրվար 28	ՀԱՀ ԵՒ ԶԵՆԻՆ Այս հաշիւը գրեցու համար	12 10	8916
				8916

SUB F

ԲՆԴ ՀԵՆՈՒՐ

[illegible]

SULF

ԳՐԻԳՈՐ

1855					
Քանութար	4	Ս Ը Ն Տ Ո Ւ Կ Ի Ն	Աշնեղքին գոխարէն վճարածս	7	9
					10050
					10050

4

SULL' E

ՃՕՆՄԸՆ

[illegible]

ጊዜ ቆጠታ—

ሀ.ቡ.ፍ.ፈ.

[illegible]

२८१

ፊጋራ

ՀԱՅԿԱՅԻՆ

1855		ԸՆԴՀՐԱՊՐԱՆՔԻՆ		Պայմանով ծախք	1	3	12000
Յունիս	7	»	»	»	2	»	5850
»	10	»	»	»	»	»	37700
»	12	»	»	»	5	»	54600
»	27	»	»	»	6	»	61050
»	30	»	»	»	»	»	37020
Փետրվար	3	»	»	»			
							208220

ԳԼՈՏԵԿԱՆՆԵՐ

ሀ.ቡ.ኤ.ፔ.፲.ኮ.ቆ

[illegible]

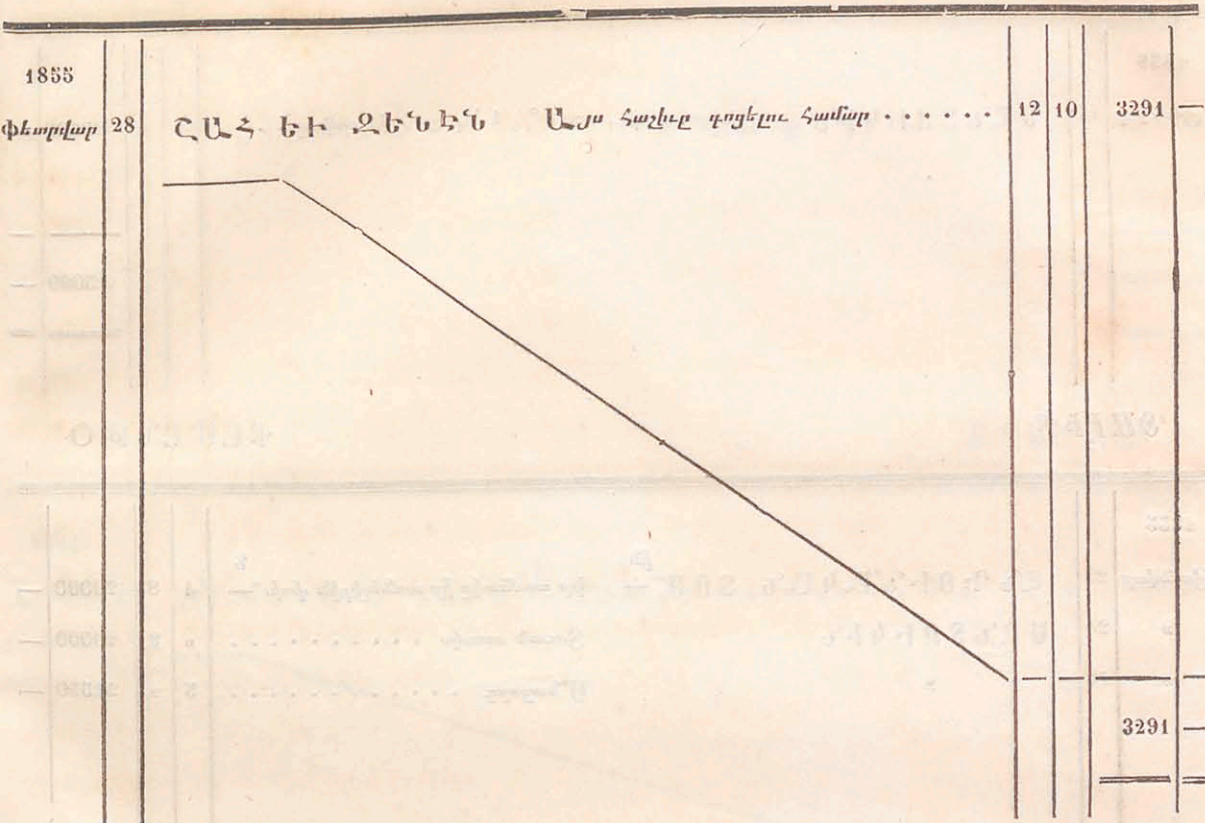
USEFUL

ST⁶

1855						
Յունվար	13	Ս Ը Ն Տ Ո Ւ Կ Ի Ն	Տան համար ծախք	2	1	809
»	26	»	Դերձակին և մսավաճառին	5	9	680
»	30	»	Տան համար վճարածս	6	«	1200
Փետրվար	16	»	» » » 	8	»	1000
»	27	»	» » » 	10	»	1000
						4680

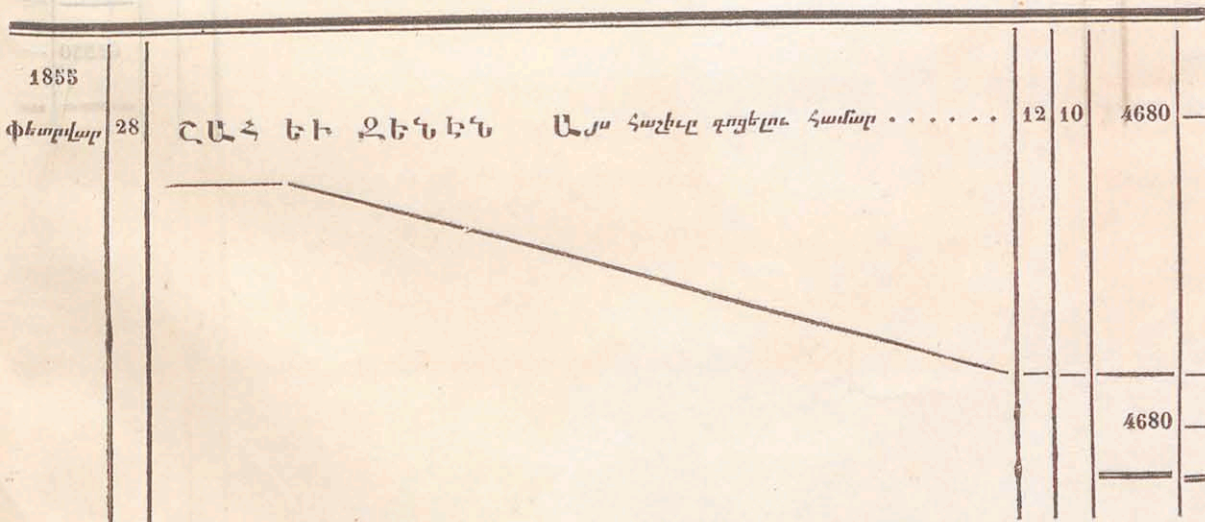
ՋԵՆԵՐԱԼ

ԱՌՆԵԼԻՔ

ՋԵՆԵՐԱԼ

ԱՌՆԵԼԻՔ

ቡበቱፍኑ

[illegible]

✠ ൧൮ ൧൯ ൨൦

[illegible]

8

SULZB

ԲՆԴՈՒՆԵԿԸՆ

1855					
Յունիսը	21	ԸՆԴՀՐԱՊՐՔԻՆ	Քամանթօլն մէկ տոմարիւ 21 օր պայմանաւ	3	3
					20000
					20000

S U L T

ካ ፒሩ ኮ ት ካ

[illegible]

ՏՈՄՍԵԿ

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855								
Յունիս	22	ՔԱՄԱՆԹՕԻՆ	Քամանթօին պարտքիս փոխարէն տրուեցաւ . .	4	7	20000	—	
						20000	—	

ՎԱՐՁՔ

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855								
Յունիս	28	ՇԱՀ ԵՒ ԶԵՆԻՆ	Վաշապատանիս լրացած 2 ամսուան վարձք	12	10	400	—	
»	»	ՆՈՐ ՀԱՇՈՒԻՆ	4 ամսուան կանխիկ վճարած վարձ	13	—	800	—	
						1200	—	

1855		Տես երես 1		304275	
Յուշարար	24	ԶՆՆՆ ԶՆՆՆ ՊՐՏՆՆՆՆ ԵՐ—	Զանձան պարտականքներէն եկած ստակը	4	5 2000
»	27	»	»	5	» 25400
»	29	ԶԱՆԱԶԱՆՆՆ ԵՐ—	Ռուբլէնին վճարած ստակը	»	25187 20
Փետրվար	3	ԸՆԴՐ ԱՊՐՆՔԻՆ	Կանխիկ ծախք	6	3 25200
»	»	ԶՆՆՆ ԶՆՆՆ ՊՐՏՆՆՆՆ ԵՐ—	Զանձան պարտականքներէն եկած ստակը	»	5 31000
»	4	»	Յարուցիւնին պարտքին % 10ը	7	» 400
»	8	ԸՆԴՐ ԱՊՐՆՔԻՆ	Սպէնի ծախքը	»	3 8340
»	9	ԶՆՆՆ ԶՆՆՆ ՊՐՏՆՆՆՆ ԵՐ—	Զանձան պարտականքներէն եկած ստակը	8	5 38000
»	12	ՇԱՀ ԵՒ ԶԵՆԻՆ	Տպլիսի լիւրերու ծախքէն եղծ շահը	»	10 3750
»	17	ԸՆԴՐ ԱՊՐՆՔԻՆ	Գրքի ծախքը	9	3 200
»	18	ԶՆՆՆ ԶՆՆՆ ՊՐՏՆՆՆՆ ԵՐ—	Զանձան պարտականքներէն եկած ստակը	»	5 31500
»	21	ԸՆԴՐ ԱՊՐՆՔԻՆ	Նոյն տարւոյ ծախքէն եկած ստակը	9	3 780
»	24	ԶՆՆՆ ԶՆՆՆ ՊՐՏՆՆՆՆ ԵՐ—	Զանձան պարտականքներէն եկած ստակը	10	5 24000

ሀ.ቡኔፒቶ

1855		Տես երես 1		158127	10
Յոնիսար	24	ՔԱՄԱՆ ԹՕԵՆ	Քամանթօն վճարածս	4 7	20000
»	»	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԵՆ	Ստակի զեն	» 6	40
»	26	ԶԱՆԱԶԱՆՆՐԵՆ	Տան համար, և Քամանթօն վճարածս	5	23230
»	27	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԵՆ	Ստակի զեն	» 6	506 20
»	28	ԸՆԴՀՐ ԾԽՔԵՆ	Վաճառատանս կարերո կարասիքներ	5 2	500
»	30	ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐ-	Տան համար, և վաճառատանս համար ծախք	6	2924
Փետրվար	2	ԸՆԴՀՐ ԾԽՔԵՆ	14 սլ" մաքսատունէն հանելու ծախք	« 2	490
»	4	ԳՐԻԳՈՐԵՆ	Անեկիքին փոխարէն վճարածս	7 3	10050
»	6	ՏՈՒՊԻՆԵՆ	Վճարած ստակս	» 10	40000
»	8	ԸՆԴՀՐ ԾԽՔԵՆ	Բեռնակրի ծախք	8 23	32
»	»	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԵՆ	Ստակի զեն	» 63	169 10
»	»	ՏՈՒՊԻՆԵՆ	Վճարած ստակս	» 10	30000
»	10	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԵՆ	Ստակի զեն	» 6	703
»	11	ԸՆԴՀՐ ԾԽՔԵՆ	Միջնորդութիւն	» 2	622
»	16	ՏԱՆ ԾԱԽՔԵՆ	Տան համար վճարածս	» 6	1000
»	19	ՍՏԱԿԻ ԶԵՆԵՆ	Ստակի զեն	9 »	628
»	25	»	»	10 »	506
»	26	ԻՍՍԿԻՏՐԻ ՏՈՒՆԵՆ	Իսկիւտարի կողմը ծախու առած տունս	» 11	32000
»	27	ՏԱՆ ԾԱԽՔԵՆ	Տան համար վճարածս	» 6	1000
»	28	ԸՆԴՀՐ ԾԽՔԵՆ	Գրիգորին և մշակներուն ամսականը կային	10 2	1757
»	»	ՆՈՐ ՀԱՇՈՒՆԵՆ	Սընտուկը մնացած ստակը	12	195755 20
					5.0032 20

七五

SULLT

§ 01 ᠑ᠲᠦᠨ

SULT

て、じふ

1855							
Փետրվար	4	ԶՆՆ ԶՆՆ ՊՐՏՎՆՆԵՐ—	^{ուն} Մեհուէ հմար ՅՐԻՔն կորսնցուցածս	7	5	3600	—
»	5	»	» Ստեփանին հաշուէն վար դացասծս . . .	»	»	300	—
»	28	ԶԱՆՆ ԶԱՆՆԵՐ ՈՒՆ	Զին տուող հաշիւներուն մնացորդը . .	12	—	18018	—
»	»	ԴՐԱՄ ԱԳԼԽԻՆ	Այս հաշիւը գոցելու համար	»	1	6109	05
						28020	05

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855									
Յունվար	29	ՍԸՆՏՈՒԿԵՆ	Ռուբլենին առնուած շահը 15 օր 1 1/2	5	9	187	20		
						187	20		

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855									
Փետրվար	3	ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ՝	էն £ 500 Լճնարայի վրայ 140 ղէն	7	4	70000	—		
						70000	—		

ԵՒ ՋԵՆ

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855									
Փետրվար	12	ՍԸՆՏՈՒԿԵՆ	5 պլ' սավաշուրներուն ծախքէն եղած շահը .	8	9	3750	—		
»	28	ԶԱՆ՝ԶԱՆՆԵՐ	էն Ապրանքներէն և շահ հաշուէն եղած շահը .	11	—	24277	05		
						28027	05		

11

ՏԱՂԻՔ

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

1855									
Փետրվար	17	ԸՆԴՀՐԱՊՐԱՆՔԻՆ	Գրեգորէն անածս .£ 200 , 140 ղէն	8	3	28000	—		
						28000	—		

ՏԱՂԻՔ

ՍԻԿՈՒՐԹԱՅԻ

1855									
Փետրվար	21	ԸՆԴՀՐԱՊՐԱՆՔԻՆ	.£ 14 , 3 , 8 1/2 լճրէլէ ի Մհաթը 140էն	9	3	1986	05		
						1986	05		

ՏԱՂԻՔ

ՄԱՔՍ

1855									
Փետրվար	28	ՆՈՐ ՀԱՇՈՒՅԻՆ	Հաշւը գոցելու համար	13	—	1506	20		
						1506	20		

ՏԱՂԻՔ

ԻՍԿԻՏԱՐՈՒ

1855									
Փետրվար	26	ՍԸՆՏՈՒԿԻՆ	Իսկիւտարու կողմը ծախու անած տունս	10	9	32000	—		
						32000	—		

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855									
Փետրվար	20	ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ՝— ^{էն}	£ 200 Ճճսընին 140 ղ"էն . .	9	4	28000	—		
						28000	—		

ՏՈՄՍԸԿ

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855									
Փետրվար	22	ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ՝— ^{էն}	£ 14, 3, 8 1/2 Ճճսընին 140 ղ"էն	9	4	1986	05		
						1986	05		

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855									
Փետրվար	23	ԸՆԴՀՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ Մաքսին ունեցած պարտքս		9	3	1506	20		
						1506	20		

ՏՈՒՆ

ԱՌՆԵԼԻՔ

1855									
Փետրվար	28	ՆՈՐ ՀԱՇՈՒԻՆ Այս հաշիւը գոցելու համար		13	—	32000	—		
						32000	—		

Մ Ե Յ Ր Հ Ե Հ Ո Ւ Ի Ն Յ Ը Ն Կ Ը

Գ			Հ		
Գրիգոր	երես	3	Հահ	երես	10
Դ			Հահ և զեն	»	10
Դրամագլուխ	երես	1	Ռ		
Զ			Ռուբեն	երես	7
Զանազան պարտականներ	երես	5	Ս		
Ը			Սընտուկ	երես	1 , 9
Ընդհանուր ծախք	երես	2	Ստակի զեն	»	6
» ասլրանք	»	3	Սիկուրթայի տոմսակ	»	11
Ընդունական տոմսակ	»	8	Տ		
Ի			Տան ծախք	երես	6
Իսկիւտարու տուն	երես	11	Տուպինի	»	10
Կ			Փ		
Կանխիկ վարձք	երես	8	Փոխանակադիր	երես	11
Ճ			Ք		
Ճօնսըն է քում ^{ան} —	երես	4	Քամանթօ	երես	7
Մ					
Մաքս	երես	11			

Դիտողութիւն : Մէկ 'քանի ժամանակէ 'ի վեր , շատ վաճառականներ այս ցանկը տեսորակին սկիզբը կը դնեն աւելի ղիւրութեան համար : Ասիկայ 'տոմարադիտութեան անխախտ կանոն մը 'չըլալով՝ ընթերցողը աղաւտ է յիշեալ ցանկը տեսորակին սկիզբը կամ վերջը դնելու :

**ԸՌԱՋՈՒՑ ՎՆՃՐՈՒԵԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒՈՂ ՄԷԿՐ
ԹԷ ՈՐ ԿՈՐԷՆ ԳՈՐԾՔԻ ՍԿՍԵԼՈՒՐԼԼԵՅ
ԻՆՉ ԿԵՐՊՈՎԻՐ ՏԵՏՐԵԿՆԵՐՈՒՆ ԳՐՈՒԹԵԱՆՐ
ՊԻՏԻ ՍԿՍԻ**

Առաջուց վաճառականութեան հետևող մէկումը տետրակներուն գրութեանը սկսելու համար, պէտք է ցուցակ մը ունենալ, որուն մէջ նշանակուած ըլլան, մնացած ասորանքները, սընտուկին ստակը, զանազան պարտականներէն առնելիքը, վերջապէս իր բոլոր ունեցածը և պարտքը:

Այսինքն թէ վաճառականին բոլոր ունեցածը և պարտքը հետևեալն է, ու ահոր համեմատ նոր տետրակներ պիտի սկսինք:

ՎՆՃՐՈՒԵԿԱՆՈՒՆ ՈՒՆԵՑԵԾՐ

Սընտուկը մնացած ստակ	դր" 195745 . 20
վաճառատանը մէջ մնացած ասորանքներ	» 22083 —
Օճանազան պարտականներէն մնացած առնելիք	» 26170 —
Կանխիկ վարձք 4 ամսուան	» 800 —
Իւսկիւտարու տուն	» 32000 —
	դր" 276798 . 20

ՎՆՃՐՈՒԵԿԱՆՈՒՆ ՊԵՐՏՔՐ

Ճօնսըն է քում" —	դր" 19182 . 35
Մաքսատան	» 1506 . 20
	դր" 20689 . 15

Որովհետև դիտենք՝ որ վաճառականին ունեցածը դրամագլուխ հաշուին առնելիքը պիտի բաղկացնէ, և վաճառականին պարտքը՝ դրամագլուխ տալիքը, հետևեալ երկու յօդուածները կը շարադրենք:

1 մարտ 1855		
ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐ ԴՐԱՄԱԳԼԽԻՆ		
Հետևեալ կերպով		
ՍԸՆՏՈՒԿ		
Մնացած ստակը	դր	195745 . 20
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔ		
Մնացած ապրանքները	»	22083 —
ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐ		
Մնացած առնելիք	»	26170 —
ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՐՁՔ		
Կանխիկ վարձք 4 ամսուան	»	800 —
ԻՒՍԿԻՏԱՐՈՒ ՏՈՒՆ		
Իսկիւտարու տունս	»	32000 —
		276798 20
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԶԱՆԱԶԱՆՆԵՐՈՒՆ		
Հետևեալ կերպով		
ՃՕՆՍԸՆ Է ՔՈՒՄ՝		
Առնելիք	դր	19182 . 35
ՄԱՔՍԻՆ		
Առնելիք	»	1506 . 20
		20689 15

ՕՐՀԱՇՈՒՒ ԵՒ ՄԱՅՐՀԱՇՈՒՒ ՄԷՁ

**ԱՆՁԳՈՒՇՈՒԹԵԱՄԲ ՊԱՏԱՀԵԼԻՔ ՍԽԱԼՄՈՒՆՔՆԵՐԸ
ՇՏԿԵԼՈՒ ՎՐԱՅ ԳԻՏԵԼԻՔ**

() Երհաշին ու մայրհաշիւը վաճառականի մը ամենակարևոր տեսողանքն ըլլալով, որևիցէ յօդուած մը զրելու ու մէկ տեսողանքն միւսը անցընելու ժամանակ, պէտք է ըստ մեծի մասին ուշադրութիւն ընել սխալմունք մը չպատահելու համար, և որովհետև անպզուշութեամբ պատահած սխալները քերթելով ու աւրելով շտկելը

վաճառականական ընդհանուր կանոնի ⁽¹⁾ դէմ , և մանաւանդ մեծ առօթ ըլլալուն՝ մասնաւոր յօդուածով մը պէտք է շտկել , ու նոյն տարբերութիւնը հաւասարել :

Նոր սորվողի մը աղէկ տեղեկութիւն մը տալու համար , այս դրբին մէջ զիտ մամբ ըրած մէկ սխալնիս հոս կը շտկենք ճշտեալ յօդուածով : Ճօնարնի առաջին ճախուց ցուցակին մէջ եղած թիւերուն գումարը ⁽²⁾ $430 \cdot 6 \cdot 10$ դրուելուն $1030 \cdot 6 \cdot 10$ եղեր է , հետեալաբար թէ Ճօնարնի առնելքին կողմը և թէ ընդհանուր ապրանքին տալիքին կողմը 600 լրայ աւելի է անցած : Այս տարբերութիւնը հաւասարելու համար , առջի յօդուածին դէմ ուրիշ մը կը դրենք , այսինքն

Առաջ ըսեր էինք

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԸ ՃՕՆԱՐՆԻՆ

£ 1030 · 6 · 10 · 138 դր"ն

142187 · 03

Հիմա ալ կ'ըսենք

ՃՕՆԱՐՆԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԻՆ

£ 600 · 138 դր"ն

82800

Այսով մեր առջի նպատակին հասանք , ինչու որ ընդհանուր ապրանքը որ առաջ $1030 \cdot 6 \cdot 10$ պարտական եղած էր , հիմա 600 լրայ պարտատէր ըլլալով՝ իր տալիքը ճիշդ $430 \cdot 6 \cdot 10$ մնաց՝ ասով տարբերութիւնը հաւասարեցաւ :

Նոյնպէս որեւիցէ սխալ այս կանոնով կրնայ ուղղուիլ , առանց քերթելու ու աւերելու :

() Ըրնակի համար , թէ որ այն գումարը աւելի ըլլալուն 100 £ պակաս ըլլար , այն ժամանակ կ'ըսէինք

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊՐԱՆՔԸ ՃՕՆԱՐՆԻՆ

£ 100

Այսով ընդհանուր ապրանքին հաշիւը նորէն 100 լրայ պարտական եղաւ , ճօնարնն ալ պարտատէր :

(1) Արեւիկայ Եւրոպա վաճառականութեան մէջ խիստ օրէնք մըն է , և այս տեսակ քերթուած տեսութիւնները դատաւարաններուն մէջ ալ անընդունելի են :

(2) Տես էրեւ 20 :

ՅԼՆԿ

ՅԼՆԿ ԵՐԵՍ

ԵՐԵՍ

Յառաջարան	1
Համառոտութիւն վաճառականութեան մէջ գործածուած բառերուն	2
Համառոտ տեղեկութիւն տոմարագիտութեան վրայ	3
Երկրորդական տետրակներ	4
Ձեռատետր	5
Ձեռատետրին օրինակը	6
Ծախքի տետրակ	15
Ծախքի տետրակին օրինակը	»
Ֆաթուրայի տետրակ	19
Ֆաթուրայի տետրակին օրինակը	»
Դիտողութիւն Ֆաթուրայի տետրակին վրայ	23
Մակագէնի տետրակ	24
Մակագէնի տետրակին օրինակը	27
Չանագան պարտականներու տետրակը	31
Չանագան պարտականներու տետրակին օրինակը	32
Չանագան պարտականներուն տետրակին ցանկը	36
Սնտուկի տետրակ	»
Սնտուկի տետրակին օրինակը	40
Օրինակ փոխանակագրոց	46
» նախագ	»
Հարկաւոր գ րեւիք	47
Հաշիւ	»
Հաշիւներուն տեսակը	48
Գլխաւոր տետրակներ : Օրհաշիւ	49
Ձեռատետրին յօդուածները օրհաշիւը անցընելու համար հարկաւոր գրեւիք	»
Ձեռատետրին յօդուածները օրհաշիւին անցընելու կերպ	51
Օրհաշուին շարագրութիւնը : Յունվար ամսուն	

գործողութիւնները	52
Մայր հաշիւ	71
Մայրհաշուին մէջ բացուած հաշիւներուն կարգը	»
Մայրհաշուին ցանկը	»
Օրհաշուին յօդուածները մայրհաշիւը անցընելու կերպ	72
Փորձակշիւ	74
1855 Յունվար ամսուն փորձակշիւ	76
Փետրվար ամսուն գործողութիւնները	77
Մայրհաշուին մէջ բացուած ամէն մէկ հաշիւներուն տալիքին և անկէլիքին նշանակութիւնը	89
Փետրվար ամսուն փորձակշիւ	90
Ընդհանուր կշիւ	91
Ընդհանուր կշիւ ընելու համար գրողքի մը ընելքը	»
Շահ հաշուէն յառաջ եկած շահը	92
Ստակի ղէն հաշուէն յառաջ եկած ղէնը	93
Շահ և ղէն հաշուին գոցելուն կերպը	95
Խաբէն յառեցած յօդուածները ընդհանուր կշիւի ցուցակին մէջ փոխադրելու կերպ	96
Վերջին մնացորդ հաշիւները , ընդհանուր կշիւի ցուցակին միջնորդութեամբը դանելու կերպ	97
Ընդհանուր կշիւի ցուցակը , 28 փետրվար 1855	100
Ինչ կը նշանակեն վերջին մնացորդ հաշիւները	102
Այլու չեղած կամ չգոցուած հաշիւները գոցելու և նորէն բանալու կերպը	103
Օրհաշիւը Պօլսեցի Գրիգոր վաճառականին	105
Ընդհանուր կշիւի յօդուածները	117
Մայրհաշիւը Պօլսեցի Գրիգոր վաճառականին	121
Մայրհաշուին ցանկը	143

ԴԻՏՈՂ ՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՍ

ՏՈՂ

ՍԻԱԼ

ՈՒՂԻՂ

9

14

ապրանքիս

ապրանքս

16

27

թիւ

թիւ

34

վերջի տող

հաշիւ

հաշուն

38

4

անտուկն ու

անտուկին

58

18

փոխանակագրին

փոխանակագիր

4

27

նոն

հոս

62

14

(T)

(K)

65

13

ապրանքիս

ապրանքս

78

2

ալիքանէն

ալիքանին

96

17

տալիքին

տալիքը

103

10

առնելիքին

տալիքին

126

1

անտուկին

անտուկին

5-34

2013

10230-10231

